॥ श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ॐ ॥

॥ ऋग्वेद संहिता ॥

For any questions, suggestions or participation in the project, contact Dayananda Aithal at dithal29 at gmail dot com
[Last updated on: 07-Aug-2024 19:50:35]

[1] अग्निमीळ इति नवर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रोमधुच्छंदाअग्निर्गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:1, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:1}

अग्निमीळेपुरोहितंयज्ञस्यदेवमृत्विजम् । होतारंरत्नधातमम् ॥ 1 ॥ वर्ग:1

अग्निःपूर्वेभिरृषिभिरीड्योनूतनैरुत । सदेवाँ,एहवक्षति ॥ 2 ॥

अग्निनारयिमश्नवत्पोषमेवदिवेदिवे । यशसंवीरवत्तमम् ॥ 3 ॥

अग्नेयंयज्ञमध्वरंविश्वतःपरिभूरसि । सइद्देवेषुगच्छति ॥ 4 ॥

अग्निर्होताकविक्रतुःसत्यश्चित्रश्रवस्तमः । देवोदेवेभिरागमत् ॥ 5 ॥

यदङ्गदाशुषेत्वमग्नेभद्रंकरिष्यसि । तवेत्तत्सत्यमङ्गिरः ॥ 6 ॥ वर्ग:2

उपत्वाग्नेदिवेदिवेदोषावस्तर्धियावयम् । नमोभरन्तएमसि ॥ 7 ॥

राजन्तमध्वराणांगोपामृतस्यदीदिविम् । वर्धमानंस्वेदमे ॥ 8 ॥

सनःपितेवसूनवेऽग्नेसूपायनोभव । सचस्वानःस्वस्तये ॥ 9 ॥

[2] वायवायाहीति नवर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रोमधुच्छंदाः आद्यतृचस्यवायुः द्वितीयतृचस्येंद्रवायू तृतीयतृचस्यमित्रावरुणौगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:1, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:1}

वायवायाहिदर्शतेमेसोमा,अरंकृताः । तेषांपाहिश्रुधीहवम् ॥ 1 ॥ वर्ग:3

वायउक्थेभिर्जरन्तेत्वामच्छाजरितारः । सुतसोमा,अहर्विदः ॥ 2 ॥

वायोतवप्रपृंचतीधेनाजिगातिदाशुषे । उरूचीसोमपीतये ॥ 3 ॥

इन्द्रवायू,इमेसुता,उपप्रयोभिरागतम् । इन्दवोवामुशन्तिहि ॥ 4 ॥

वायविन्द्रश्चचेतथःसुतानांवाजिनीवसू । तावायातमुपद्रवत् ॥ 5 ॥

वायविन्द्रश्चसुन्वतआयातमुपनिष्कृतम् । मक्ष्विऽ(इ)त्थाधियानरा ॥ 6 ॥ वर्ग:4

मित्रंहुवेपूतदक्षंवरुणंचरिशादसम् । धियंघृताचींसाधन्ता ॥ 7 ॥

ऋतेनमित्रावरुणावृतावृधावृतस्पृशा । क्रतुंबृहन्तमाशाथे ॥ 8 ॥

कवीनोमित्रावरुणातुविजाता,उरुक्षया । दक्षंदधाते,अपसम् ॥ 9 ॥

[3] अश्विनायज्वरीरिति द्वादशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रोमधुच्छंदाः आद्यतृचस्याश्विनौ द्वितीयतृचस्येंद्रः तृतीयतृचस्यविश्वेदेवाः चतुर्थतृचस्य सरस्वती गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:1, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:1}

अश्विनायज्वरीरिषोद्रवत्पाणीशुभस्पती । पुरुभुजाचनस्यतम् ॥ 1 ॥ वर्ग:5

अश्विनापुरुदंससानराशवीरयाधिया । धिष्ण्यावनतंगिरः ॥ 2 ॥

दस्रायुवाकवःसुतानासत्यावृक्तबर्हिषः । आयातंरुद्रवर्तनी ॥ 3 ॥

इन्द्रायाहिचित्रभानोसुता,इमेत्वायवः । अण्वीभिस्तनापूतासः ॥ 4 ॥

इन्द्रायाहिधियेषितोविप्रजूतःसुतावतः । उपब्रह्माणिवाघतः ॥ 5 ॥

इन्द्रायाहितूतुजानउपब्रह्माणिहरिवः । सुतेदधिष्वनश्चनः ॥ 6 ॥

ओमासश्चर्षणीधृतोविश्वेदेवासआगत । दाश्वांसोदाशुषःसुतम् ॥ 7 ॥ वर्ग:6

विश्वेदेवासो,अप्तुरःसुतमागन्ततूर्णयः । उस्रा,इवस्वसराणि ॥ 8 ॥

विश्वेदेवासो,अस्निधएहिमायासो,अद्रुहः । मेधंजुषन्तवह्नयः ॥ 9 ॥

पावकानःसरस्वतीवाजेभिर्वाजिनीवती । यज्ञंवष्टुधियावसुः ॥ 10 ॥

चोदयित्रीसूनृतानांचेतन्तीसुमतीनाम् । यज्ञंदधेसरस्वती ॥ 11 ॥

महो,अर्णःसरस्वतीप्रचेतयतिकेतुना । धियोविश्वाविराजति ॥ 12 ॥

[4] सुरूपकृत्नुमिति दशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छंद इंद्रो गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:2, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:1}

सुरूपकृत्नुमूतयेसुदुघामिवगोदुहे । जुहूमसिद्यविद्यवि ॥ 1 ॥ वर्ग:7

उपनःसवनागहिसोमस्यसोमपाःपिब । गोदा,इद्रेवतोमदः ॥ 2 ॥

अथाते,अन्तमानांविद्यामसुमतीनाम् । मानो,अतिख्यआगहि ॥ 3 ॥

परेहिविग्रमस्तृतमिन्द्रंपृच्छाविपश्चितम् । यस्तेसखिभ्यआवरम् ॥ 4 ॥

उतब्रुवन्तुनोनिदोनिरन्यतश्चिदारत । दधानाइन्द्रइद्दुवः ॥ 5 ॥

उतनःसुभगाँअरिर्वोचेयुर्दस्मकृष्टयः । स्यामेदिन्द्रस्यशर्मणि ॥ 6 ॥ वर्ग:8

एमाशुमाशवेभरयज्ञश्रियंनृमादनम् । पतयन्मन्दयत्सखम् ॥ 7 ॥

अस्यपीत्वाशतक्रतोघनोवृत्राणामभवः । प्रावोवाजेषुवाजिनम् ॥ 8 ॥

तंत्वावाजेषुवाजिनंवाजयामःशतक्रतो । धनानामिन्द्रसातये ॥ 9 ॥

योरायो३(ओ)वनिर्महान्त्सुपारःसुन्वतःसखा । तस्मा,इन्द्रायगायत ॥ 10 ॥

[5] आत्वेतेति दशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छंदा इंद्रोगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:2, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:1}

आत्वेतानिषीदतेन्द्रमभिप्रगायत । सखायःस्तोमवाहसः ॥ 1 ॥ वर्ग:9

पुरूतमंपुरूणामीशानंवार्याणाम् । इन्द्रंसोमेसचासुते ॥ 2 ॥

सघानोयोगआभुवत्सरायेसपुरंध्याम् । गमद्वाजेभिरासनः ॥ 3 ॥

यस्यसंस्थेनवृण्वतेहरीसमत्सुशत्रवः । तस्मा,इन्द्रायगायत ॥ 4 ॥

सुतपाव्नेसुता,इमेशुचयोयन्तिवीतये । सोमासोदध्याशिरः ॥ 5 ॥

त्वंसुतस्यपीतयेसद्योवृद्धो,अजायथाः । इन्द्रज्यैष्ठ्यायसुक्रतो ॥ 6 ॥ वर्ग:10

आत्वाविशन्त्वाशवःसोमासइन्द्रगिर्वणः । शंतेसन्तुप्रचेतसे ॥ 7 ॥

त्वांस्तोमा,अवीवृधन्त्वामुक्थाशतक्रतो । त्वांवर्धन्तुनोगिरः ॥ 8 ॥

अक्षितोतिःसनेदिमंवाजमिन्द्रःसहस्रिणम् । यस्मिन्विश्वानिपौंस्या ॥ 9 ॥

मानोमर्ता,अभिद्रुहन्तनूनामिन्द्रगिर्वणः । ईशानोयवयावधम् ॥ 10 ॥

[6] युंजतीति दशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छंदाः आद्यानांतिसृणामिंद्रः ततःषण्णांमरुतः (वीळुचिदिंद्रेणेतिद्वयोरिंद्रश्चवा) दशम्या इंद्रो गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:2, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:1}

युंजन्तिब्रध्नमरुषंचरन्तंपरितस्थुषः । रोचन्तेरोचनादिवि ॥ 1 ॥ वर्ग:11

युंजन्त्यस्यकाम्याहरीविपक्षसारथे । शोणाधृष्णूनृवाहसा ॥ 2 ॥

केतुंकृण्वन्नकेतवेपेशोमर्या,अपेशसे । समुषद्भिरजायथाः ॥ 3 ॥

आदहंस्वधामनुपुनर्गर्भत्वमेरिरे । दधानानामयज्ञियम् ॥ 4 ॥

वीळुचिदारुजत्नुभिर्गुहाचिदिन्द्रवह्निभिः । अविन्दउस्रियाअनु ॥ 5 ॥

देवयन्तोयथामतिमच्छाविदद्वसुंगिरः । महामनूषतश्रुतम् ॥ 6 ॥ वर्ग:12

इन्द्रेणसंहिदृक्षसेसंजग्मानोअबिभ्युषा । मन्दूसमानवर्चसा ॥ 7 ॥

अनवद्यैरभिद्युभिर्मखःसहस्वदर्चति । गणैरिन्द्रस्यकाम्यैः ॥ 8 ॥

अतःपरिज्मन्नागहिदिवोवारोचनादधि । समस्मिन्नृंजतेगिरः ॥ 9 ॥

इतोवासातिमीमहेदिवोवापार्थिवादधि । इन्द्रंमहोवारजसः ॥ 10 ॥

[7] इंद्रमिदिति दशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छंद इंद्रो गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:2, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:1}

इन्द्रमिद्गाथिनोबृहदिन्द्रमर्केभिरर्किणः । इन्द्रंवाणीरनूषत ॥ 1 ॥ वर्ग:13

इन्द्रइद्धर्योःसचासम्मिश्लआवचोयुजा । इन्द्रोवज्रीहिरण्ययः ॥ 2 ॥

इन्द्रोदीर्घायचक्षसआसूर्यंरोहयद्दिवि । विगोभिरद्रिमैरयत् ॥ 3 ॥

इन्द्रवाजेषुनोवसहस्रप्रधनेषुच । उग्रउग्राभिरूतिभिः ॥ 4 ॥

इन्द्रंवयंमहाधनइन्द्रमर्भेहवामहे । युजंवृत्रेषुवज्रिणम् ॥ 5 ॥

सनोवृषन्नमुंचरुंसत्रादावन्नपावृधि । अस्मभ्यमप्रतिष्कुतः ॥ 6 ॥ वर्ग:14

तुंजेतुंजेयउत्तरेस्तोमा,इन्द्रस्यवज्रिणः । नविन्धे,अस्यसुष्टुतिम् ॥ 7 ॥

वृषायूथेववंसगःकृष्टीरियर्त्योजसा । ईशानो,अप्रतिष्कुतः ॥ 8 ॥

यएकश्चर्षणीनांवसूनामिरज्यति । इन्द्रःपंचक्षितीनाम् ॥ 9 ॥

इन्द्रंवोविश्वतस्परिहवामहेजनेभ्यः । अस्माकमस्तुकेवलः ॥ 10 ॥

[8] एंद्रेतिदशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छंद इंद्रोगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:3, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:1}

एन्द्रसानसिंरयिंसजित्वानंसदासहम् । वर्षिष्ठमूतयेभर ॥ 1 ॥ वर्ग:15

नियेनमुष्टिहत्ययानिवृत्रारुणधामहै । त्वोतासोन्यर्वता ॥ 2 ॥

इन्द्रत्वोतासआवयंवज्रंघनादददीमहि । जयेमसंयुधिस्पृधः ॥ 3 ॥

वयंशूरेभिरस्तृभिरिन्द्रत्वयायुजावयम् । सासह्यामपृतन्यतः ॥ 4 ॥

महाँ,इन्द्रःपरश्चनुमहित्वमस्तुवज्रिणे । द्यौर्नप्रथिनाशवः ॥ 5 ॥

समोहेवायआशतनरस्तोकस्यसनितौ । विप्रासोवाधियायवः ॥ 6 ॥ वर्ग:16

यःकुक्षिःसोमपातमःसमुद्रइवपिन्वते । उर्वीरापोनकाकुदः ॥ 7 ॥

एवाह्यस्यसूनृताविरप्शीगोमतीमही । पक्वाशाखानदाशुषे ॥ 8 ॥

एवाहितेविभूतयऊतयइन्द्रमावते । सद्यश्चित्सन्तिदाशुषे ॥ 9 ॥

एवाह्यस्यकाम्यास्तोमउक्थंचशंस्या । इन्द्रायसोमपीतये ॥ 10 ॥

[9] इंद्रेहीतिदशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छंद इंद्रोगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:3, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:1}

इन्द्रेहिमत्स्यन्धसोविश्वेभिःसोमपर्वभिः । महाँ,अभिष्टिरोजसा ॥ 1 ॥ वर्ग:17

एमेनंसृजतासुतेमन्दिमिन्द्रायमन्दिने । चक्रिंविश्वानिचक्रये ॥ 2 ॥

मत्स्वासुशिप्रमन्दिभिःस्तोमेभिर्विश्वचर्षणे । सचैषुसवनेष्वा ॥ 3 ॥

असृग्रमिन्द्रतेगिरःप्रतित्वामुदहासत । अजोषावृषभंपतिम् ॥ 4 ॥

संचोदयचित्रमर्वाग्राधइन्द्रवरेण्यम् । असदित्तेविभुप्रभु ॥ 5 ॥

अस्मान्त्सुतत्रचोदयेन्द्ररायेरभस्वतः । तुविद्युम्नयशस्वतः ॥ 6 ॥ वर्ग:18

संगोमदिन्द्रवाजवदस्मेपृथुश्रवोबृहत् । विश्वायुर्धेह्यक्षितम् ॥ 7 ॥

अस्मेधेहिश्रवोबृहद्द्युम्नंसहस्रसातमम् । इन्द्रतारथिनीरिषः ॥ 8 ॥

वसोरिन्द्रंवसुपतिंगीर्भिर्गृणन्तऋग्मियम् । होमगन्तारमूतये ॥ 9 ॥

सुतेसुतेन्योकसेबृहद्बृहतएदरिः । इन्द्रायशूषमर्चति ॥ 10 ॥

[10] गायंतीतिद्वादशर्चस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छंद ईंद्रोनुष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:3, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:1}

गायन्तित्वागायत्रिणोऽर्चन्त्यर्कमर्किणः । ब्रह्माणस्त्वाशतक्रतउद्वंशमिवयेमिरे ॥ 1 ॥ वर्ग:19

यत्सानोःसानुमारुहद्भूर्यस्पष्टकर्त्वम् । तदिन्द्रो,अर्थंचेततियूथेनवृष्णिरेजति ॥ 2 ॥

युक्ष्वाहिकेशिनाहरीवृषणाकक्ष्यप्रा । अथानइन्द्रसोमपागिरामुपश्रुतिंचर ॥ 3 ॥

एहिस्तोमाँ,अभिस्वराभिगृणीह्यारुव । ब्रह्मचनोवसोसचेन्द्रयज्ञंचवर्धय ॥ 4 ॥

उक्थमिन्द्रायशंस्यंवर्धनंपुरुनिष्षिधे । शक्रोयथासुतेषुणोरारणत्सख्येषुच ॥ 5 ॥

तमित्सखित्वईमहेतरायेतंसुवीर्ये । सशक्रउतनःशकदिन्द्रोवसुदयमानः ॥ 6 ॥

सुविवृतंसुनिरजमिन्द्रत्वादातमिद्यशः । गवामपव्रजंवृधिकृणुष्वराधो,अद्रिवः ॥ 7 ॥ वर्ग:20

नहित्वारोदसी,उभे,ऋघायमाणमिन्वतः । जेषःस्वर्वतीरपःसंगा,अस्मभ्यंधूनुहि ॥ 8 ॥

आश्रुत्कर्णश्रुधीहवंनूचिद्दधिष्वमेगिरः । इन्द्रस्तोममिमंममकृष्वायुजश्चिदन्तरम् ॥ 9 ॥

विद्माहित्वावृषन्तमंवाजेषुहवनश्रुतम् । वृषन्तमस्यहूमहऊतिंसहस्रसातमाम् ॥ 10 ॥

आतूनइन्द्रकौशिकमन्दसानःसुतंपिब । नव्यमायुःप्रसूतिरकृधीसहस्रसामृषिम् ॥ 11 ॥

परित्वागिर्वणोगिरइमाभवन्तुविश्वतः । वृद्धायुमनुवृद्ध्योजुष्टाभवन्तुजुष्टयः ॥ 12 ॥

[11] इंद्रंविश्वाइत्यष्टर्चस्य सूक्तस्य जेतामाधुच्छंदस इंद्रोनुष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:3, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:1}

इन्द्रंविश्वा,अवीवृधन्त्समुद्रव्यचसंगिरः । रथीतमंरथीनांवाजानांसत्पतिंपतिम् ॥ 1 ॥ वर्ग:21

सख्येतइन्द्रवाजिनोमाभेमशवसस्पते । त्वामभिप्रणोनुमोजेतारमपराजितम् ॥ 2 ॥

पूर्वीरिन्द्रस्यरातयोनविदस्यन्त्यूतयः । यदीवाजस्यगोमतःस्तोतृभ्योमंहतेमघम् ॥ 3 ॥

पुरांभिन्दुर्युवाकविरमितौजा,अजायत । इन्द्रोविश्वस्यकर्मणोधर्तावज्रीपुरुष्टुतः ॥ 4 ॥

त्वंवलस्यगोमतोऽपावरद्रिवोबिलम् । त्वांदेवा,अबिभ्युषस्तुज्यमानासआविषुः ॥ 5 ॥

तवाहंशूररातिभिःप्रत्यायंसिन्धुमावदन् । उपातिष्ठन्तगिर्वणोविदुष्टेतस्यकारवः ॥ 6 ॥

मायाभिरिन्द्रमायिनंत्वंशुष्णमवातिरः । विदुष्टेतस्यमेधिरास्तेषांश्रवांस्युत्तिर ॥ 7 ॥

इन्द्रमीशानमोजसाभिस्तोमा,अनूषत । सहस्रंयस्यरातयउतवासन्तिभूयसीः ॥ 8 ॥

[12] अग्निंदूतमितिद्वादशर्चस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिरग्निर्गायत्री अग्निनाग्निरित्यस्य निर्मथ्याहवनीयावनीदेवते । {मंडल:1, अनुवाक:4, सूक्त:1} {अष्टक:1, अध्याय:1}

अग्निंदूतंवृणीमहेहोतारंविश्ववेदसम् । अस्ययज्ञस्यसुक्रतुम् ॥ 1 ॥ वर्ग:22

अग्निमग्निंहवीमभिःसदाहवन्तविश्पतिम् । हव्यवाहंपुरुप्रियम् ॥ 2 ॥

अग्नेदेवाँ,इहावहजज्ञानोवृक्तबर्हिषे । असिहोतानईड्यः ॥ 3 ॥

ताँ,उशतोविबोधययदग्नेयासिदूत्यम् । देवैरासत्सिबर्हिषि ॥ 4 ॥

घृताहवनदीदिवःप्रतिष्मरिषतोदह । अग्नेत्वंरक्षस्विनः ॥ 5 ॥

अग्निनाग्निःसमिध्यतेकविर्गृहपतिर्युवा । हव्यवाड्जुह्वास्यः ॥ 6 ॥

कविमग्निमुपस्तुहिसत्यधर्माणमध्वरे । देवममीवचातनम् ॥ 7 ॥ वर्ग:23

यस्त्वामग्नेहविष्पतिर्दूतंदेवसपर्यति । तस्यस्मप्राविताभव ॥ 8 ॥

यो,अग्निंदेववीतयेहविष्माँ,आविवासति । तस्मैपावकमृळय ॥ 9 ॥

सनःपावकदीदिवोऽग्नेदेवाँ,इहावह । उपयज्ञंहविश्चनः ॥ 10 ॥

सनःस्तवानआभरगायत्रेणनवीयसा । रयिंवीरवतीमिषम् ॥ 11 ॥

अग्नेशुक्रेणशोचिषाविश्वाभिर्देवहूतिभिः । इमंस्तोमंजुषस्वनः ॥ 12 ॥

[13] सुसमिद्धइति द्वादशर्चस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिः प्रथमायाइध्मः (समिद्धोग्निर्वा) द्वितीयायास्तनूनपात्तृतीयायानराशंसः चतुर्थ्याइळः पंचम्याबर्हिः षष्ट्या देव्योद्वारः सप्तम्य उपासानक्ता अष्टम्यादैव्यौहोतारौ (प्रचेतसाविति गुणः) नवम्याः सरस्वतीळा भारत्यः दशम्यास्त्वष्टा एकादश्यावनस्पतिः द्वादश्याःस्वाहाकृतयोदेवताः गायत्री छंदः (एतदाप्रीसूक्तं) । {मंडल:1, अनुवाक:4, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:1}

सुसमिद्धोनआवहदेवाँ,अग्नेहविष्मते । होतःपावकयक्षिच ॥ 1 ॥ वर्ग:24

मधुमन्तंतनूनपाद्यज्ञंदेवेषुनःकवे । अद्याकृणुहिवीतये ॥ 2 ॥

नराशंसमिहप्रियमस्मिन्यज्ञउपह्वये । मधुजिह्वंहविष्कृतम् ॥ 3 ॥

अग्नेसुखतमेरथेदेवाँ,ईळितआवह । असिहोतामनुर्हितः ॥ 4 ॥

स्तृणीतबर्हिरानुषग्घृतपृष्ठंमनीषिणः । यत्रामृतस्यचक्षणम् ॥ 5 ॥

विश्रयन्तामृतावृधोद्वारोदेवीरसश्चतः । अद्यानूनंचयष्टवे ॥ 6 ॥

नक्तोषासासुपेशसाऽस्मिन्यज्ञउपह्वये । इदंनोबर्हिरासदे ॥ 7 ॥ वर्ग:25

तासुजिह्वा,उपह्वयेहोतारादैव्याकवी । यज्ञंनोयक्षतामिमम् ॥ 8 ॥

इळासरस्वतीमहीतिस्रोदेवीर्मयोभुवः । बर्हिःसीदन्त्वस्रिधः ॥ 9 ॥

इहत्वष्टारमग्रियंविश्वरूपमुपह्वये । अस्माकमस्तुकेवलः ॥ 10 ॥

अवसृजावनस्पतेदेवदेवेभ्योहविः । प्रदातुरस्तुचेतनम् ॥ 11 ॥

स्वाहायज्ञंकृणोतनेन्द्रायययज्वनोगृहे । तत्रदेवाँ,उपह्वये ॥ 12 ॥

[14] ऐभिरग्नइति द्वादशर्चस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिर्विश्वेदेवागायत्री ।
(वैश्वदेवत्वंसूक्तभेदप्रयोगेयल्लिंगंसादेवतेतिपक्षेआद्ययोर्द्वयोरग्निः तृतीयायाविश्वेदेवाः ततोनवानामग्निः एवंद्वादशर्च) । {मंडल:1, अनुवाक:4, सूक्त:3} {अष्टक:1, अध्याय:1}

ऐभिरग्नेदुवोगिरोविश्वेभिःसोमपीतये । देवेभिर्याहियक्षिच ॥ 1 ॥ वर्ग:26

आत्वाकण्वा,अहूषतगृणन्तिविप्रतेधियः । देवेभिरग्नआगहि ॥ 2 ॥

इन्द्रवायूबृहस्पतिंमित्राग्निंपूषणंभगम् । आदित्यान्मारुतंगणम् ॥ 3 ॥

प्रवोभ्रियन्तइन्दवोमत्सरामादयिष्णवः । द्रप्सामध्वश्चमूषदः ॥ 4 ॥

ईळतेत्वामवस्यवःकण्वासोवृक्तबर्हिषः । हविष्मन्तो,अरंकृतः ॥ 5 ॥

घृतपृष्ठामनोयुजोयेत्वावहन्तिवह्नयः । आदेवान्त्सोमपीतये ॥ 6 ॥

तान्यजत्राँ,ऋतावृधोऽग्नेपत्नीवतस्कृधि । मध्वःसुजिह्वपायय ॥ 7 ॥ वर्ग:27

येयजत्रायईड्यास्तेतेपिबन्तुजिह्वया । मधोरग्नेवषट्कृति ॥ 8 ॥

आकीसूर्यस्यरोचनाद्विश्वान्देवाँ,उषर्बुधः । विप्रोहोतेहवक्षति ॥ 9 ॥

विश्वेभिःसोम्यंमध्वग्नइन्द्रेणवायुना । पिबामित्रस्यधामभिः ॥ 10 ॥

त्वंहोतामनुर्हितोऽग्नेयज्ञेषुसीदसि । सेमंनो,अध्वरंयज ॥ 11 ॥

युक्ष्वाह्यरुषीरथेहरितोदेवरोहितः । ताभिर्देवाँ,इहावह ॥ 12 ॥

[15] इंद्रसोममितिद्वादशर्चस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिः आद्यानांषण्णांइंद्रोमरुतस्त्वष्टाग्निरिंद्रोमित्रावरुणौ ततश्चतसृणां द्रविणोदा अग्निः एकादश्याअश्विनौद्वादश्याअग्निर्गायत्री (ऋतुदेवताएताः) । {मंडल:1, अनुवाक:4, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:1}

इन्द्रसोमंपिबऋतुनाऽऽत्वाविशन्त्विन्दवः । मत्सरासस्तदोकसः ॥ 1 ॥ वर्ग:28

मरुतःपिबतऋतुनापोत्राद्यज्ञंपुनीतन । यूयंहिष्ठासुदानवः ॥ 2 ॥

अभियज्ञंगृणीहिनोग्नावोनेष्टःपिबऋतुना । त्वंहिरत्नधा,असि ॥ 3 ॥

अग्नेदेवाँ,इहावहसादयायोनिषुत्रिषु । परिभूषपिबऋतुना ॥ 4 ॥

ब्राह्मणादिन्द्रराधसः पिबा सोममृतूँरनु । तवेद्धि सख्यमस्तृतम् ॥ 5 ॥

युवं दक्षं धृतव्रतमित्रावरुणदूळभम् । ऋतुना यज्ञमाशाथे ॥ 6 ॥

द्रविणोदा द्रविणसो ग्रावहस्तासो, अध्वरे । यज्ञेषु देवमीळते ॥ 7 ॥ वर्ग:29

द्रविणोदा ददातु नो वसूनि यानि शृण्विरे । देवेषु तावनामहे ॥ 8 ॥

द्रविणोदाः पिपीषति जुहोत प्र च तिष्ठत । नेष्ट्रादृतुभिरिष्यत ॥ 9 ॥

यत्त्वा तुरीयमृतुभिर्द्रविणोदो यजामहे । अध स्मा नो ददिर्भव ॥ 10 ॥

अश्विना पिबतं मधु दीद्यग्नी शुचिव्रता । ऋतुना यज्ञवाहसा ॥ 11 ॥

गार्हपत्येन सन्त्य ऋतुना यज्ञनीरसि । देवान् देवयते यज ॥ 12 ॥

[16] आत्वावहन्त्विति नवर्चस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिरिंद्रोगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:4, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:1}

आत्वा वहन्तु हरयो वृषणं सोमपीतये । इन्द्र त्वा सूरचक्षसः ॥ 1 ॥ वर्ग:30

इमा धाना घृतस्नुवो हरी, इहोप वक्षतः । इन्द्र सुखतमे रथे ॥ 2 ॥

इन्द्र प्रातर्हवामह इन्द्र प्रयत्यध्वरे । इन्द्र सोमस्य पीतये ॥ 3 ॥

उप नः सुतमा गहि हरिभिरिन्द्र केशिभिः । सुते हि त्वा हवामहे ॥ 4 ॥

सेमं नः स्तोममा गह्युपेदं सवनं सुतम् । गौरो न तृषितः पिब ॥ 5 ॥

इमे सोमास इन्दवः सुतासो, अधि बर्हिषि । ताँ, इन्द्र सहसे पिब ॥ 6 ॥ वर्ग:31

अयं ते स्तोमो, अग्रियो हृदि स्पृगस्तु शन्तमः । अथा सोमं सुतं पिब ॥ 7 ॥

विश्वमित्सवनं सुतमिन्द्रो मदाय गच्छति । वृत्रहा सोमपीतये ॥ 8 ॥

सेमं नः काममा पृण गोभिरश्वैः शतक्रतो । स्तवामा त्वा स्वाध्यः ॥ 9 ॥

[17] इंद्रावरुणयोरितिनवर्चस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिरिंद्रावरुणौगायत्री । युवाकुहिद्वृचौपादनिचृतौ (इंद्रः सहस्रेतिह्रसीयसी वा} {मंडल:1, अनुवाक:4, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:1}

इन्द्रावरुणयोरहं सम्राजोरव आवृणे । ता नो मृळात ईदृशे ॥ 1 ॥ वर्ग:32

गन्ता रा हि स्थो वसेह व विप्रस्य मावतः । धर्तारा चर्षणीनाम् ॥ 2 ॥

अनुकामं तर्पयेथामिन्द्रावरुणरायआ । तावानेदिष्ठमीमहे ॥ 3 ॥

युवाकुहिशचीनांयुवाकुसुमतीनाम् । भूयामवाजदाव्नाम् ॥ 4 ॥

इन्द्रःसहस्रदाव्नांवरुणःशंस्यानाम् । क्रतुर्भवत्युक्थ्यः ॥ 5 ॥

तयोरिदवसावयंसनेमनिचधीमहि । स्यादुतप्ररेचनम् ॥ 6 ॥ वर्ग:33

इन्द्रावरुणवामहंहुवेचित्रायराधसे । अस्मान्त्सुजिग्युषस्कृतम् ॥ 7 ॥

इन्द्रावरुणनूनुवांसिषासन्तीषुधीष्वा । अस्मभ्यंशर्मयच्छतम् ॥ 8 ॥

प्रवामश्नोतुसुष्टुतिरिन्द्रावरुणयांहुवे । यामृधाथेसधस्तुतिम् ॥ 9 ॥

[18] सोमानमितिनवर्चस्य सूक्तस्य काण्वो मेधातिथिः आद्यानांतिसृणाम्ब्रह्मणस्पतिः चतुर्थ्याइंद्रसोमब्रह्मणस्पतयः पंचम्याइंद्र सोम ब्रह्मणस्पतयोदक्षिणाच ततश्चतसृणांसदसस्पतिः (अंत्यायानराशंसोवा) गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:5, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:1}

सोमानंस्वरणंकृणुहिब्रह्मणस्पते । कक्षीवन्तंयऔशिजः ॥ 1 ॥ वर्ग:34

योरेवान्यो,अमीवहावसुवित्पुष्टिवर्धनः । सनःसिषक्तुयस्तुरः ॥ 2 ॥

मानःशंसो,अररुषोधूर्तिःप्रणङ्मर्त्यस्य । रक्षाणोब्रह्मणस्पते ॥ 3 ॥

सघावीरोनरिष्यतियमिन्द्रोब्रह्मणस्पतिः । सोमोहिनोतिमर्त्यम् ॥ 4 ॥

त्वंतंब्रह्मणस्पतेसोमइन्द्रश्चमर्त्यम् । दक्षिणापात्वंहसः ॥ 5 ॥

सदसस्पतिमद्भुतंप्रियमिन्द्रस्यकाम्यम् । सनिंमेधामयासिषम् ॥ 6 ॥ वर्ग:35

यस्माद्दृतेनसिध्यतियज्ञोविपश्चितश्चन । सधीनांयोगमिन्वति ॥ 7 ॥

आदध्नोतिहविष्कृतिंप्रांचंकृणोत्यध्वरम् । होत्रादेवेषुगच्छति ॥ 8 ॥

नराशंसंसुधृष्टममपश्यंसप्रथस्तमम् । दिवोनसद्मखसम् ॥ 9 ॥

[19] प्रतित्यमितिनवर्चस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिरग्नामरुतोगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:5, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:1}

प्रतित्यंचारुमध्वरंगोपीथायप्रहूयसे । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 1 ॥ वर्ग:36

नहिदेवोनमर्त्योमहस्तवक्रतुंपरः । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 2 ॥

येमहोरजसोविदुर्विश्वेदेवासो,अद्रुहः । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 3 ॥

यउग्रा,अर्कमानृचुरनाधृष्टासओजसा । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 4 ॥

येशुभ्राघोरवर्पसःसुक्षत्रासोरिशादसः । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 5 ॥

येनाकस्याधिरोचनेदिविदेवासआसते । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 6 ॥ वर्ग:37

यईङ्खयन्तिपर्वतान्तिरःसमुद्रमर्णवम् । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 7 ॥

आयेतन्वन्तिरश्मिभिस्तिरःसमुद्रमोजसा । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 8 ॥

अभित्वापूर्वपीतयेसृजामिसोम्यंमधु । मरुद्भिरग्नआगहि ॥ 9 ॥

[20] अयंदेवायेत्यष्टर्चस्य सूक्तस्य काण्वो मेधातिथिरृभवो गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:5, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:2}

अयंदेवायजन्मनेस्तोमोविप्रेभिरासया । अकारिरत्नधातमः ॥ 1 ॥ वर्ग:1

यइन्द्रायवचोयुजाततक्षुर्मनसाहरी । शमीभिर्यज्ञमाशत ॥ 2 ॥

तक्षन्नासत्याभ्यांपरिज्मानंसुखंरथम् । तक्षन्धेनुंसबर्दुघाम् ॥ 3 ॥

युवानापितरापुनःसत्यमन्त्रा,ऋजूयवः । ऋभवोविष्ट्यक्रत ॥ 4 ॥

संवोमदासो,अग्मतेन्द्रेणचमरुत्वता । आदित्येभिश्चराजभिः ॥ 5 ॥

उतत्यंचमसंनवंत्वष्टुर्देवस्यनिष्कृतम् । अकर्तचतुरःपुनः ॥ 6 ॥ वर्ग:2

तेनोरत्नानिधत्तनत्रिरासाप्तानिसुन्वते । एकमेकंसुशस्तिभिः ॥ 7 ॥

अधारयन्तवह्नयोऽभजन्तसुकृत्ययाँ । भागंदेवेषुयज्ञियम् ॥ 8 ॥

[21] इहेंद्राग्नीइतिषळर्चस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिरिंद्राग्नीगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:5, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:2}

इहेन्द्राग्नी,उपह्वयेतयोरित्स्तोमंमुश्मसि । तासोमंसोमपातमा ॥ 1 ॥ वर्ग:3

तायज्ञेषुप्रशंसतेन्द्राग्नीशुम्भतानरः । तागायत्रेषुगायत ॥ 2 ॥

तामित्रस्यप्रशस्तयइन्द्राग्नीताहवामहे । सोमपासोमपीतये ॥ 3 ॥

उग्रासन्ताहवामहउपेदंसवनंसुतम् । इन्द्राग्नी,एहगच्छताम् ॥ 4 ॥

तामहान्तासदस्पती,इन्द्राग्नीरक्षउब्जतम् । अप्रजाःसन्त्वत्रिणः ॥ 5 ॥

तेनसत्येनजागृतमधिप्रचेतुनेपदे । इन्द्राग्नीशर्मयच्छतम् ॥ 6 ॥

[22] प्रातर्युजेत्येकविंशत्यृचस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिः आद्यानां चतसृणामश्विनौ ततश्चतसृणांसविता ततोद्वयोरग्निः

ततएकस्यादेव्यः ततएकस्याइंद्राणी वरुणान्यग्नाय्यः ततोद्वयोर्द्यावापृथिव्यौ ततएकस्याःपृथिवी ततःषण्णां विष्णुः (अतोदेवाइत्यस्यादेवावा) गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:5, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:2}

प्रातर्युजाविबोधयाश्विनावेहगच्छताम् । अस्यसोमस्यपीतये ॥ 1 ॥ वर्ग:4

यासुरथारथीतमोभादेवादिविस्पृशा । अश्विनाताहवामहे ॥ 2 ॥

यावांकशामधुमत्यश्विनासूनृतावती । तयायज्ञंमिमिक्षतम् ॥ 3 ॥

नहिवामस्तिदूरकेयत्रारथेनगच्छथः । अश्विनासोमिनोगृहम् ॥ 4 ॥

हिरण्यपाणिमूतयेसवितारमुपह्वये । सचेत्तादेवतापदम् ॥ 5 ॥

अपांनपातमवसेसवितारमुपस्तुहि । तस्यव्रतान्युश्मसि ॥ 6 ॥ वर्ग:5

विभक्तारंहवामहेवसोश्चित्रस्यराधसः । सवितारंनृचक्षसम् ॥ 7 ॥

सखायआनिषीदतसवितास्तोम्योनुनः । दातराधांसिशुम्भति ॥ 8 ॥

अग्नेपत्नीरिहावहदेवानामुशतीरुप । त्वष्टारंसोमपीतये ॥ 9 ॥

आग्ना,अग्नइहावसेहोत्रायविष्टभारतीम् । वरूत्रींधिषणावह ॥ 10 ॥

अभिनोदेवीरवसामहःशर्मणानृपत्नीः । अच्छिन्नपत्राःसचन्ताम् ॥ 11 ॥ वर्ग:6

इहेन्द्राणीमुपह्वयेवरुणानींस्वस्तये । अग्नायींसोमपीतये ॥ 12 ॥

महीद्यौःपृथिवीचनइमंयज्ञंमिमिक्षताम् । पिपृतांनोभरीमभिः ॥ 13 ॥

तयोरिद्घृतवत्पयोविप्रारिहन्तिधीतिभिः । गन्धर्वस्यध्रुवेपदे ॥ 14 ॥

स्योनापृथिविभवानृक्षरानिवेशनी । यच्छानःशर्मसप्रथः ॥ 15 ॥

अतोदेवा,अवन्तुनोयतोविष्णुर्विचक्रमे । पृथिव्याःसप्तधामभिः ॥ 16 ॥ वर्ग:7

इदंविष्णुर्विचक्रमेत्रेधानिदधेपदम् । समूळ्हमस्यपांसुरे ॥ 17 ॥

त्रीणिपदाविचक्रमेविष्णुर्गोपा,अदाभ्यः । अतोधर्माणिधारयन् ॥ 18 ॥

विष्णोःकर्माणिपश्यतयतोव्रतानिपस्पशे । इन्द्रस्ययुज्यःसखा ॥ 19 ॥

तद्विष्णोःपरमंपदंसदापश्यन्तिसूरयः । दिवीवचक्षुराततम् ॥ 20 ॥

तद्विप्रा॑सोविप॒न्यवो॑जागृ॒वांस॒ःसमि॑न्धते । विष्णो॒र्यत्प॑र॒मंप॒दम् ॥ 21 ॥

[23] तीव्राःसोमासैति चतुर्विंशत्यृचस्य सूक्तस्य काण्वोमेधातिथिः आद्यायावायुः ततोद्वयोरिंद्रवायू ततस्तिसृणां मित्रावरुणौ ततस्तिसृणां मरुतः (मरुत्वानिंद्रइति केचित्) ततस्तिसृणां विश्वेदेवाः ततस्तिसृणां पूषाततः सप्तानामापः ततएकस्याअग्न्यापः ततएकस्या अग्निः अप्स्वंतरितिपुरउष्णिक् अप्सुमइत्यनुष्टुप्इदमापइत्याद्यास्तिस्रोनुष्टुभः आपःपृणीतेतिप्रतिष्ठा शेषागायत्र्यः । (अग्न्यापइत्यत्रापशब्दस्यपूर्वनिपातेप्राप्तेद्वंद्वेधिइति सूत्रादग्निशब्दस्यपूर्वनिपातः कृतः) । {मंडल:1, अनुवाक:5, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:2}

ती॒व्राःसोमा॑स॒आग॑ह्या॒शीर्व॑न्तःसु॒ता,इ॒मे । वायो॒तान्प्रस्थि॑तान्पिब ॥ 1 ॥ वर्ग:8

उ॒भादे॒वादि॑वि॒स्पृशे॑न्द्रवा॒यूह॑वामहे । अ॒स्यसोम॑स्यपी॒तये॑ ॥ 2 ॥

इ॒न्द्र॒वा॒यूम॑नो॒जुवा॒विप्रा॑हवन्तऊ॒तये॑ । स॒ह॒स्रा॒क्षाधि॒यस्पती॑ ॥ 3 ॥

मि॒त्रंव॒यंह॑वामहे॒वरु॑णं॒सोम॑पीतये । ज॒ज्ञा॒नापू॒तद॑क्षसा ॥ 4 ॥

ऋ॒तेन॒यावृ॑ता॒वृधा॑वृ॒तस्य॒ज्योति॑ष॒स्पती॑ । तामि॒त्रावरु॑णाहुवे ॥ 5 ॥

वरु॑णःप्रावि॒ताभु॑वन्मि॒त्रोविश्वा॑भिरू॒तिभिः॑ । कर॑तांनःसु॒राध॑सः ॥ 6 ॥ वर्ग:9

म॒रुत्व॑न्तंहवामह॒इन्द्र॒मासोम॑पीतये । स॒जूर्ग॒णेन॑तृम्पतु ॥ 7 ॥

इन्द्र॑ज्येष्ठा॒मरु॑द्गणा॒देवा॑स॒ःपूष॑रातयः । विश्वे॒मम॑श्रुता॒हव॑म् ॥ 8 ॥

ह॒तवृ॒त्रंसु॑दानव॒इन्द्रे॑ण॒सह॑सायु॒जा । मानो॑दु॒ःशंस॑ईशत ॥ 9 ॥

विश्वा॑न्दे॒वान्ह॑वामहेम॒रुत॒ःसोम॑पीतये । उ॒ग्राहिपृश्नि॑मातरः ॥ 10 ॥

जय॑तामिवतन्य॒तुर्म॒रुता॑मेतिधृष्णु॒या । यच्छुभं॑या॒थना॑नरः ॥ 11 ॥ वर्ग:10

ह॒स्का॒राद्वि॒द्युत॒स्पर्यतो॑जा॒ता,अ॑वन्तुनः । म॒रुतो॑मृळयन्तुनः ॥ 12 ॥

आपू॑षंचि॒त्रब॑र्हिष॒माघृ॑णेध॒रुणं॑दि॒वः । आजा॑न॒ष्टंयथा॑प॒शुम् ॥ 13 ॥

पू॒षाराजा॑न॒माघृ॑णि॒रप॑गूळ्हं॒गुहा॑हि॒तम् । अवि॑न्दच्चि॒त्रब॑र्हिषम् ॥ 14 ॥

उ॒तोसमह्य॒मिन्दु॑भि॒ःषड्यु॒क्ताँ,अ॑नु॒सेषि॑धत् । गोभि॒र्यव॒नच॑र्कृषत् ॥ 15 ॥

अ॒म्बयो॑य॒न्त्यध्व॑भिर्ज॒ामयो॑,अध्वरीय॒ताम् । पृं॒च॒तीर्मधु॑ना॒पय॑ः ॥ 16 ॥ वर्ग:11

अ॒मूर्या,उप॒सूर्ये॒याभि॑र्वा॒सूर्य॑ःस॒ह । तानो॑हिन्वन्त्वध्व॒रम् ॥ 17 ॥

अ॒पोदे॒वीरुप॑ह्वये॒यत्र॒गाव॒ःपिब॑न्तिनः । सिन्धु॑भ्य॒ःकर्त्व॑ह॒विः ॥ 18 ॥

अप्स्व१(अ)न्तरमृतमप्सुभेषजमपामुतप्रशस्तये । देवाभवतवाजिनः ॥ 19 ॥

अप्सुमेसोमो,अब्रवीदन्तर्विश्वानिभेषजा । अग्निंचविश्वशम्भुवमापश्चविश्वभेषजीः ॥ 20 ॥

आपःपृणीतभेषजंवरूथंतन्वे३(ए)ममं । ज्योक्चसूर्यंदृशे ॥ 21 ॥ वर्ग:12

इदमापःप्रवहतयत्किंचदुरितंमयि । यद्वाहमभिदुद्रोहयद्वाशेपउतानृतम् ॥ 22 ॥

आपो,अद्यान्वचारिषंरसेनसमगस्महि । पयस्वानग्नआगहितंमासंसृजवर्चसा ॥ 23 ॥

संमाग्नेवर्चसासृजसंप्रजयासमायुषा । विद्युर्मे,अस्यदेवा,इन्द्रोविद्यात्सहऋषिभिः ॥ 24 ॥

[24] कस्यनूनमितिपंचदशर्चस्य सूक्तस्याजीर्गर्तिःशुनःशेपः सकृत्रिमोवैश्वामित्रोदेवरातः आद्यायाः कः द्वितीयायाअग्निस्ततस्तिसृणांसविता (भगभक्तस्येत्यस्याभगोवा) नहितेक्षत्रमित्याद्यानांवरुणस्त्रिष्टुप् अभित्वेत्यादितिस्रोगायत्र्यः ।
{मंडल:1, अनुवाक:6, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:2}

कस्यनूनंकतमस्यामृतानामनामहेचारुदेवस्यनाम ।

कोनोमह्या,अदितयेपुनर्दात्पितरंचदृशेयंमातरंच ॥ 1 ॥ वर्ग:13

अग्नेर्वयंप्रथमस्यामृतानामनामहेचारुदेवस्यनाम ।

सनोमह्या,अदितयेपुनर्दात्पितरंचदृशेयंमातरंच ॥ 2 ॥

अभित्वादेवसवितरीशानंवार्याणाम् । सदावन्भागमीमहे ॥ 3 ॥

यश्चिद्धितइत्थाभगःशशमानःपुरानिदः । अद्वेषोहस्तयोर्दधे ॥ 4 ॥

भगभक्तस्यतेवयमुदशेमतवावसा । मूर्धानंरायआरभे ॥ 5 ॥

नहितेक्षत्रंनसहोनमन्युंवयश्चनामीपतयन्तआपुः ।

नेमा,आपो,अनिमिषंचरन्तीर्नयेवातस्यप्रमिनन्त्यभ्वम् ॥ 6 ॥ वर्ग:14

अबुध्नेराजावरुणोवनस्योर्ध्वस्तूपंददतेपूतदक्षः ।

नीचीनाःस्थुरुपरिबुध्नएषामस्मे,अन्तर्निहिताःकेतवःस्युः ॥ 7 ॥

उरुंहिराजावरुणश्चकारसूर्यायपन्थामन्वेतवा,उ ।

अपदेपादाप्रतिधातवेऽकरुतापवक्ताहृदयाविधश्चित् ॥ 8 ॥

शतंतेराजन्भिषजःसहस्रमुर्वीगभीरासुमतिष्टे,अस्तु ।

बाधस्वदूरेनिर्ऋतिंपराचैःकृतंचिदेनःप्रमुमुग्ध्यस्मत् ॥ 9 ॥

अमीयऋक्षानिहितासउच्चानक्तंददृश्रेकुहचिद्दिवेयुः ।

अदब्धानिवरुणस्यव्रतानिविचाकशच्चन्द्रमानक्तमेति ॥ 10 ॥

ततत्वायामिब्रह्मणावन्दमानस्तदाशास्तेयजमानोहविर्भिः ।

अहेळमानोवरुणेहबोध्युरुशंसमानआयुःप्रमोषीः ॥ 11 ॥ वर्ग:15

तदिन्नक्तंतद्दिवामह्यमाहुस्तदयंकेतोहृदआविचष्टे ।

शुनःशेपोयमह्वद्गृभीतःसो,अस्मान्राजावरुणोमुमोक्तु ॥ 12 ॥

शुनःशेपोह्यह्वद्गृभीतस्त्रिष्वादित्यंद्रुपदेषुबद्धः ।

अवैनंराजावरुणःससृज्याद्विद्वाँ,अदब्धोविमुमोक्तुपाशान् ॥ 13 ॥

अवतेहेळोवरुणनमोभिरवयज्ञेभिरीमहेहविर्भिः ।

क्षयन्नस्मभ्यमसुरप्रचेताराजन्नेनांसिशिश्रथःकृतानि ॥ 14 ॥

उदुत्तमंवरुणपाशमस्मदवाधमंविमध्यमंश्रथाय । अथावयमादित्यव्रतेतवानागसो,अदितयेस्याम ॥ 15 ॥

[25] यच्चिद्धितइत्येकविंशत्यृचस्य सूक्तस्याजीगर्तिःशुनःशेपोवरुणोगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:6, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:2}

यच्चिद्धितेविशोयथाप्रदेववरुणव्रतम् । मिनीमसिद्यविद्यवि ॥ 1 ॥ वर्ग:16

मानोवधायहत्नवेजिहीळानस्यरीरधः । माहृणानस्यमन्यवे ॥ 2 ॥

विमृळीकायतेमनोरथीरश्वंनसंदितम् । गीर्भिर्वरुणसीमहि ॥ 3 ॥

पराहिमेविमन्यवःपतन्तिवस्यइष्टये । वयोनवसतीरुप ॥ 4 ॥

कदाक्षत्रश्रियंनरमावरुणंकरामहे । मृळीकायोरुचक्षसम् ॥ 5 ॥

तदित्समानमाशातेवेनन्तानप्रयुच्छतः । धृतव्रतायदाशुषे ॥ 6 ॥ वर्ग:17

वेदायोवीनांपदमन्तरिक्षेणपतताम् । वेदनावःसमुद्रियः ॥ 7 ॥

वेदमासोधृतव्रतोद्वादशप्रजावतः । वेदायउपजायते ॥ 8 ॥

वेदवातस्यवर्तनिमुरोरृष्वस्यबृहतः । वेदाये,अध्यासते ॥ 9 ॥

निषसादधृतव्रतोवरुणःपस्त्याऽ(आ)स्वा । साम्राज्यायसुक्रतुः ॥ 10 ॥

अतोविश्वान्यद्भुताचिकित्वाँ,अभिपश्यति । कृतानियाचकर्त्वा ॥ 11 ॥ वर्ग:18

सनोविश्वाहासुक्रतुरादित्यःसुपथाकरत् । प्रणआयूंषितारिषत् ॥ 12 ॥

बिभ्रद्द्रापिंहिरण्ययंवरुणोवस्तनिर्णिजम् । परिस्पशोनिषेदिरे ॥ 13 ॥

नयंदिप्सन्तिदिप्सवोनद्रुह्वाणोजनानाम् । नदेवमभिमातयः ॥ 14 ॥

उतयोमानुषेष्वायशश्चक्रे,असाम्या । अस्माकमुदरेष्वा ॥ 15 ॥

परामेयन्तिधीतयोगावोनगव्यूतीरनु । इच्छन्तीरुरुचक्षसम् ॥ 16 ॥ वर्ग:19

संनुवोचावहैपुनर्यतोमेमध्वाभृतम् । होतेवक्षदसेप्रियम् ॥ 17 ॥

दर्शंनुविश्वदर्शतंदर्शंरथमधिक्षमि । एताजुषतमेगिरः ॥ 18 ॥

इमंमेवरुणश्रुधीहवमद्याचमृळय । त्वामवस्युराचके ॥ 19 ॥

त्वंविश्वस्यमेधिरदिवश्चग्मश्चराजसि । सयामनिप्रतिश्रुधि ॥ 20 ॥

उदुत्तमंमुमुग्धिनोविपाशमध्यमंचृत । अवाधमानिजीवसे ॥ 21 ॥

[26] वसिष्वेतिदशर्चस्य सूक्तस्याजीगर्तिःशुनःशेपोग्निर्गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:6, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:2}

वसिष्वाहिमियेध्यवस्त्राण्यूर्जांपते । सेमंनो,अध्वरंयज ॥ 1 ॥ वर्ग:20

निनोहोतावरेण्यःसदायविष्ठमन्मभिः । अग्नेदिवित्मतावचः ॥ 2 ॥

आहिष्मासूनवेपितापिर्यजत्यापये । सखासख्येवरेण्यः ॥ 3 ॥

आनोबर्हीरिशादसोवरुणोमित्रो,अर्यमा । सीदन्तुमनुषोयथा ॥ 4 ॥

पूर्व्यहोतरस्यनोमन्दस्वसख्यस्यच । इमा,उषुश्रुधीगिरः ॥ 5 ॥

यच्चिद्धिशश्वतातनादेवंदेवंयजामहे । त्वे,इद्धूयतेहविः ॥ 6 ॥ वर्ग:21

प्रियोनो,अस्तुविश्पतिर्होतामन्द्रोवरेण्यः । प्रियाःस्वग्नयोवयम् ॥ 7 ॥

स्वग्नयोहिवार्यंदेवासोदधिरेचनः । स्वग्नयोमनामहे ॥ 8 ॥

अथानउभयेषाममृतमर्त्यानाम् । मिथःसन्तुप्रशस्तयः ॥ 9 ॥

विश्वेभिरग्ने,अग्निभिरिमंयज्ञमिदंवचः । चनोधाःसहसोयहो ॥ 10 ॥

[27] अश्वंनत्वेतित्रयोदशर्चस्यसूक्तस्याजीगर्तिःशुनःशेपोऽग्निर्गायत्री । नमोमहद्भ्यइत्यस्यादेवास्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:6, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:2}

अश्वंनत्वावारवन्तंवन्दध्याग्निंनमोभिः । सम्राजन्तमध्वराणाम् ॥ 1 ॥ वर्ग:22

सघानःसूनुःशवसापृथुप्रगामासुशेवः । मीढ्वाँ,अस्माकंबभूयात् ॥ 2 ॥

सनोदूराच्चासाच्चनिमर्त्यादघायोः । पाहिसदमिद्विश्वायुः ॥ 3 ॥

इममूषुत्वमस्माकंसनिंगायत्रंनव्यांसम् । अग्नेदेवेषुप्रवोचः ॥ 4 ॥

आनोभजपरमेष्वावाजेषुमध्यमेषु । शिक्षावस्वो,अन्तमस्य ॥ 5 ॥

विभक्तासिचित्रभानोसिन्धोरूर्मा,उपाकआ । सद्योदाशुषेक्षरसि ॥ 6 ॥ वर्ग:23

यमग्नेपृत्सुमर्त्यमवावाजेषुयंजुनाः । सयन्ताशश्वतीरिषः ॥ 7 ॥

नकिरस्यसहन्त्यपर्येताकयस्यचित् । वाजो,अस्तिश्रवाय्यः ॥ 8 ॥

सवाजंविश्वचर्षणिरर्वद्भिरस्तुतरुता । विप्रेभिरस्तुसनिता ॥ 9 ॥

जराबोधतद्विविड्ढिविशेविशेयज्ञियाय । स्तोमंरुद्रायदृशीकम् ॥ 10 ॥

सनोमहाँ,अनिमानोधूमकेतुःपुरुश्चन्द्रः । धियेवाजायहिन्वतु ॥ 11 ॥ वर्ग:24

सरेवाँ,इवविश्पतिर्दैव्यःकेतुःशृणोतुनः । उक्थैरग्निर्बृहद्भानुः ॥ 12 ॥

नमोमहद्भ्योनमो,अर्भकेभ्योनमोयुवभ्योनमआशिनेभ्यः ।

यजामदेवान्यदिशक्रवामम्माज्यायसःशंसमावृक्षिदेवाः ॥ 13 ॥

[28] यत्रग्रावेतिनवर्चस्यसूक्तस्याजीगर्तिःशुनःशेपःआद्यानांचतसृणामिंद्रः ततो द्वयोरुलूखलं ततोद्वयोरुलूखलमुसले अंत्यायाः प्रजापतिर्हरिश्चंद्रः (अधिषवणचर्मदेवतावा) आद्याः षळनुष्टुभः अंत्यास्तिस्रोगायत्र्यः । {मंडल:1, अनुवाक:6, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:2}

यत्रग्रावापृथुबुध्नऊर्ध्वोभवतिसोतवे । उलूखलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः ॥ 1 ॥ वर्ग:25

यत्रद्वाविवजघनाधिषवण्याकृता । उलूखलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः ॥ 2 ॥

यत्रनार्यपच्यवमुपच्यवंचशिक्षते । उलूखलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः ॥ 3 ॥

यत्रमन्थाविबध्नतेरश्मीन्यमितवा,इव । उलूखलसुतानामवेद्विन्द्रजल्गुलः ॥ 4 ॥

यच्चि॒द्धित्वंगृ॒हेगृ॑ह॒उलू॑खलकयु॒ज्यसे॑ । इ॒हद्यु॒मत्त॑मंवद॒जय॑तामिवदुन्दु॒भिः ॥ 5 ॥

उ॒तस्म॑तेवनस्पते॒वातो॒विवा॒त्यग्र॒मित् । अथो॒,इन्द्रा॑य॒पात॑वेसु॒नुसोम॑मुलूखल ॥ 6 ॥ वर्ग:26

आ॒य॒जीवा॑ज॒सात॑मा॒ताह्यु१॑(उ॒)च्चावि॑जभृ॒तः । हरी॑,इ॒वान्धां॑सि॒बप्स॑ता ॥ 7 ॥

तानो॑,अ॒द्यव॑नस्पती,ऋ॒ष्वावृ॒ष्वेभि॑ःसो॒तृभि॑ः । इन्द्रा॑य॒मधु॑मत्सुतम् ॥ 8 ॥

उच्छि॒ष्टंच॒म्वो॑र्भर॒सोम॑प॒वित्र॒आसृ॑ज । निधे॑हि॒गोरधि॑त्व॒चि ॥ 9 ॥

[29] यच्चिद्धिसत्येतिसप्तर्चस्यसूक्तस्याजीगर्तिःशुनःशेपइंद्रःपंक्तिः । {मंडल:1, अनुवाक:6, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:2}

यच्चि॒द्धिस॑त्यसोमपा,अनाश॒स्ता,इ॑व॒स्मसि॑ ।

आतून॑इन्द्रशंसय॒गोष्वश्वे॑षुशु॒भ्रिषु॑स॒हस्रे॑षुतुवीमघ ॥ 1 ॥ वर्ग:27

शिप्रि॑न्वाजानांपते॒शची॑व॒स्तव॑द॒ंसना॑ ।

आतून॑इन्द्रशंसय॒गोष्वश्वे॑षुशु॒भ्रिषु॑स॒हस्रे॑षुतुवीमघ ॥ 2 ॥

निष्वा॑पयामिथू॒दृशा॑स॒स्तामबु॑ध्यमाने । आतून॑इन्द्रशंसय॒गोष्वश्वे॑षुशु॒भ्रिषु॑स॒हस्रे॑षुतुवीमघ ॥ 3 ॥

स॒सन्तु॒त्या,अरा॑तयो॒बोध॑न्तुशूरराय॑ः ।

आतून॑इन्द्रशंसय॒गोष्वश्वे॑षुशु॒भ्रिषु॑स॒हस्रे॑षुतुवीमघ ॥ 4 ॥

समि॑न्द्रगर्द॒भंमृ॑णनु॒वन्त॑पा॒पया॑मु॒या ।

आतून॑इन्द्रशंसय॒गोष्वश्वे॑षुशु॒भ्रिषु॑स॒हस्रे॑षुतुवीमघ ॥ 5 ॥

पता॑तिकुण्ड॒णाच्या॑दू॒रंवातो॒वना॒दधि॑ ।

आतून॑इन्द्रशंसय॒गोष्वश्वे॑षुशु॒भ्रिषु॑स॒हस्रे॑षुतुवीमघ ॥ 6 ॥

सर्व॑परिक्रो॒शंज॑हिज॒म्भया॑कृकदा॒श्वम् ।

आतून॑इन्द्रशंसय॒गोष्वश्वे॑षुशु॒भ्रिषु॑स॒हस्रे॑षुतुवीमघ ॥ 7 ॥

[30] आवइंद्रमिति द्वाविंशत्यृचस्यसूक्तस्याजीगर्तिःशुनःशेपइंद्रः सप्तदश्यादितिसृणामश्विनौ ततस्तिसृणामुषागायत्री अस्माकमितिपादनिचृत् शश्वदिंद्रइतित्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:6, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:2}

आव॒इन्द्रं॒क्रिवि॑ंयथावाज॒यन्तः॑श॒तक्र॑तुम् । मंहि॑ष्ठंसिंच॒इन्दु॑भिः ॥ 1 ॥ वर्ग:28

शतंवायःशुचीनांसहस्रंवासमाशिराम् । एदुनिम्नंनरीयते ॥ 2 ॥

संयन्मदायशुष्मिणएनाह्यस्योदरे । समुद्रोनव्यचोदधे ॥ 3 ॥

अयमुतेसमतसिकपोतइवगर्भधिम् । वचस्तच्चिन्नओहसे ॥ 4 ॥

स्तोत्रंराधानांपतेगिर्वाहोवीरयस्यते । विभूतिरस्तुसूनृता ॥ 5 ॥

ऊर्ध्वस्तिष्ठानऊतयेऽस्मिन्वाजेशतक्रतो । समन्येषुब्रवावहै ॥ 6 ॥ वर्ग:29

योगेयोगेतवस्तरंवाजेवाजेहवामहे । सखायइन्द्रमूतये ॥ 7 ॥

आघागमद्यदिश्रवत्सहस्रिणीभिरूतिभिः । वाजेभिरुपनोहवम् ॥ 8 ॥

अनुप्रत्नस्यौकसोहुवेतुविप्रतिंनरम् । यंतेपूर्वंपिताहुवे ॥ 9 ॥

तंत्वावयंविश्ववाराशास्महेपुरुहूत । सखेवसोजरितृभ्यः ॥ 10 ॥

अस्माकंशिप्रिणीनांसोमपाःसोमपावाम् । सखेवज्रिन्त्सखीनाम् ॥ 11 ॥ वर्ग:30

तथातदस्तुसोमपाःसखेवज्रिन्तथाकृणु । यथातउश्मसीष्टये ॥ 12 ॥

रेवतीर्नःसधमादइन्द्रेसन्तुतुविवाजाः । क्षुमन्तोयाभिर्मदेम ॥ 13 ॥

आघत्वावान्त्मनाप्तःस्तोतृभ्योधृष्णवियानः । ऋणोरक्षंनचक्र्योः ॥ 14 ॥

आयद्दुवःशतक्रतवाकामंजरितॄणाम् । ऋणोरक्षंनशचीभिः ॥ 15 ॥

शश्वदिन्द्रःपोप्रथद्भिर्जिगायनानदद्भिःशाश्वसद्भिर्धनानि ।

सनोहिरण्यरथंदंसनावान्त्सनःसनितासनयेसनोऽदात् ॥ 16 ॥ वर्ग:31

आश्विनावश्वावत्येषायातंशवीरया । गोमद्दस्राहिरण्यवत् ॥ 17 ॥

समानयोजनोहिवांरथोदस्रावमर्त्यः । समुद्रे,अश्विनेयते ॥ 18 ॥

न्य१(अ)घ्न्यस्यमूर्धनिचक्रंरथस्ययेमथुः । परिद्यामन्यदीयते ॥ 19 ॥

कस्तउषःकधप्रियेभुजेमर्तो,अमर्त्ये । कंनक्षसेविभावरि ॥ 20 ॥

वयंहिते,अमन्महान्तादापराकात् । अश्वेनचित्रे,अरुषि ॥ 21 ॥

त्वंत्येभिरागहिवाजेभिर्दुहितर्दिवः । अस्मेरयिंनिधारय ॥ 22 ॥

[31] त्वमग्नइत्यष्टादशर्चस्य सूक्तस्यांगिरसोहिरण्यस्तूपोग्निर्जगती अष्टमी षोळश्यंत्यास्त्रिष्टुभः । {मंडल:1, अनुवाक:7, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:2}

त्वमग्नेप्रथमो,अङ्गिरात्रृषिर्देवोदेवानामभवःशिवःसखा ।

तवव्रतेकवयोविद्मनापसोऽजायन्तमरुतोभ्राजदृष्टयः ॥ 1 ॥ वर्ग:32

त्वमग्नेप्रथमो,अङ्गिरस्तमःकविर्देवानांपरिभूषसिव्रतम् ।

विभुर्विश्वस्मैभुवनायमेधिरोद्विमाताशयुःकतिधाचिदायवे ॥ 2 ॥

त्वमग्नेप्रथमोमातरिश्वनआविर्भवसुक्रतूयाविवस्वते ।

अरेजेतांरोदसीहोतृवूर्येऽसंघ्नोर्भारमयजोमहोवसो ॥ 3 ॥

त्वमग्नेमनवेद्यामवाशयःपुरूरवसेसुकृतेसुकृत्तरः ।

श्वात्रेणयत्पित्रोर्मुच्यसेपर्यात्वापूर्वमनयन्नापरंपुनः ॥ 4 ॥

त्वमग्नेवृषभःपुष्टिवर्धनउद्यतस्रुचेभवसिश्रवाय्यः ।

यआहुतिंपरिवेदावषट्कृतिमेकायुरग्रेविशआविवाससि ॥ 5 ॥

त्वमग्नेवृजिनवर्तनिंनरंसक्मन्पिपर्षिविदथेविचर्षणे ।

यःशूरसातापरितक्म्येधनेदभ्रेभिश्चित्समृताहंसिभूयसः ॥ 6 ॥ वर्ग:33

त्वंतमग्ने,अमृतत्वउत्तमेमर्तंदधासिश्रवसेदिवेदिवे ।

यस्तातृषाणउभयायजन्मनेमयःकृणोषिप्रयआचसूरये ॥ 7 ॥

त्वंनो,अग्नेसनयेधनानांयशसंकारुंकृणुहिस्तवानः ।

ऋध्यामकर्मापसानवेनदेवैर्द्यावापृथिवीप्रावतंनः ॥ 8 ॥

त्वंनो,अग्नेपित्रोरुपस्थआदेवोदेवेष्वनवद्यजागृविः ।

तनूकृद्बोधिप्रमतिश्चकारवेत्वंकल्याणवसुविश्वमोषिषे ॥ 9 ॥

त्वमग्नेप्रमतिस्त्वंपितासिनस्त्वंवयस्कृत्तवजामयोवयम् ।

संत्वारायःशतिनःसंसहस्रिणःसुवीरंयन्तिव्रतपामदाभ्य ॥ 10 ॥

त्वामग्नेप्रथममायुमायवेदेवा,अकृण्वन्नहुषस्यविश्पतिम् ।

इळा॑मकृण्व॒न्मनु॑षस्य॒शासं॑नीं॑पि॒तुर्यत्पु॒त्रोममं॑कस्य॒जाय॑ते ॥ 11 ॥ वर्ग:34

त्वं नो॑, अग्ने॒तव॑देवपा॒युभि॑र्म॒घोनो॑रक्षत॒न्व॑श्चवन्द्य ।

त्रा॒तातो॒कस्य॒तन॑ये॒गवा॑म॒स्यनि॑मेषं॒रक्ष॑माण॒स्तव॑व्र॒ते ॥ 12 ॥

त्वम॑ग्ने॒यज्य॑वेपा॒युरन्त॑रोऽनिष॒ङ्गाय॑चतुर॒क्षइ॑ध्यसे ।

योरा॒तह॑व्योऽवृ॒काय॒धाय॑सेकी॒रेश्चि॒न्मन्त्रं॑मन॑साव॒नोषि॒तम् ॥ 13 ॥

त्वम॑ग्नउरु॒शंसा॑यवा॒घते॑स्पा॒र्हंयद्रेक्णः॑पर॒मंव॒नोषि॒तत् ।

आ॒ध्रस्य॑चि॒त्प्रम॑तिरुच्यसेपि॒ताप्रपाक॑शास्सि॒प्रदिशो॑वि॒दुष्ट॑रः ॥ 14 ॥

त्वम॑ग्ने॒प्रय॑तदक्षिणं॒नरं॒वर्म॑वस्यू॒तंपरि॑पासिवि॒श्वतः॑ ।

स्वा॒दुक्षद्मा॒योव॑स॒तौस्यो॑न॒कृज्जी॑वया॒जंयज॑ते॒सोप॒मादि॒वः ॥ 15 ॥

इ॒माम॑ग्नेश॒रणिं॑मीमृषोनइ॒ममध्वा॑नं॒यमगा॑मदू॒रात् ।

आ॒पिः पि॒ताप्रम॑तिः सो॒म्यानां॒भूमि॑रस्यृषि॒कृन्मर्त्या॑नाम् ॥ 16 ॥ वर्ग:35

म॒नु॒ष्वद॑ग्ने, अङ्गिर॒स्वद॑ङ्गिरोययाति॒वत्सद॑नेपूर्व॒वच्छु॑चे ।

अच्छ॑या॒ह्यावहा॒दैव्यं॑जन॒मासा॑दयब॒र्हिषि॒यक्षि॑चप्रि॒यम् ॥ 17 ॥

ए॒तेना॑ग्ने॒ब्रह्म॑णावावृधस्व॒शक्ती॑वा॒यत्ते॑चकृ॒माविदावा॑ ।

उ॒तप्रणे॑ष्य॒भिवस्यो॑, अ॒स्मान्त्संनः॑सृजसुम॒त्यावाज॑वत्या ॥ 18 ॥

[32] इंद्रस्यन्विति पंचदशर्चस्यसूक्तस्यांगिरसोहिरण्यस्तूपइंद्रस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:7, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:2}

इन्द्र॑स्य॒नुवी॒र्या॑णि॒प्रवो॑चं॒यानि॑च॒कार॑प्रथ॒मानि॑व॒ज्री ।

अह॒न्नहि॒मन्व॒पस्त॑तर्द॒प्रव॒क्षणा॑, अभिन॒त्पर्व॑तानाम् ॥ 1 ॥ वर्ग:36

अह॒न्नहिं॒पर्व॑तेशिश्रिया॒णंत्वष्टा॑स्मै॒वज्रं॑स्व॒र्यं॑ततक्ष ।

वा॒श्रा, इ॑वधे॒नवः॒स्यन्द॑माना॒, अंजः॑समु॒द्रमव॑जग्मु॒रापः॑ ॥ 2 ॥

वृ॒षा॒यमा॑णोऽवृणीत॒सोमं॒त्रिक॑द्रुकेष्वपिबत्सु॒तस्य॑ ।

आसाय॑कंम॒घवा॑दत्त॒वज्र॒मह॑न्नेनंप्रथम॒जामही॑नाम् ॥ 3 ॥

यदिन्द्राहन्प्रथमजामहीनामान्मायिनामिनाःप्रोतमायाः ।

आत्सूर्यंजनयन्द्यामुषासंतादीत्नाशत्रुंनकिलाविवित्से ॥ 4 ॥

अहन्वृत्रंवृत्रतरंव्यंसमिन्द्रोवज्रेणमहतावधेन ।

स्कन्धांसीवकुलिशेनाविवृक्णाहिःशयतउपपृक्पृथिव्याः ॥ 5 ॥

अयोद्धेवदुर्मदआहिजुह्वेमहावीरंतुविबाधमृजीषम् ।

नातारीदस्यसमृतिंवधानांसंरुजानाःपिपिषइन्द्रशत्रुः ॥ 6 ॥ वर्ग:37

अपादहस्तो,अपृतन्यदिन्द्रमास्यवज्रमधिसानौजघान ।

वृष्णोवध्रिःप्रतिमानंबुभूषन्पुरुत्रावृत्रो,अशयद्व्यस्तः ॥ 7 ॥

नदंनभिन्नममुयाशयानंमनोरुहाणा,अतियन्त्यापः ।

याश्चिद्वृत्रोमहिनापर्यतिष्ठत्तासामहिःपत्सुतःशीर्बभूव ॥ 8 ॥

नीचावया,अभवद्वृत्रपुत्रेन्द्रो,अस्या,अववर्धजभार ।

उत्तरासूरधरःपुत्रआसीद्दानुःशयेसहवत्सानधेनुः ॥ 9 ॥

अतिष्ठन्तीनामनिवेशनानांकाष्ठानांमध्येनिहितंशरीरम् ।

वृत्रस्यनिण्यंविचरन्त्यापोदीर्घंतमआशयदिन्द्रशत्रुः ॥ 10 ॥

दासपत्नीरहिगोपा,अतिष्ठन्निरुद्धा,आपःपणिनेवगावः ।

अपांबिलमपिहितंयदासीद्वृत्रंजघन्वाँ,अपतद्ववार ॥ 11 ॥ वर्ग:38

अश्व्योवारो,अभवस्तदिन्द्रसृकेयत्त्वाप्रत्यहन्देवएकः ।

अजयोगा,अजयःशूरसोममवासृजःसर्तवेसप्तसिन्धून् ॥ 12 ॥

नास्मैविद्युन्नतन्यतुःसिषेधनयांमिहमकिरद्ध्रादुनिंच ।

इन्द्रश्चयद्युयुधाते,अहिश्चोतापरीभ्योमघवाविजिग्ये ॥ 13 ॥

अहेर्यातारंकमपश्यइन्द्रहृदियत्तेजघ्नुषोभीरगच्छत् ।

नवचयन्नवतिंचस्रवन्तीःश्येनोनभीतो,अतरोरजांसि ॥ 14 ॥

इन्द्रो॑या॒तोऽव॑सितस्य॒राजा॒शम॑स्यचशृ॒ङ्गिणो॒वज्र॑बाहुः ।

सेदु॒राजा॑क्षयतिचर्षणी॒नाम॒रान्न॑ने॒मिःपरि॒ताब॑भूव ॥ 15 ॥

[33] एतायामेतिपंचदशर्चस्यसूक्तस्यांगिरसोहिरण्यस्तूपइंद्रस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:7, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:3}

एताया॒मोप॑ग॒व्यन्त॒इन्द्र॑म॒स्माकं॒सुप्रम॑तिंवावृधाति ।

अ॒ना॒मृ॒णःकु॒विदाद॒स्यरा॒योगवां॒केतं॒पर॑मा॒वर्ज॑तेनः ॥ 1 ॥ वर्ग:1

उपेद॒हंध॑न॒दामप्र॑तीतं॒जुष्टां॑नश्ये॒नोव॑स॒तिंप॑तामि ।

इन्द्रं॑नम॒स्यन्नु॑प॒मेभि॑र॒र्कैर्यःस्तो॒तृभ्यो॒हव्यो॒,अस्ति॒याम॑न् ॥ 2 ॥

निसर्व॑सेनइषु॒धीँर॑सक्त॒समर्यो॑गा,अ॑जति॒यस्य॒वष्टि॑ ।

चो॒ष्कू॒यमा॑णइन्द्र॒भूरि॑वा॒मंमाप॒णिर्भू॑र॒स्मदधि॑प्रवृद्ध ॥ 3 ॥

वधी॒र्हिदस्यु॑ं॒ध॒निनं॑घ॒नेनृ॑,एक॒श्चर॑न्नुपशा॒केभि॑रिन्द्र ।

धनो॒रधि॑विषु॒णक्तेव्या॑य॒न्नय॑ज्वानःसन॒काःप्रेति॑मीयुः ॥ 4 ॥

परा॑चिच्छी॒र्षाव॑वृजु॒स्तइ॒न्द्राय॑ज्वानो॒यज्व॑भि॒ःस्पर्ध॑मानाः ।

प्रयद्वि॒वोह॑रिवःस्थातरुग्र॒निर॑व्र॒ताँ,अ॑धमो॒रोद॑स्योः ॥ 5 ॥

अयु॑युत्सन्ननव॒द्यस्य॒सेना॒मया॑तयन्तक्षि॒तयो॒नव॑ग्वाः ।

वृ॒षा॒युधो॒नवध्र॑यो॒निर॑ष्टाःप्र॒वद्भि॒रिन्द्रा॑च्चि॒तय॑न्तआयन् ॥ 6 ॥ वर्ग:2

त्वमे॒तान्रु॑द॒तोजक्ष॑त॒श्चायो॑धयो॒रज॑सइन्द्रपा॒रे ।

अवा॑दहोदि॒वआदस्यु॑मु॒च्चाप्रसु॑न्व॒तःस्तु॑व॒तःशंस॑मावः ॥ 7 ॥

च॒क्रा॒णासः॑परी॒णहं॑पृथि॒व्याहिर॑ण्येनम॒णिना॒शुम्भ॑मानाः ।

नहि॑न्वा॒नासं॑स्तितिरु॒स्तइन्द्रं॑परि॒स्पशो॑,अदधा॒त्सूर्ये॑ण ॥ 8 ॥

परि॒यदि॑न्द्र॒रोद॑सी,उ॒भे,अबु॑भोजीर्महि॒नावि॒श्वत॑ःसीम् ।

अम॑न्यमानाँ,अ॒भिमन्य॑मानै॒र्निर्ब्र॒ह्मभि॑रधमो॒दस्यु॑मिन्द्र ॥ 9 ॥

नयेदि॒वःपृ॑थि॒व्या,अन्त॑मा॒पुर्नमा॒याभि॑र्धन॒दांप॒र्यभू॑वन् ।

युजंवज्रंवृषभश्चक्रइन्द्रोनिर्ज्योतिषातमसोगा,अदुक्षत् ॥ 10 ॥

अनुस्वधामक्षरन्नापो,अस्यावर्धतमध्यआनाव्यानाम् ।

सध्रीचीनेनमनसातमिन्द्रओजिष्ठेनहन्मनाहन्नभिद्यून् ॥ 11 ॥ वर्ग:3

न्याविध्यदिलीबिशस्यदृळ्हाविशृङ्गिणमभिनच्छुष्णमिन्द्रः ।

यावत्तरोमघवन्यावदोजोवज्रेणशत्रुमवधीःपृतन्युम् ॥ 12 ॥

अभिसिध्मो,अजिगादस्यशत्रून्वितिग्मेनवृषभेणापुरोऽभेत् ।

संवज्रेणासृजद्वृत्रमिन्द्रःप्रस्वांमतिमतिरच्छाशदानः ॥ 13 ॥

आवःकुत्समिन्द्रयस्मिंचाकन्प्रावोयुध्यन्तंवृषभंदशद्युम् ।

शफच्युतोरेणुर्नक्षत्द्यामुच्छ्वैत्रेयोनृषाह्यायतस्थौ ॥ 14 ॥

आवःशमंवृषभंतुग्र्यासुक्षेत्रजेषेमघवंछ्वित्र्यंगाम् ।

ज्योक्चिदत्रतस्थिवांसो,अक्रंछत्रूयतामधरावेदनाकः ॥ 15 ॥

[34] त्रिश्चिदितिद्वादशर्चस्यसूक्तस्यांगिरसोहिरण्यस्तूपोश्विनौजगती नवम्यंत्येत्रिष्टुभौ । {मंडल:1, अनुवाक:7, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:3}

त्रिश्चिन्नो,अद्याभवतंनवेदसाविभुर्वांयामउतरातिरश्विना ।

युवोर्हियन्त्रंहिम्येववासंसोऽभ्यायंसेन्याभवतंमनीषिभिः ॥ 1 ॥ वर्ग:4

त्रयःपवयोमधुवाहनेरथेसोमस्यवेनामनुविश्वइद्विदुः ।

त्रयःस्कम्भासःस्कभितासआरभेत्रिर्नक्तंयाथस्त्रिर्वश्विनादिवा ॥ 2 ॥

समाने,अहन्त्रिरवद्यगोहनात्रिरद्ययज्ञंमधुनामिमिक्षतम् ।

त्रिर्वाजवतीरिषो,अश्विनायुवंदोषा,अस्मभ्यंमुषसश्चपिन्वतम् ॥ 3 ॥

त्रिर्वर्तिर्यातंत्रिरनुव्रतेजनेत्रिःसुप्राव्येत्रेधेवशिक्षतम् ।

त्रिर्नान्द्यंवहतमश्विनायुवंत्रिःपृक्षो,अस्मे,अक्षरेवपिन्वतम् ॥ 4 ॥

त्रिर्नोरयिंवहतमश्विनायुवंत्रिर्देवताताित्रिरुतावतंधियः ।

त्रिःसौभगत्वंत्रिरुतश्रवांसिनस्त्रिष्ठंवांसूरेदुहितारुहद्रथम् ॥ 5 ॥

त्रिर्नो॑, अश्विनादि॒व्यानि॑भेष॒जात्रिः पार्थि॑वानि॒त्रिरु॑दत्तम॒द्भ्यः ।

ओ॒मानं॑शं॒योर्मम॑कायसू॒नवे॑त्रि॒धातु॒शर्म॑वहतंशुभस्पती ॥ 6 ॥

त्रिर्नो॑, अश्विनायज॒तादि॒वेदि॑वे॒परि॑त्रि॒धातु॑पृथि॒वीम॑शायतम् ।

ति॒स्रोना॑सत्यारथ्यापरा॒वत॑आ॒त्मेव॒वातः॒स्वस॑राणिगच्छतम् ॥ 7 ॥ वर्ग:5

त्रिर॑श्विना॒सिन्धु॑भिः स॒प्तमा॑तृभि॒स्त्रय॑आहा॒वास्त्रे॒धाह॒विष्कृ॒तम् ।

ति॒स्रः पृ॑थि॒वीरु॒परि॑प्र॒वादि॒वोनाक॑रक्षेथे॒द्युभि॑र॒क्तुभि॑र्हि॒तम् ॥ 8 ॥

क्व१(अ॒)त्रीच॒क्रात्रि॒वृतो॒रथ॑स्य॒क्व१(अ॒)त्रयो॑व॒न्धुरो॒येसनी॑ळाः ।

क॒दायोगो॑वा॒जिनो॒रास॑भस्य॒येन॑य॒ज्ञंना॑सत्योपया॒थः ॥ 9 ॥

आना॑सत्या॒गच्छ॑तंहू॒यते॑ह॒विर्मध्व॑ःपिबतंमधु॒पेभि॑रा॒सभिः॑ ।

यु॒वोर्हिपूर्व॑सवि॒तोषसो॒रथ॑मृ॒ताय॑चि॒त्रंघृ॒तव॑न्त॒मिष्य॑ति ॥ 10 ॥

आना॑सत्यात्रि॒भिर॑काद॒शैरि॒हदे॒वेभि॑र्यातंमधु॒पेय॑मश्विना ।

प्रायु॒स्तारि॑ष्टं॒नीरपा॑सिमृक्षतं॒सेध॑तं॒द्वेषो॒भव॑तंसचा॒भुवा॑ ॥ 11 ॥

आनो॑, अश्विनात्रि॒वृता॒रथे॑ना॒वां च॑र॒यिंव॑हतंसु॒वीर॑म् ।

शृ॒ण्वन्ता॑वा॒मव॑सेजोहवीमिवृ॒धेच॑नोभवतं॒वाज॑सातौ ॥ 12 ॥

[35] ह्वयामीत्येकादशर्चस्यसूक्तस्यांगिरसोहिरण्यस्तूपः सवितात्रिष्टुप् आद्यायाश्चतुर्षुपादेषुक्रमेणाग्निमित्रावरुणरात्रिसवितारोदेवताः आद्यानवम्यौ जगत्यौ । {मंडल:1, अनुवाक:7, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:3}

ह्वया॑म्य॒ग्निंप्र॑थ॒मंस्व॒स्तये॒ह्वया॑मिमि॒त्रावरु॑णावि॒हाव॑से ।

ह्वया॑मि॒रात्रीं॒जग॑तोनि॒वेश॑नीं॒ह्वया॑मिदे॒वंस॑वि॒तार॑मू॒तये॑ ॥ 1 ॥ वर्ग:6

आकृ॒ष्णेन॒रज॑सा॒वर्त॑मानोनिवे॒शय॑न्न॒मृतं॒मर्त्यं॑च ।

हि॒र॒ण्यये॑नसवि॒तारथे॒नादे॒वोया॑ति॒भुव॑नानि॒पश्य॑न् ॥ 2 ॥

याति॑दे॒वः प्र॒वता॒यात्यु॒द्वता॒याति॑शु॒भ्राभ्यां॑यज॒तोहरि॑भ्याम् ।

आदे॒वोया॑तिसवि॒तापरा॒वतोऽप॒विश्वा॑दुरि॒ताबाध॑मानः ॥ 3 ॥

अभीवृतंकृशनैर्विश्वरूपंहिरण्यशम्यंयजतोबृहन्तम् ।

आस्थाद्रथंसविताचित्रभानुःकृष्णारजांसितविषींदधानः ॥ 4 ॥

विजनांछ्यावाःशितिपादो,अख्यन्नथंहिरण्यप्रौगंवहन्तः ।

शश्वद्विशःसवितुर्दैव्यस्योपस्थेविश्वाभुवनानितस्थुः ॥ 5 ॥

तिस्रोद्यावःसवितुर्द्वा,उपस्थाँ,एकायमस्यभुवनेविराषाट् ।

आणिंनरथ्यममृताधितस्थुरिहब्रवीतुयउतच्चिकेतत् ॥ 6 ॥

विसुपर्णो,अन्तरिक्षाण्यख्यद्गभीरवेपा,असुरःसुनीथः ।

क्वे३(ए)दानींसूर्यःकश्चिकेतकतमांद्यांरश्मिरस्यातंतान ॥ 7 ॥ वर्ग:7

अष्टौव्यख्यत्ककुभःपृथिव्यास्त्रीधन्वयोजनासप्तसिन्धून् ।

हिरण्याक्षःसविताद्देवआगाद्दधद्रत्नादाशुषेवार्याणि ॥ 8 ॥

हिरण्यपाणिःसविताविचर्षणिरुभेद्यावापृथिवी,अन्तरीयते ।

अपामीवांबाधतेवेतिसूर्यमभिकृष्णेनरजसाद्यामृणोति ॥ 9 ॥

हिरण्यहस्तो,असुरःसुनीथःसुमृळीकःस्ववाँयात्वर्वाङ् ।

अपसेधन्रक्षसोयातुधानानस्थाद्देवःप्रतिदोषंगृणानः ॥ 10 ॥

येतेपन्थाःसवितःपूर्व्यासोऽरेणवःसुकृता,अन्तरिक्षे ।

तेभिर्नो,अद्यपथिभिःसुगेभीरक्षाचनो,अधिचब्रूहिदेव ॥ 11 ॥

[36] प्रवोयह्वमितिविंशत्यचस्य सूक्तस्य घौरः कण्वोग्निः ऊर्ध्वऊषुणइतिद्वयोर्यूपः प्रगाथः (अयुजोबृहत्यः युजः सतोबृहत्यइत्यर्थः) । {मंडल:1, अनुवाक:8, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:3}

प्रवोयह्वंपुरूणांविशांदेवयतीनाम् । अग्निंसूक्तेभिर्वचोभिरीमहेयंसीमिदन्यईळते ॥ 1 ॥ वर्ग:8

जनासो,अग्निंदधिरेसहोवृधंहविष्मन्तोविधेमते ।

सत्वंनो,अद्यसुमना,इहाविताभवावाजेषुसन्त्य ॥ 2 ॥

प्रत्वादूतंवृणीमहेहोतारंविश्ववेदसम् ।

म॒हस्ते॑स॒तोविच॑रन्त्य॒र्चयो॑दि॒विस्पृ॑शन्तिभा॒नवः॑ ॥ 3 ॥

दे॒वास॑स्त्वा॒वरु॑णोमि॒त्रो,अ॑र्य॒मासंदू॒तंप्र॒त्नमि॑न्धते ।

विश्वं॒सो,अ॑ग्नेजयति॒त्वया॒धनं॒यस्ते॑द॒दाश॒मर्त्यः॑ ॥ 4 ॥

म॒न्द्रोहोता॑गृ॒हप॑ति॒रग्ने॑दू॒तोवि॒शाम॑सि ।

त्वेविश्वा॒संग॑तानिव्र॒ताध्रु॒वायानि॑दे॒वा,अकृ॑ण्वत ॥ 5 ॥

त्वे,इद॑ग्नेसु॒भगे॑यविष्ट्य॒विश्व॒माहू॑यतेह॒विः ।

सत्वंनो॑,अ॒द्यसु॒मना॑,उ॒तापु॒रंयक्षि॑दे॒वान्त्सु॒वीर्या॑ ॥ 6 ॥ वर्ग:9

तंघे॑मि॒त्थान॑म॒स्विन॒उप॑स्व॒राज॑मासते ।

होत्रा॑भिर॒ग्निंमनु॑ष॒ःसमि॑न्धतेतिति॒र्वांसो॒,अति॒स्रिध॑ः ॥ 7 ॥

घ्नन्तो॑वृ॒त्रम॑तर॒न्रोद॑सी,अ॒पउ॒रुक्षया॑यचक्रिरे ।

भुव॒त्कण्वे॒वृषा॑द्यु॒म्न्याहु॑त॒ःक्रन्द॒दश्वो॒गवि॑ष्टिषु ॥ 8 ॥

संसी॑दस्वम॒हाँ,अ॑सि॒शोच॑स्वदेव॒वीत॑मः । विधू॒मम॑ग्ने,अरु॒षंमि॑येध्यसृ॒जप्र॑शस्तदर्श॒तम् ॥ 9 ॥

यंत्वा॑दे॒वासो॒मन॑वेद॒धुरि॒हयजि॑ष्ठंहव्यवाहन ।

यंकण्वो॒मेध्या॑तिथिर्धन॒स्पृत॒यंवृषा॒यमु॑पस्तु॒तः ॥ 10 ॥

यम॒ग्निंमेध्या॑तिथि॒ःकण्व॑ई॒धऋ॒तादधि॑ । तस्य॒प्रेषा॑दीदियु॒स्तमि॒मा,ऋच॒स्तम॒ग्निंव॑र्धयामसि ॥ 11 ॥ वर्ग:10

रा॒यस्पू॑र्धिस्वधा॒वोऽस्ति॒हितेग्ने॑दे॒वेष्वाप्य॑म् ।

त्वंवाज॑स्य॒श्रुत्य॑स्यराजसि॒सनो॑मृळम॒हाँ,अ॑सि ॥ 12 ॥

ऊ॒र्ध्वऊ॒षुण॑ऊ॒तये॒तिष्ठा॑दे॒वोनस॑वि॒ता ।

ऊ॒र्ध्वोवाज॑स्य॒सनि॑ता॒यद॒ंजिभि॑र्वा॒घद्भि॑र्वि॒ह्वया॑महे ॥ 13 ॥

ऊ॒र्ध्वोन॑ःपा॒ह्यंह॑सो॒निके॒तुना॒विश्वं॒सम॒त्रिण॑ंदह ।

कृ॒धीन॑ऊ॒र्ध्वांच॒रथा॑यजी॒वसे॑वि॒दादे॒वेषु॑नो॒दुवः॑ ॥ 14 ॥

पा॒हिनो॑,अग्नेर॒क्षसः॑पा॒हिधू॒र्तेररा॑व्णः । पा॒हिरीष॑तउ॒तवा॒जिघां॑सतो॒बृह॑द्भानो॒यवि॑ष्ठ्य ॥ 15 ॥

घ॒नेव॒विष्व॒ग्विज॒ह्यरा॑व्ण॒स्तपु॑र्जम्भ॒यो,अ॑स्म॒ध्रुक् ।

योमर्त्य॒ःशिशी॑ते॒,अत्य॒क्तुभि॒र्मान॒ःसरि॒पुरी॑शत ॥ 16 ॥ वर्ग:11

अ॒ग्निर्वव्ने॑सु॒वीर्य॑म॒ग्निःकण्वा॑य॒सौभ॑गम् ।

अ॒ग्निःप्राव॑न्मि॒त्रोतमेध्या॑तिथिम॒ग्निःसा॒ता,उ॑पस्तु॒तम् ॥ 17 ॥

अ॒ग्निना॑तु॒र्वश॒ंयदु॑प॒रावत॑उ॒ग्रादे॑वंहवामहे ।

अ॒ग्निर्न॑य॒न्नव॑वास्त्वंबृ॒हद्रथं॑तु॒र्वीति॑दस्य॑वे॒सहः॑ ॥ 18 ॥

नित्वाम॑ग्ने॒मनु॑र्दधे॒ज्योति॒र्जना॑य॒शश्व॑ते ।

दी॒देथ॒कण्व॑ऋ॒तजा॑तउक्षि॒तोयंन॑म॒स्यन्ति॑कृ॒ष्टयः॑ ॥ 19 ॥

त्वे॒षासो॑,अ॒ग्नेरम॑वन्तो,अ॒र्चयो॑भी॒मासो॒नप्रती॑तये ।

र॒क्ष॒स्विन॒ःसद॒मिद्या॑तु॒मावतो॒विश्वं॒समत्रिणं॑दह ॥ 20 ॥

[37] क्रीळंवइतिपंचदशर्चस्य सूक्तस्य घौरःकण्वोमरुतो गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:8, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:3}

क्री॒ळंव॒ःशर्धो॒मारु॑तमन॒र्वाणं॑रथे॒शुभ॑म् । कण्वा॑,अ॒भिप्रगा॑यत ॥ 1 ॥ वर्ग:12

येपृष॑तीभिर्ऋ॒ष्टिभि॑ःसा॒कंवाशी॑भिर॒जिभि॑ः । अजा॑यन्त॒स्वभा॑नवः ॥ 2 ॥

इ॒हेव॑शृण्वएषां॒कशा॒हस्ते॑षु॒यद्वदा॑न् । नियामं॑चि॒त्रमृ॑जते ॥ 3 ॥

प्रव॒ःशर्धा॑य॒घृष्व॑येत्वे॒षद्यु॑म्नायशु॒ष्मिणे॑ । दे॒वत्तं॒ब्रह्म॑गायत ॥ 4 ॥

प्रशं॑सा॒गोष्वघ्न्यं॑क्री॒ळंयच्छर्धो॒मारु॑तम् । जम्भे॒रस॑स्यवावृधे ॥ 5 ॥

कोवो॒वर्षि॑ष्ठ॒आन॑रोदि॒वश्च॒ग्मश्च॑धूतयः । यत्सी॒मन्त॒ंनधू॑नु॒थ ॥ 6 ॥ वर्ग:13

निवो॒यामा॑य॒मानु॑षोद॒ध्रउ॒ग्राय॑म॒न्यवे॑ । जिही॑त॒पर्व॑तोगि॒रिः ॥ 7 ॥

येषा॒मज्मे॑षुपृथि॒वीजु॑जु॒र्वां,इ॑वव्रि॒श्पतिः॑ । भि॒यायामे॑षु॒रेज॑ते ॥ 8 ॥

स्थि॒रंहिजान॑मेषां॒वयो॑मा॒तुर्निरे॑तवे । यत्सी॒मनु॑द्वि॒ताशवः॑ ॥ 9 ॥

उदु॒त्येसू॒नवो॒गिरः॒काष्ठा॒,अज्मे॑ष्वत्नत । वा॒श्रा,अ॑भि॒ज्ञुयात॑वे ॥ 10 ॥

त्यंचि॑द्घादी॒र्घंपृ॒थुंमि॒होनपा॑त॒ममृ॑ध्रम् । प्रच्या॑वयन्ति॒याम॑भिः ॥ 11 ॥ वर्ग:14

मरुतोयद्ध्वोबलंजनाँ,अचुच्यवीतन । गिरींरचुच्यवीतन ॥ 12 ॥

यद्धयान्तिमरुतःसंहब्रुवतेऽध्वन्ना । शृणोतिकश्चिदेषाम् ॥ 13 ॥

प्रयातशीभमाशुभिःसन्तिकण्वेषुवोदुवः । तत्रोषुमादयाध्वै ॥ 14 ॥

अस्तिहिष्मामदायवःस्मसिष्मावयमेषाम् । विश्वंचिदायुर्जीवसे ॥ 15 ॥

[38] कद्धनूनमिति पंचदशर्चस्य सूक्तस्य घौरः कण्वो मरुतो गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:8, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:3}

कद्धनूनंकधप्रियःपितापुत्रंनहस्तयोः । दुधिध्वेवृक्तबर्हिषः ॥ 1 ॥ वर्ग:15

क्वनूनंकद्वो,अर्थंगन्तादिवोनपृथिव्याः । क्वोगावोनरण्यन्ति ॥ 2 ॥

क्वःसुम्नानव्यांसिमरुतःक्वसुविता । क्वोऽ(ओ)विश्वानिसौभगा ॥ 3 ॥

यद्यूयंपृश्निमातरोमर्तासःस्यातन । स्तोतावो,अमृतःस्यात् ॥ 4 ॥

मावोमृगोनयवसेजरिताभूदजोष्यः । पथायमस्यगादुप ॥ 5 ॥

मोषुणःपरापरानिर्ऋतिर्दुर्हणावधीत् । पदीष्टतृष्णयासह ॥ 6 ॥ वर्ग:16

सत्यंत्वेषा,अमवन्तोधन्वचिदारुद्रियासः । मिहंकृण्वन्त्यवाताम् ॥ 7 ॥

वाश्रेवविद्युन्मिमातिवत्संनमातासिषक्ति । यदेषांवृष्टिरसर्जि ॥ 8 ॥

दिवाचित्तमःकृण्वन्तिपर्जन्येनोदवाहेन । यत्पृथिवींव्युन्दन्ति ॥ 9 ॥

अधस्वनान्मरुतांविश्वमासद्मपार्थिवम् । अरेजन्तप्रमानुषाः ॥ 10 ॥

मरुतोवीळुपाणिभिश्चित्रारोधस्वतीरनु । यातेमखिद्रयामभिः ॥ 11 ॥ वर्ग:17

स्थिरावःसन्तुनेमयोरथा,अश्वासएषाम् । सुसंस्कृता,अभीशवः ॥ 12 ॥

अच्छावदातनागिराजरायैब्रह्मणस्पतिम् । अग्निंमित्रंनदर्शतम् ॥ 13 ॥

मिमीहिश्लोकमास्येपर्जन्यइवततनः । गायगायत्रमुक्थ्यम् ॥ 14 ॥

वन्दस्वमारुतंगणंत्वेषंपनस्युमर्किणम् । अस्मेवृद्धा,असन्निह ॥ 15 ॥

[39] प्रयदित्थेतिदशर्चस्य सूक्तस्य घौरः कण्वोमरुतो बार्हतप्रगाथः (अयुजो बृहत्यः युजः सतोबृहत्यः) । {मंडल:1, अनुवाक:8, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:3}

प्रयदित्थापरावतःशोचिर्नमानमस्यथ । कस्यक्रत्वामरुतःकस्यवर्पसाकंयाथकंहधूतयः ॥ 1 ॥ वर्ग:18

स्थिरावः सन्त्वायुधापराणुदे वीळू, उतप्रतिष्कभे ।

युष्माकमस्तुतविषीपनीयसीमामर्त्यस्यमायिनः ॥ 2 ॥

परा हयत्स्थिरं हथनरो वर्तयथागुरु । वियाथनवनिनः पृथिव्याव्याशाः पर्वतानाम् ॥ 3 ॥

नहि वः शत्रुर्विविदे, अधिद्यविनभूम्योरिशादसः ।

युष्माकमस्तुतविषीतनायुजारुद्रासो नूचिदाधृषे ॥ 4 ॥

प्रवेपयन्ति पर्वतान्विविंचन्ति वनस्पतीन् ।

प्रो, आरतमरुतो दुर्मदा, इव देवासः सर्वया विशा ॥ 5 ॥

उपो रथेषु पृषतीरयुग्ध्वं प्रष्टिर्वहति रोहितः । आवो यामाय पृथिवी चिदश्रोदबीभयन्त मानुषाः ॥ 6 ॥ वर्ग:19

आवो मक्षूतनाय कं रुद्रा, अवो वृणीमहे । गन्ता नूनं नो वसा यथा पुरेत्था कण्वाय बिभ्युषे ॥ 7 ॥

युष्मेषितो मरुतो मर्त्येषित आयो नो, अभ्व ईषते ।

वितं युयोत शवसाव्योजसा वियुष्माकाभिरूतिभिः ॥ 8 ॥

असामि हि प्रयज्यवः कण्वं दद प्रचेतसः । असामिभिर्मरुत आ न ऊतिभिर्गन्ता वृष्टिं न विद्युतः ॥ 9 ॥

असाम्योजो बिभृथा सुदानवोऽसामि धूतयः शवः । ऋषिद्विषे मरुतः परिमन्यव इषुं न सृजत द्विषम् ॥ 10 ॥

[40] उत्तिष्ठेत्यष्टर्चस्य सूक्तस्य घौरः कण्वोब्रह्मणस्पतिः प्रगाथः (अयुजोबृहत्यः युजः सतोबृहत्यः) । {मंडल:1, अनुवाक:8, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:3}

उत्तिष्ठब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे । उप प्रयन्तु मरुतः सुदानव इन्द्र प्राशूर्भवा सचा ॥ 1 ॥ वर्ग:20

त्वामिद्धि सहसस्पुत्र मर्त्य उपब्रूते धने हिते । सुवीर्यं मरुत आस्वश्व्यं दधीत योव आचके ॥ 2 ॥

प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सूनृता ।

अच्छा वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसं देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥ 3 ॥

यो वाघते ददाति सूनरं वसु स धत्ते, अक्षिति श्रवः ।

तस्मा, इळां सुवीरामा यजामहे सुप्रतूर्तिमनेहसम् ॥ 4 ॥

प्र नूनं ब्रह्मणस्पतिर्मन्त्रं वदत्युक्थ्यम् ।

यस्मिन्निन्द्रो वरुणो मित्रो, अर्यमा देवा, ओकांसि चक्रिरे ॥ 5 ॥

तमिद्वोचेमाविदथेषुशम्भुवंमन्त्रंदेवा,अनेहसम् ।

इमांचवाचंप्रतिहर्यथानरोविश्वेद्वामावो,अश्नवत् ॥ 6 ॥ वर्ग:21

कोदेवयन्तमश्नवज्जनंकोवृक्तबर्हिषम् ।

प्रप्रदाश्वान्पस्त्याभिरस्थिताऽन्तर्वावत्क्षयंदधे ॥ 7 ॥

उपक्षत्रंपृंचीतहन्तिराजभिर्भयेचित्सुक्षितिंदधे ।

नास्यवर्तानतरुतामहाधनेनार्भे,अस्तिवज्रिणः ॥ 8 ॥

[41] यंरक्षन्तीति नवर्चस्य सूक्तस्य घौरःकण्वः आद्यानांतिसृणामंत्यानांतिसृणांचवरुणमित्रार्यमणस्तृतीयादितिसृणामादित्यागायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:8, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:3}

यंरक्षन्तिप्रचेतसोवरुणोमित्रो,अर्यमा । नूचित्सदभ्यतेजनः ॥ 1 ॥ वर्ग:22

यंबाहुतेवपिप्रतिपान्तिमर्त्यंरिषः । अरिष्टःसर्वएधते ॥ 2 ॥

विदुर्गाविद्विषःपुरोघ्नन्तिराजानएषाम् । नयन्तिदुरितातिरः ॥ 3 ॥

सुगःपन्था,अनृक्षरआदित्यासऋतंयते । नात्रावखादो,अस्तिवः ॥ 4 ॥

यंयज्ञंनयथानरआदित्या,ऋजुनापथा । प्रवःसधीतयेनशत् ॥ 5 ॥

सरत्नंमर्त्योवसुविश्वंतोकमुतत्मना । अच्छागच्छत्यस्तृतः ॥ 6 ॥ वर्ग:23

कथाराधामसखायःस्तोमंमित्रस्यार्यम्णः । महिप्सरोवरुणस्य ॥ 7 ॥

मावोघ्नन्तंमाशपन्तंप्रतिवोचेदेवयन्तम् । सुम्नैरिद्वआविवासे ॥ 8 ॥

चतुरश्चिद्ददमानाद्बिभीयादानिधातोः । नदुरुक्तायस्पृहयेत् ॥ 9 ॥

[42] संपूषन्निति दशर्चस्य सूक्तस्य घौरः कण्वः पूषागायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:8, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:3}

संपूषन्नध्वनस्तिरव्यंहोविमुचोनपात् । सक्ष्वादेवप्रणस्पुरः ॥ 1 ॥ वर्ग:24

योनःपूषन्नघोवृकोदुःशेवआदिदेशति । अपस्मतंपथोजहि ॥ 2 ॥

अपत्यंपरिपन्थिनंमुषीवाणंहुरश्चितम् । दूरमधिस्रुतेरज ॥ 3 ॥

त्वंतस्यद्वयाविनोऽघशंसस्यकस्यचित् । पदाभितिष्ठतपुषिम् ॥ 4 ॥

आतत्तेदस्रमन्तुमःपूषन्नवावृणीमहे । येनपितृनचोदयः ॥ 5 ॥

अधानोविश्वसौभगहिरण्यवाशीमत्तम । धनानिसुषणाकृधि ॥ 6 ॥ वर्ग:25

अतिनःसश्चतोनयसुगानःसुपथाकृणु । पूषन्निहक्रतुंविदः ॥ 7 ॥

अभिसूयवसंनयननवज्वारो,अध्वने । पूषन्निहक्रतुंविदः ॥ 8 ॥

शग्धिपूर्धिप्रयंसिचशिशीहिप्रास्युदरम् । पूषन्निहक्रतुंविदः ॥ 9 ॥

नपूषणंमेथामसिसूक्तैरभिगृणीमसि । वसूनिदस्ममीमहे ॥ 10 ॥

[43] कद्रुद्रायेतिनवर्चस्य सूक्तस्य घौरः कण्वोरुद्रस्तृतीयायामित्रावरुणौचसप्तम्यादितृचस्य सोमो गायत्र्यन्त्यानुष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:8, सूक्त:8}{अष्टक:1, अध्याय:3}

कद्रुद्रायप्रचेतसेमीळ्हुष्टमायतव्यसे । वोचेमशन्तमंहृदे ॥ 1 ॥ वर्ग:26

यथानो,अदितिःकरत्पश्वेनृभ्योयथागवे । यथातोकायरुद्रियम् ॥ 2 ॥

यथानोमित्रोवरुणोयथारुद्रश्चिकेतति । यथाविश्वेसजोषसः ॥ 3 ॥

गाथपतिंमेधपतिंरुद्रंजलाषभेषजम् । तच्छंयोःसुम्नमीमहे ॥ 4 ॥

यःशुक्रइवसूर्योहिरण्यमिवरोचते । श्रेष्ठोदेवानांवसुः ॥ 5 ॥

शंनःकरत्यर्वतेसुगंमेषायमेष्ये । नृभ्योनारिभ्योगवे ॥ 6 ॥ वर्ग:27

अस्मेसोमश्रियमधिनिधेहिशतस्यनृणाम् । महिश्रवस्तुविनृम्णम् ॥ 7 ॥

मानःसोमपरिबाधोमारातयोजुहुरन्त । आनइन्दोवाजेभज ॥ 8 ॥

यास्तेप्रजा,अमृतस्यपरस्मिन्धामन्नृतस्य । मूर्धानाभासोमवेनआभूषन्तीःसोमवेदः ॥ 9 ॥

[44] अग्नेविवस्वदितिचतुर्दशर्चस्य सूक्तस्य काण्वः प्रस्कण्वोग्निराद्येअश्युषश्चप्रगाथः (अयुजोबृहत्यः युजःसतोबृहत्यः) । {मंडल:1, अनुवाक:9, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:3}

अग्नेविवस्वदुषसश्चित्रंराधो,अमर्त्य । आदाशुषेजातवेदोवहात्वमद्यादेवाँ,उषर्बुधः ॥ 1 ॥ वर्ग:28

जुष्टोहिदूतो,असिहव्यवाहनोऽग्नेरथीरध्वराणाम् ।

सजूरश्विभ्यामुषसासुवीर्यमस्मेधेहिश्रवोबृहत् ॥ 2 ॥

अद्यादूतंवृणीमहेवसुमग्निंपुरुप्रियम् ।

धूमकेतुंभा,ऋजीकंव्युष्टिषुयज्ञानामध्वरश्रियम् ॥ 3 ॥

श्रेष्ठंयविष्ठमतिथिंस्वाहुतंजुष्टंजनायदाशुषे ।

देवाँ,अच्छायातवेजातवेदसमग्निमीळेव्युष्टिषु ॥ 4 ॥

स्तविष्यामित्वामहंविश्वस्यामृतभोजन । अग्नेत्रातारमृतमियेध्ययजिष्ठंहव्यवाहन ॥ 5 ॥

सुशंसोबोधिगृणतेयविष्ठ्यमधुजिह्वःस्वाहुतः ।

प्रस्कण्वस्यप्रतिरन्नायुर्जीवसेनमस्यादैव्यंजनम् ॥ 6 ॥ वर्ग:29

होतारंविश्ववेदसंसंहित्वाविशइन्धते । सआवहपुरुहूतप्रचेतसोऽग्नेदेवाँ,इहद्रवत् ॥ 7 ॥

सवितारमुषसमश्विनाभगमग्निंव्युष्टिषुक्षपः ।

कण्वासस्त्वासुतसोमासइन्धतेहव्यवाहंस्वध्वर ॥ 8 ॥

पतिर्ह्यध्वराणामग्नेदूतोविशामसि । उषर्बुधआवहसोमपीतयेदेवाँ,अद्यस्वर्दृशः ॥ 9 ॥

अग्नेपूर्वा,अनूषसोविभावसोदीदेथविश्वदर्शतः ।

असिग्रामेष्ववितापुरोहितोऽसियज्ञेषुमानुषः ॥ 10 ॥

नित्वायज्ञस्यसाधनमग्नेहोतारमृत्विजम् । मनुष्वद्देवधीमहिप्रचेतसंजीरंदूतममर्त्यम् ॥ 11 ॥ वर्ग:30

यद्देवानामित्रमहःपुरोहितोऽन्तरोयासिदूत्यम् ।

सिन्धोरिवप्रस्वनितासऊर्मयोऽग्नेभ्राजन्ते,अर्चयः ॥ 12 ॥

श्रुधिश्रुत्कर्णवह्निभिर्देवैरग्नेसयावभिः ।

आसीदन्तुबर्हिषिमित्रो,अर्यमाप्रातर्यावाणो,अध्वरम् ॥ 13 ॥

शृण्वन्तुस्तोममरुतःसुदानवोऽग्निजिह्वा,ऋतावृधः ।

पिबतुसोमंवरुणोधृतव्रतोऽश्विभ्यामुषसासजूः ॥ 14 ॥

[45] त्वमग्नेवसूनितिदशर्चस्य सूक्तस्य काण्वः प्रस्कण्वोग्निरन्त्यायादेवाश्चानुष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:9, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:3}

त्वमग्नेवसूँरिहरुद्राँ,आदित्याँ,उत । यजास्वध्वरंजनंमनुजातंघृतप्रुषम् ॥ 1 ॥ वर्ग:31

श्रुष्टीवानोहिदाशुषेदेवा,अग्नेविचेतसः । तान्रोहिदश्वगिर्वणस्त्रयस्त्रिंशतमावह ॥ 2 ॥

प्रियमेधवदत्रिवज्जातवेदोविरूपवत् । अङ्गिरस्वन्महिव्रतप्रस्कण्वस्यश्रुधीहवम् ॥ 3 ॥

महिकेरवऊतयेप्रियमेधा,अहूषत । राजन्तमध्वराणामग्निंशुक्रेणशोचिषा ॥ 4 ॥

घृताहवनसन्त्येमा,उषुश्रुधीगिरः । याभिःकण्वस्यसूनवोहवन्तेऽवसेत्वा ॥ 5 ॥

त्वांचित्रश्रवस्तमहवन्तेविक्षुजन्तवः । शोचिष्केशंपुरुप्रियाग्नेहव्यायवोळ्हवे ॥ 6 ॥ वर्ग:32

नित्वाहोतारमृत्विजंदधिरेवसुवित्तमम् । श्रुत्कर्णंसप्रथस्तमंविप्रा,अग्नेदिविष्टिषु ॥ 7 ॥

आत्वाविप्रा,अचुच्यवुःसुतसोमा,अभिप्रयः । बृहद्भाबिभ्रतोहविरग्नेमर्तायदाशुषे ॥ 8 ॥

प्रातर्याव्णःसहस्कृतसोमपेयायसन्त्य । इहाद्यदैव्यंजनंबर्हिरासादयावसो ॥ 9 ॥

अर्वांचंदैव्यंजनमग्नेयक्ष्वसहूतिभिः । अयंसोमःसुदानवस्तंपाततिरो,अह्न्यम् ॥ 10 ॥

[46] एषोउषाइति पंचदशर्चस्य सूक्तस्य काण्वः प्रस्कण्वोश्विनौगायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:9, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:3}

एषो,उषा,अपूर्व्याव्युच्छतिप्रियादिवः । स्तुषेवामश्विनाबृहत् ॥ 1 ॥ वर्ग:33

यादस्रासिन्धुमातरामनोतरारयीणाम् । धियादेवावसुविदा ॥ 2 ॥

वच्यन्तेवांककुहासोजूर्णायामधिविष्टपि । यद्वांरथोविभिष्पतात् ॥ 3 ॥

हविषाजारो,अपांपिपर्तिपपुरिर्नरा । पिताकुटस्यचर्षणिः ॥ 4 ॥

आदारोवामतीनांनासत्यामतवचसा । पातंसोमस्यधृष्णुया ॥ 5 ॥

यानःपीपरदश्विनाज्योतिष्मतीतमस्तिरः । तामस्मेरासाथामिषम् ॥ 6 ॥ वर्ग:34

आनोनावामतीनांयातंपारायगन्तवे । युंजाथामश्विनारथम् ॥ 7 ॥

अरित्रंवांदिवस्पृथुतीर्थेसिन्धूनांरथः । धियायुयुज्रइन्दवः ॥ 8 ॥

दिवस्कण्वासइन्दवोवसुसिन्धूनांपदे । स्वंवव्रिंकुहधित्सथः ॥ 9 ॥

अभूदुभा,उअंशवेहिरण्यंप्रतिसूर्यः । व्यख्यज्जिह्वयासितः ॥ 10 ॥

अभूदुपारमेतवेपन्थाऋतस्यसाधुया । अदर्शिविस्रुतिर्दिवः ॥ 11 ॥ वर्ग:35

तत्तदिदश्विनोरवोजरिताप्रतिभूषति । मदेसोमस्यपिप्रतोः ॥ 12 ॥

वावसानाविवस्वतिसोमस्यपीत्यागिरा । मनुष्वच्छम्भू,आगतम् ॥ 13 ॥

युवोरुषा,अनुश्रियंपरिज्मनोरुपाचरत् । ऋतावनथो,अक्तुभिः ॥ 14 ॥

उभापिबतमश्विनोभानःशर्मयच्छतम् । अविद्रियाभिरूतिभिः ॥ 15 ॥

[47] अयंवामिति दशर्चस्यसूक्तस्य काण्वः प्रस्कण्वोश्विनौ प्रगाथः (अयुजोबृहत्यो युजःसतोबृहत्यः) । {मंडल:1, अनुवाक:9, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:4}

अयंवांमधुमत्तमःसुतःसोमऋतावृधा । तमश्विनापिबतंतिरो,अह्न्यंधत्तंरत्नानिदाशुषे ॥ 1 ॥ वर्ग:1

त्रिवन्धुरेणत्रिवृतासुपेशसारथेनायातमश्विना ।

कण्वासोवांब्रह्मकृण्वन्त्यध्वरेतेषांसुशृणुतंहवम् ॥ 2 ॥

अश्विनामधुमत्तमंपातंसोममृतावृधा । अथाद्यदस्रावसुबिभ्रतारथेदाश्वांसमुपगच्छतम् ॥ 3 ॥

त्रिषधस्थेबर्हिषिविश्ववेदसामध्वायज्ञंमिमिक्षतम् ।

कण्वासोवांसुतसोमा,अभिद्यवोयुवांहवन्ते,अश्विना ॥ 4 ॥

याभिःकण्वमभिष्टिभिःप्रावतंयुवमश्विना । ताभिःष्व१(अ)स्माँ,अवतंशुभस्पतीपातंसोममृतावृधा ॥ 5 ॥

सुदासेदस्रावसुबिभ्रतारथेपृक्षोवहतमश्विना ।

रयिंसमुद्रादुतवादिवस्पर्यस्मेधत्तंपुरुस्पृहम् ॥ 6 ॥ वर्ग:2

यन्नासत्यापरावतियद्वास्थो,अधितुर्वशे ।

अतोरथेनसुवृतानआगतंसाकंसूर्यस्यरश्मिभिः ॥ 7 ॥

अर्वांचावांसप्तयोऽध्वररश्रियोवहन्तुसवनेदुप ।

इषंपृंचन्तासुकृतेसुदानवआबर्हिःसीदतंनरा ॥ 8 ॥

तेनानासत्यागतंरथेनसूर्यत्वचा । येनशश्वदूहथुर्दाशुषेवसुमध्वःसोमस्यपीतये ॥ 9 ॥

उक्थेभिरर्वागवसेपुरूवसू,अर्कैश्चनिह्वयामहे ।

शश्वत्कण्वानांसदसिप्रियेहिकंसोमंपपथुरश्विना ॥ 10 ॥

[48] सहवामेनेति षोळशर्चस्य सूक्तस्य काण्वः प्रस्कण्व उषाः प्रगाथः (अयुजोबृहत्यो युजःसतोबृहत्यः) । {मंडल:1, अनुवाक:9, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:4}

सहवामेनानउषोव्युच्छादुहितर्दिवः । सहद्युम्नेनबृहताविभावरिरायादेविदास्वती ॥ 1 ॥ वर्ग:3

अश्वा॑वती॒र्गोम॑तीर्विश्वसु॒विदो॒भूरि॑च्यवन्त॒वस्त॑वे ।

उदी॑रय॒प्रति॑मासू॒नृता॑,उष॒श्चोद॒राधो॑म॒घोना॑म् ॥ 2 ॥

उ॒वासो॒षा,उ॒च्छाच्च॒नुदे॒वीजी॒रारथा॑नाम् । ये,अ॑स्या,आ॒चर॑णेषुदध्रि॒रेस॑मु॒द्रेनश्र॑व॒स्यव॑ः ॥ 3 ॥

उषो॒येते॒प्रयामे॑षुयु॒ंजते॒मनो॑दा॒नाय॑सू॒रयः॑ ।

अत्राह॒तत्कण्व॑एषां॒कण्व॑तमो॒नाम॑गृणातिनृ॒णाम् ॥ 4 ॥

आघा॒योषे॑वसू॒नर्यु॒षाया॑तिप्रभुं॒ज॒ती । ज॒रय॑न्ती॒वृज॑नंप॒द्वदी॑यत॒उत्पा॑तयतिप॒क्षिण॑ः ॥ 5 ॥

वियासृ॒जति॒समं॑नं॒व्य१॑(अ॒)र्थिनं॑ःप॒दंनवे॒त्योद॑ती ।

वयो॒नकि॑ष्टेपप्ति॒वांस॑आसते॒व्यु॑ष्टौवाजिनीवति ॥ 6 ॥ वर्ग:4

ए॒षायु॑क्तपरा॒वत॒ःसूर्य॑स्यो॒दय॑ना॒दधि॑ । श॒तंरथे॑भिःसु॒भगो॒षा,इ॒यंविया॑त्य॒भिमानु॑षान् ॥ 7 ॥

विश्व॑मस्यानानाम॒चक्ष॑से॒जग॒ज्ज्योति॑ष्कृणोतिसू॒नरी॑ ।

अप॒द्वेषो॑म॒घोनी॑दुहि॒तादि॒वउ॒षा,उ॑च्छ॒दप॒स्रिध॑ः ॥ 8 ॥

उष॒आभा॑हिभा॒नुना॑च॒न्द्रेण॑दुहितर्दिवः । आ॒वह॑न्ती॒भूर्य॒स्मभ्यं॒सौभ॑गंव्यु॒च्छन्ती॒दिवि॑ष्टिषु ॥ 9 ॥

विश्व॑स्य॒हिप्राण॑नं॒जीव॑नं॒त्वेवियदु॒च्छसि॑सूनरि ।

सानो॒रथे॑नबृह॒ताविभावरिश्रु॒धिचि॑त्रामघे॒हव॑म् ॥ 10 ॥

उषो॒वाज॒ंहिवंस्व॒यश्चि॒त्रोमानु॑षे॒जने॑ ।

तेनाव॑हसु॒कृतो॑,अध्व॒रा॑,उप॒यत्वा॑गृ॒णन्ति॒वह्न॑यः ॥ 11 ॥ वर्ग:5

विश्वा॑न्दे॒वा॑,आव॑ह॒सोम॑पीतये॒ऽन्तरि॑क्षादुष॒स्त्वम् ।

सास्मासु॑धा॒गोम॒दश्वा॑वदु॒क्थ्य१॑(अ॒)मुषो॒वाज॑ंसु॒वीर्य॑म् ॥ 12 ॥

यस्या॒रुश॑न्तो,अ॒र्चय॒ःप्रति॑भ॒द्रा,अद॑क्षत ।

सानो॑र॒यिंवि॒श्ववा॑रंसु॒पेश॑समु॒षाद॑दातु॒सुग्म्य॑म् ॥ 13 ॥

येचि॒द्धित्वामृष॑य॒ःपूर्व॑ऊ॒तये॑जुहू॒रेव॑सेमहि ।

सान॒ःस्तोमा॑,अ॒भिगृ॑णीहि॒राध॒सोष॑ःशु॒क्रेण॑शो॒चिषा॑ ॥ 14 ॥

उषोयदद्यभानुनाविद्वारावृणवोदिवः । प्रनोयच्छतादवृकंपृथुच्छर्दिःप्रदेविगोमतीरिषः ॥ 15 ॥

संनोरायाबृहताविश्वपेशसामिमिक्ष्वासमिळाभिरा ।

संद्युम्नेनविश्वतुरोषोमहिसंवाजैर्वाजिनीवति ॥ 16 ॥

[49] उषोभत्रेभिरिति चतुरृचस्व सूक्तस्य काण्वः प्रस्कण्वउषाअनुष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:9, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:4}

उषोभद्रेभिरागहिदिवश्चिद्रोचनादधि । वहन्त्वरुणप्सवउपत्वासोमिनोगृहम् ॥ 1 ॥ वर्ग:6

सुपेशसंसुखंरथंयमध्यस्थाः,उषस्त्वम् । तेनासुश्रवसंजनंप्रावाद्यदुहितर्दिवः ॥ 2 ॥

वयश्चित्तेपतत्रिणोद्विपच्चतुष्पदर्जुनि । उषःप्रारन्नृतूँरनुदिवो,अन्तेभ्यस्परि ॥ 3 ॥

व्युच्छन्तीहिरश्मिभिर्विश्वमाभासिरोचनम् । तांत्वामुषर्वसूयवोगीर्भिःकण्वाः,अहूषत ॥ 4 ॥

[50] उदुत्यमिति त्रयोदशर्चस्य सूक्तस्य काण्वःप्रस्कण्वः सूर्यो गायत्री अंत्याश्चतस्रोनुष्टुभः (अंत्यस्तृचोरोगघ्नउपनिषदंत्योर्थर्चोद्विषन्न इतिगुणः) । {मंडल:1, अनुवाक:9, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:4}

उदुत्यंजातवेदसंदेवंवहन्तिकेतवः । दृशेविश्वायसूर्यम् ॥ 1 ॥ वर्ग:7

अपत्येतायवोयथानक्षंत्रायन्त्युक्तुभिः । सूरायविश्वचक्षसे ॥ 2 ॥

अदृश्रमस्यकेतवोविरश्मयोजनाँ,अनु । भ्राजन्तो,अग्नयोयथा ॥ 3 ॥

तरणिर्विश्वदर्शतोज्योतिष्कृदसिसूर्य । विश्वमाभासिरोचनम् ॥ 4 ॥

प्रत्यङ्देवानांविशःप्रत्यङ्ङुदेषिमानुषान् । प्रत्यङ्विश्वंस्वर्दृशे ॥ 5 ॥

येनापावकचक्षसाभुरण्यन्तंजनाँ,अनु । त्वंवरुणपश्यसि ॥ 6 ॥ वर्ग:8

विद्यामेषिरजस्पृथ्वहामिमानो,अक्तुभिः । पश्यंजन्मानिसूर्य ॥ 7 ॥

सप्तत्वाहरितोरथेवहन्तिदेवसूर्य । शोचिष्केशंविचक्षण ॥ 8 ॥

अयुक्तसप्तशुन्ध्युवःसूरोरथस्यनप्त्यः । ताभिर्यातिस्वयुक्तिभिः ॥ 9 ॥

उद्वयंतमसस्परिज्योतिष्पश्यन्तउत्तरम् । देवंदेवत्रासूर्यमगन्मज्योतिरुत्तमम् ॥ 10 ॥

उद्यन्नद्यमित्रमहआरोहन्नुत्तरांदिवम् । हृद्रोगंममसूर्यहरिमाणंचनाशय ॥ 11 ॥

शुकेषुमेहरिमाणंरोपणाकासुदध्मसि । अथोहारिद्रवेषुमेहरिमाणंनिदध्मसि ॥ 12 ॥

उदगादयमादित्योविश्वेनसहसासह । द्विषन्तंमह्यरन्धयन्मो,अहंद्विषतेरधम् ॥ 13 ॥

[51] अभित्यमिति पंचदशर्चस्य सूक्तस्य आंगिरसः सव्यइंद्रोजगतीअंत्येद्वेत्रिष्टुभौ । {मंडल:1, अनुवाक:10, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:4}

अभित्यंमेषंपुरुहूतमृग्मियमिन्द्रंगीर्भिर्मदतावस्वो,अर्णवम् ।

यस्यद्यावोनविचरन्तिमानुषाभुजेमंहिष्ठमभिविप्रमर्चत ॥ 1 ॥ वर्ग:9

अभीमवन्वन्त्स्वभिष्टिमूतयोऽन्तरिक्षप्रांतविषीभिरावृतम् ।

इन्द्रंदक्षासऋभवोमदच्युतंशतक्रतुंजवनीसूनृतारुहत् ॥ 2 ॥

त्वंगोत्रमङ्गिरोभ्योऽवृणोरपोतात्रयेशतदुरेषुगातुवित् ।

ससेनचिद्विमदायावहोवस्वाजावद्रिंवावसानस्यनर्तयन् ॥ 3 ॥

त्वमपामपिधानावृणोरपाधारयःपर्वतेदानुमद्वसु ।

वृत्रंयदिन्द्रशवसावधीरहिमादित्सूर्यंदिव्यारोहयोदृशे ॥ 4 ॥

त्वंमायाभिरपमायिनोऽधमःस्वधाभिर्ये,अधिशुप्तावजुह्वत ।

त्वंपिप्रोर्नृमणःप्रारुजःपुरःप्रऋजिश्वानंदस्युहत्येष्वाविथ ॥ 5 ॥

त्वंकुत्संशुष्णहत्येष्वाविथारन्धयोऽतिथिग्वायशम्बरम् ।

महान्तंचिदर्बुदंनिक्रमीःपदासनादेवदस्युहत्यायजज्ञिषे ॥ 6 ॥ वर्ग:10

त्वेविश्वातविषीसध्र्यग्घितातवराधःसोमपीथायहर्षते ।

तववज्रश्चिकितेबाह्वोर्हितोवृश्चाशत्रोरवविश्वानिवृष्ण्या ॥ 7 ॥

विजानीह्यार्यान्येचदस्यवोबर्हिष्मतेरन्धयाशासदव्रतान् ।

शाकीभवयजमानस्यचोदिताविश्वेत्तातेसधमादेषुचाकन ॥ 8 ॥

अनुव्रतायरन्धयन्नपव्रतानाभूभिरिन्द्रःश्नथयन्ननाभुवः ।

वृद्धस्यचिद्वर्धतोद्यामिनक्षतःस्तवानोवम्रोविजघानसंदिहः ॥ 9 ॥

तक्षद्यत्तउशनासहसासहोविरोदसीमज्मनाबाधतेशवः ।

आत्वावातस्यनृमणोमनोयुजआपूर्यमाणमवहन्नभिश्रवः ॥ 10 ॥

मन्दिष्टयदुशनेकाव्येसचाँ,इन्द्रोवङ्कूवङ्कुतराधितिष्ठति ।

उग्रोययिंनिरपःस्रोतसासृजद्विशुष्णस्यदंहिता,ऐरयत्पुरः ॥ 11 ॥ वर्ग:11

आस्मारथंवृषपाणेषुतिष्ठसिशार्यातस्यप्रभृतायेषुमन्दसे ।

इन्द्रयथाँसुतसोमेषुचाकनोऽनर्वाणंश्लोकमारोहसेदिवि ॥ 12 ॥

अददा,अभीमहतेवचस्यवेकक्षीवंतेवृचयामिँन्द्रसुन्वते ।

मेनाँभवोवृषणश्वस्यसुक्रतोविश्वेत्तातेसवनेषुप्रवाच्याँ ॥ 13 ॥

इन्द्रो,अश्रायिसुध्योनिरेकेपज्रेषुस्तोमोदुर्योनयूपः ।

अश्वयुर्गव्यूरथयुर्वसूयुरिन्द्रइद्रायः,क्षयतिप्रयन्ता ॥ 14 ॥

इदंनमोवृषभायस्वराजेसत्यशुष्मायतवसेऽवाचि ।

अस्मिन्निन्द्रवृजनेसर्ववीराःस्मत्सूरिभिस्तवशर्मन्त्स्याम ॥ 15 ॥

[52] त्यंसुमेषमिति पंचदशर्चस्य सूक्तस्यांगिरसःसव्यइंद्रोजगती त्रयोदश्यंत्येत्रिष्टुभौ । {मंडल:1, अनुवाक:10, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:4}

त्यंसुमेषंमहयास्वर्विदंशतंयस्यसुभ्वःसाकमीरते ।

अत्यंनवाजंहवनस्यदंरथमेन्द्रंववृत्यामवसेसुवृक्तिभिः ॥ 1 ॥ वर्ग:12

सपर्वतोनधरुणेष्वच्युतःसहस्रमूतिस्तविषीषुवावृधे ।

इन्द्रोयद्वृत्रमवधीन्नदीवृतंमुब्जन्नर्णांसिजर्हृषाणो,अन्धसा ॥ 2 ॥

सहिद्वरोद्वरिषुवव्रऊधनिचन्द्रबुध्नोमदवृद्धोमनीषिभिः ।

इन्द्रंतमह्वेस्वपस्ययाँधियामंहिष्ठरातिंसहिपप्रिरन्धसः ॥ 3 ॥

आयंपृणन्तिदिविसद्मबर्हिषःसमुद्रंनसुभ्व१(अः)स्वा,अभिष्टयः ।

तंवृत्रहत्ये,अनुतस्थुरूतयःशुष्मा,इन्द्रंमवाता,अह्रुतप्सवः ॥ 4 ॥

अभिस्ववृष्टिंमदे,अस्ययुध्यतोरघ्वीरिवप्रवणेसस्रुरूतयः ।

इन्द्रोयद्वज्रीधृषमाणो,अन्धसाभिनद्वलस्यपरिधींरिवत्रितः ॥ 5 ॥

परीघृणाचरतितित्विषेशवोऽपोवृत्वीरजसोबुध्नमाशयत् ।

वृत्रस्ययत्प्रवणेदुर्गृभिश्वनोनिजघन्थहन्वोरिन्द्रतन्यतुम् ॥ 6 ॥ वर्ग:13

ह्रदंनहित्वान्यृषन्त्यूर्मयोब्रह्माणीन्द्रतवयानिवर्धना ।

त्वष्टाचित्तेयुज्यंवावृधेशवस्ततक्षवज्रमभिभूत्योजसम् ॥ 7 ॥

जघन्वाँ,उहरिभिःसम्भृतक्रतविन्द्रवृत्रंमनुषेगातुयन्नपः ।

अयच्छथाबाह्वोर्वज्रमायसमधारयोदिव्यासूर्यंदृशे ॥ 8 ॥

बृहत्स्वश्चन्द्रममवद्यदुक्थ्य१(अ)मकृण्वतभियसारोहणंदिवः ।

यन्मानुषप्रधना,इन्द्रमूतयःस्वर्नृषाचोमरुतोमदन्ननु ॥ 9 ॥

द्यौश्चिदस्यामवाँ,अहेःस्वनादयोयवीद्भियसावज्रइन्द्रते ।

वृत्रस्ययद्बद्बधानस्यरोदसीमदेसुतस्यशवसाभिनच्छिरः ॥ 10 ॥

यदिन्त्वेन्द्रपृथिवीदशभुजिरहानिविश्वाततनन्तकृष्टयः ।

अत्राहतेमघवन्विश्रुतंसहोद्यामनुशवसाबर्हणाभुवत् ॥ 11 ॥ वर्ग:14

त्वमस्यपारेरजसोव्योमनःस्वभूत्योजा,अवसेधृषन्मनः ।

चकृषेभूमिंप्रतिमानमोजसोपःस्वःपरिभूरेष्यादिवम् ॥ 12 ॥

त्वंभुवःप्रतिमानंपृथिव्या,ऋष्ववीरस्यबृहतःपतिर्भूः ।

विश्वमाप्राः,अन्तरिक्षंमहित्वासत्यमद्धानकिरन्यस्त्वावान् ॥ 13 ॥

नयस्यद्यावापृथिवी,अनुव्यचोनसिन्धवोरजसो,अन्तमानशुः ।

नोतस्ववृष्टिंमदे,अस्ययुध्यतएको,अन्यच्चकृषेविश्वमानुषक् ॥ 14 ॥

आचन्नत्रमरुतःसस्मिन्नाजौविश्वेदेवासो,अमदन्ननुत्वा ।

वृत्रस्ययद्भृष्टिमतावधेननित्वमिन्द्रप्रत्यानंजघन्थ ॥ 15 ॥

[53] न्यूषुवाचमित्येकादशर्चस्य सूक्तस्यांगिरसःसव्यइंद्रोजगतीअंत्येद्वेत्रिष्टुभौ । {मंडल:1, अनुवाक:10, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:4}

न्यूउ(ऊ)षुवाचंप्रमहेभरामहेगिरइन्द्रायसदनेविवस्वतः ।

नूचिद्धिरत्नंससतामिवाविदन्नदुष्टुतिर्द्रविणोदेषुशस्यते ॥ 1 ॥ वर्ग:15

दुरो,अश्वस्यदुरइन्द्रगोरसिदुरोयवस्यवसुनइनस्पतिः ।

शिक्षानरःप्रदिवो,अकामकर्शनःसखासखिभ्यस्तमिदंगृणीमसि ॥ 2 ॥

शचीवइन्द्रपुरुकृद्द्युमत्तमतवेदिदमभितश्चेकितेवसु ।

अतःसंगृभ्याभिभूतआभरमात्वायतोजरितुःकाममूनयीः ॥ 3 ॥

एभिर्द्युभिःसुमना,एभिरिन्दुभिर्निरुन्धानो,अमतिंगोभिरश्विना ।

इन्द्रेणदस्युंदरयन्तइन्दुभिर्युतद्वेषसःसमिषारभेमहि ॥ 4 ॥

समिन्द्रराया समिषारभेमहिसंवाजेभिःपुरुश्चन्द्रैरभिद्युभिः ।

संदेव्याप्रमत्यावीरशुष्मयागो,अग्रयाश्वावत्यारभेमहि ॥ 5 ॥

तेत्वामदा,अमदन्तानिवृष्ण्यातेसोमासोवृत्रहत्येषुसत्पते ।

यत्कारवेदशवृत्राण्यप्रतिबर्हिष्मतेनिसहस्राणिबर्हयः ॥ 6 ॥ वर्ग:16

युधायुधमुपघेदेषिधृष्णुयापुरापुरंसमिदंहंस्योजसा ।

नम्यायदिन्द्रसख्यापरावतिनिबर्हयोनमुचिंनाममायिनम् ॥ 7 ॥

त्वंकरंजमुतपर्णयंवधीस्तेजिष्ठयातिथिग्वस्यवर्तनी ।

त्वंशतावङ्गृदस्याभिनत्पुरोऽनानुदःपरिषूता,ऋजिश्वना ॥ 8 ॥

त्वमेतांजनराज्ञोद्विर्दशाबन्धुनासुश्रवसोपजग्मुषः ।

षष्टिंसहस्रानवतिंनवश्रुतोनिचक्रेणरथ्यादुष्पदावृणक् ॥ 9 ॥

त्वमाविथसुश्रवसंतवोतिभिस्तवत्रामभिरिन्द्रतूर्वयाणम् ।

त्वमस्मैकुत्समतिथिग्वमायुंमहेराज्ञेयूने,अरन्धनायः ॥ 10 ॥

यउदृचीन्द्रदेवगोपाःसखायस्तेशिवतमा,असाम ।

त्वांस्तोषामत्वयासुवीराद्राघीयआयुःप्रतरंदधानाः ॥ 11 ॥

[54] मानोअस्मिन्नित्येकादशर्चस्यसूक्तस्यांगिरसः सव्यइंद्रोजगती षष्ट्यष्टमीनवम्येकादश्यस्त्रिष्टुभः । {मंडल:1, अनुवाक:10, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:4}

मानो,अस्मिन्मघवन्पृत्स्वंहसिनहिते,अन्तःशवसःपरीणशे ।

अक्रन्दयोनद्योः३(ओ)रोरुवद्वनाकथानक्षोणीर्भियसासमारत ॥ 1 ॥ वर्ग:17

अर्चाशक्रायशाकिनेशचीवतेशृण्वन्तमिन्द्रंमहयन्नभिष्टुहि ।

योधृष्णुनाशवसारोदसी,उभेवृषावृषत्वावृषभोन्यृंजते ॥ 2 ॥

अर्चादिवेबृहतेशूष्य१(अं)वचःस्वक्षत्रंयस्यधृषतोधृषन्मनः ।

बृहच्छ्रवा,असुरोबर्हणाकृतःपुरोहरिभ्यांवृषभोरथोहिषः ॥ 3 ॥

त्वंदिवोबृहतःसानुकोपयोऽवत्मनाधृषताशम्बरंभिनत् ।

यन्मायिनोव्रन्दिनोमन्दिनाधृषच्छितांगभस्तिमशनिंपृतन्यसि ॥ 4 ॥

नियद्वृणक्षिश्वसनस्यमूर्धनिशुष्णस्यचिद्व्रन्दिनोरोरुवद्वना ।

प्राचीनेनमनसाबर्हणावतायदद्याचित्कृणवःकस्त्वापरि ॥ 5 ॥

त्वमाविथनयंतुर्वशंयदुंत्वंतुर्वीतिंवय्यंशतक्रतो ।

त्वंरथमेतशंकृत्व्येधनेत्वंपुरोनवतिंदम्भयोनव ॥ 6 ॥ वर्ग:18

सघाराजासत्पतिःशूशुवज्जनोरातहव्यःप्रतियःशासमिन्वति ।

उक्थावायो,अभिगृणातिराधसादानुरस्मा,उपरापिन्वतेदिवः ॥ 7 ॥

असमंक्षत्रमसमामनीषाप्रसोमपा,अपसासन्तुनेमे ।

येतइन्द्रददुषोवर्धयन्तिमहिक्षत्रंस्थविरंवृष्ण्यंच ॥ 8 ॥

तुभ्येदेतेबहुला,अद्रिदुग्धाश्चमूषदश्चमसा,इन्द्रपाना ।

व्यश्नुहितर्पयाकाममेषामथामनोवसुदेयायकृष्व ॥ 9 ॥

अपामतिष्ठद्धरुणंह्वरंतमोऽन्तर्वृत्रस्यजठरेषुपर्वतः ।

अभीमिन्द्रोनद्योवव्रिणाहिताविश्वा,अनुष्ठाःप्रवणेषुजिघ्नते ॥ 10 ॥

सशेवृधमधिधाद्युम्नमस्मेमहिक्षत्रंजनाषाळिन्द्रतव्यम् ।

रक्षाचनोमघोनःपाहिसूरीन्नायेचनःस्वपत्या,इषेधा ॥ 11 ॥

[55] दिवश्चिदित्यष्टर्चस्य सूक्तस्यांगिरसः सव्य इंद्रोजगती । {मंडल:1, अनुवाक:10, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:4}

दि॒वश्चि॑दस्यवरि॒माविप॑प्रथ॒इन्द्र॑नम॒ह्ना पृ॑थि॒वीच॒नप्रति॑ ।

भी॒मस्तुवि॑ष्मांचर्ष॒णिभ्य॑आत॒पःशिशी॑ते॒वज्र॑ंतेज॑से॒नवंस॑गः ॥ 1 ॥ वर्ग:19

सो, अ॑र्ण॒वोनन॒द्यः॑समु॒द्रिय॒ःप्रति॑गृभ्णाति॒विश्रि॑ता॒वरी॑मभिः ।

इन्द्रः॒सोम॑स्यपी॒तये॑वृषायतेस॒नात्सयु॒ध्मओज॑सापनस्यते ॥ 2 ॥

त्वंतमि॑न्द्र॒पर्व॑तं॒नभोज॑सेम॒होनृ॒म्णस्य॒धर्म॑णामिरज्यसि ।

प्रवी॒र्ये॑णदे॒वताति॑चेकिते॒विश्व॑स्मा, उ॒ग्रःकर्म॑णेपु॒रोहि॑तः ॥ 3 ॥

सइद्व॑ने॑नम॒स्युभि॑र्वचस्यते॒चारु॒जने॑षुप्रब्रुवा॒णइ॑न्द्रि॒यम् ।

वृषा॒छन्दु॑र्भवतिहर्य॒तोवृषा॒क्षेमे॑ण॒धेना॑म॒घवा॒यदिन्व॑ति ॥ 4 ॥

सइन्म॒हानि॑समि॒थानि॑म॒ज्मना॑कृ॒णोति॑यु॒ध्मओज॑सा॒जने॑भ्यः ।

अधा॑च॒नश्रद्द॑धति॒त्विषी॑मत॒इन्द्रा॑य॒वज्रं॑नि॒घनि॑घ्नतेव॒धम् ॥ 5 ॥

सहिश्र॑व॒स्युःसद॑नानिकृ॒त्रिमा॑क्ष्म॒यावृ॑धा॒नओज॑साविना॒शय॑न् ।

ज्योती॑षिकृ॒ण्वन्न॑वृ॒काणि॒यज्य॒वेऽव॑सु॒क्रतुः॒सर्त॒वा, अ॒पःसृ॑जत् ॥ 6 ॥ वर्ग:20

दा॒नाय॒मन॑ःसोमपावन्नस्तुते॒ऽवां॑चा॒हरी॑वन्दनश्रु॒दाकृ॑धि ।

यमि॑ष्ठास॒ःसार॑थयो॒यइ॑न्द्रते॒नत्वा॒केता॒, आद॑भ्नुवन्ति॒भूर्ण॑यः ॥ 7 ॥

अप्र॑क्षितं॒वसु॑बिभर्षि॒हस्त॑यो॒रषा॑ळ्हं॒सह॑स्त॒न्वि॑श्रुतोद॑धे ।

आवृ॑तासोऽव॒तासो॒नकृ॒र्तृभि॑स्त॒नूषु॑ते॒क्रत॑वइन्द्र॒भूर॑यः ॥ 8 ॥

[56] एषप्रपूर्वीरिति षळर्चस्य सूक्तस्यांगिरसःसव्यइंद्रोजगती । {मंडल:1, अनुवाक:10, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:4}

ए॒षप्रपू॒र्वीरव॒तस्य॑च॒म्रिषोऽत्यो॒नयोषा॒मुद॑यंस्तभु॒र्वणिः॑ ।

दक्षं॑म॒हेपा॑ययतेहिर॒ण्ययं॒रथ॑मा॒वृत्या॒हरि॑योग॒मृभ्व॑सम् ॥ 1 ॥ वर्ग:21

तंगू॒र्तयो॑नेम॒न्निष॒ःपरी॑णसःसमु॒द्रंनस॑ंचर॑णेसनि॒ष्यवः॑ ।

पति॑दक्ष॑स्यवि॒दथ॑स्य॒नूसहो॑गि॒रिंनवे॒ना, अधि॑रोह॒तेज॑सा ॥ 2 ॥

सतु॒र्वणि॑म॒हाँ, अ॑रे॒णुपौं॑स्ये॑गि॒रेर्भृ॒ष्टिर्नभ्रा॑जतेतु॒जाशवः॑ ।

येनशुष्णंमायिनंमायसोमदेदुध्रआभूषुरामयन्निदामनि ॥ 3 ॥

देवीयदितविषीत्वावृधोतयइन्द्रंसिषक्त्युषसंनसूर्यः ।

योधृष्णुनाशवसाबाधतेतमइयर्तिरेणुंबृहदर्हरिष्वणिः ॥ 4 ॥

वियत्तिरोधरुणमच्युतंरजोऽतिष्ठिपोदिवआतासुबर्हणा ।

स्वर्मीळ्हेयन्मदइन्द्रहर्ष्याहन्वृत्रंनिरपामौब्जो,अर्णवम् ॥ 5 ॥

त्वंदिवोधरुणंधिषओजसापृथिव्या,इन्द्रसदनेषुमाहिनः ।

त्वंसुतस्यमदे,अरिणा,अपोविवृत्रस्यसमयापाष्यारुजः ॥ 6 ॥

[57] प्रमंहिष्ठायेति षळर्चस्यसूक्तस्यांगिरसः सव्यइंद्रोजगती । {मंडल:1, अनुवाक:10, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:4}

प्रमंहिष्ठायबृहतेबृहद्रयेसत्यशुष्मायतवसेमतिंभरे ।

अपामिवप्रवणेयस्यदुर्धरंराधोविश्वायुशवसे,अपावृतम् ॥ 1 ॥ वर्ग:22

अधतेविश्वमनुहासदिष्टयआपोनिम्नेवसवनाहविष्मतः ।

यत्पर्वतेनसमशीतहर्यतइन्द्रस्यवज्रःश्नथिताहिरण्ययः ॥ 2 ॥

अस्मैभीमायनमसासमध्वरउषोनशुभ्रआभरापनीयसे ।

यस्यधामश्रवसेनामेन्द्रियंज्योतिरकारिहरितोनायसे ॥ 3 ॥

इमेतइन्द्रतेवयंपुरुष्टुतयेत्वारभ्यचरामसिप्रभूवसो ।

नहित्वदन्योगिर्वणोगिरःसघत्क्षोणीरिवप्रतिनोहर्यतद्वचः ॥ 4 ॥

भूरितइन्द्रवीर्यं१(अं)तवस्मस्यस्यस्तोतुर्मघवन्काममापृण ।

अनुतेद्यौर्बृहतीवीर्यंममइयंचतेपृथिवीनेमओजसे ॥ 5 ॥

त्वंतमिन्द्रपर्वतंमहामुरुंवज्रेणवज्रिन्पर्वशश्चकर्तिथ ।

अवासृजोनिवृताःसर्तवा,अपःसत्राविश्वंदधिषेकेवलंसहः ॥ 6 ॥

[58] नूचिदितिनवर्चस्य सूक्तस्य गौतमोनोधाअग्निर्जगती अंत्याश्चतस्रस्त्रिष्टुभः । {मंडल:1, अनुवाक:11, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:4}

नूचित्सहोजा,अमृतोनितुन्दतेहोतायद्दूतो,अभवद्विवस्वतः ।

विसाधिष्ठेभिःपथिभीरजोममआदेवताताहविषाविवासति ॥ 1 ॥ वर्ग:23

आस्वमद्मयुवमानो,अजरस्तृष्वविष्यन्नतसेषुतिष्ठति ।

अत्योनपृष्ठंप्रुषितस्यरोचतेदिवोनसानुस्तनयन्नचिक्रदत् ॥ 2 ॥

क्राणारुद्रेभिर्वसुभिःपुरोहितोहोतानिषत्तोरयिषाळमर्त्यः ।

रथोनविक्ष्वृजसानआयुषुव्यानुषग्वार्यादेवऋण्वति ॥ 3 ॥

विवातजूतो,अतसेषुतिष्ठतेवृथाजुहूभिःसृण्यातुविष्वणिः ।

तृषुयदग्नेवनिनोवृषायसेकृष्णंतएमरुशदूर्मे,अजर ॥ 4 ॥

तपुर्जम्भोवनआवातचोदितोयूथेनसाह्वाँ,अववातिवंसगः ।

अभिव्रजन्नक्षितंपाजसारजःस्थातुश्चरथंभयतेपतत्रिणः ॥ 5 ॥

दधुष्ट्वाभृगवोमानुषेष्वारयिंनचारुंसुहवंजनेभ्यः ।

होतारमग्ने,अतिथिंवरेण्यंमित्रंनशेवंदिव्यायजन्मने ॥ 6 ॥ वर्ग:24

होतारंसप्तजुह्वोऽ(ओ)यजिष्ठंयंवाघतोवृणते,अध्वरेषु ।

अग्निंविश्वेषामरतिंवसूनांसपर्यामिप्रयसायामिरत्नम् ॥ 7 ॥

अच्छिद्रासूनोसहसोनो,अद्यस्तोतृभ्योमित्रमहःशर्मयच्छ ।

अग्नेगृणन्तमंहसउरुष्योजोनपात्पूर्भिरायसीभिः ॥ 8 ॥

भवावरूथंगृणतेविभावोभवामघवन्मघवद्भ्यःशर्म ।

उरुष्याग्ने,अंहसोगृणन्तंप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् ॥ 9 ॥

[59] वयाइदितिसप्तर्चस्य सूक्तस्य गौतमोनोधावैश्वानरोग्निस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:11, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:4}

वया,इदग्ने,अग्नयस्ते,अन्येत्वेविश्वे,अमृतामादयन्ते ।

वैश्वानरनाभिरसिक्षितीनांस्थूणेवजनाँ,उपमिद्ययन्थ ॥ 1 ॥ वर्ग:25

मूर्धादिवोनाभिरग्निःपृथिव्या,अथाभवदरतीरोदस्योः ।

तंत्वादेवासोऽजनयन्तदेवंवैश्वानरज्योतिरिदार्याय ॥ 2 ॥

आसूर्येनरश्मयोध्रुवासोवैश्वानरेदधिरेऽग्नावसूनि ।

यापर्वतेष्वोषधीष्वप्सुयामानुषेष्वसितस्यराजा ॥ 3 ॥

बृहती,इवसूनवेरोदसीगिरोहोतामनुष्योऽ(ओ)नदक्षः ।

स्वर्वतेसत्यशुष्मायपूर्वीर्वैश्वानरायनृतमाययह्वीः ॥ 4 ॥

दिवश्चित्तेबृहतोजातवेदोवैश्वानरप्रतिरिचेमहित्वम् ।

राजाकृष्टीनामसिमानुषीणांयुधादेवेभ्योवरिवश्चकर्थ ॥ 5 ॥

प्रनूमहित्वंवृषभस्यवोचंयंपूरवोवृत्रहणंसचन्ते ।

वैश्वानरोदस्युमग्निर्जघन्वाँ,अधूनोत्काष्ठा,अवशम्बरंभेत् ॥ 6 ॥

वैश्वानरोमहिम्नाविश्वकृष्टिर्भरद्वाजेषुयजतोविभावा ।

शातवनेयेशतिनीभिरग्निःपुरुणीथेजरतेसूनृतावान् ॥ 7 ॥

[60] वह्निंयशसमिति पंचर्चस्य सूक्तस्य गौतमोनोधाअग्निस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:11, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:4}

वह्निंयशसंविदथस्यकेतुंसुप्राव्यंदूतंसद्यो,अर्थम् ।

द्विजन्मानंरयिमिवप्रशस्तंरातिंभरद्भृगवेमातरिश्वा ॥ 1 ॥ वर्ग:26

अस्यशासुरुभयासःसचन्तेहविष्मन्तउशिजोयेचमर्ताः ।

दिवश्चित्पूर्वोन्यसादिहोतापृच्छ्योविश्पतिर्विक्षुवेधाः ॥ 2 ॥

तंनव्यसीहृदआजायमानमस्मत्सुकीर्तिर्मधुजिह्वमश्याः ।

यमृत्विजोवृजनेमानुषासःप्रयस्वन्तआयवोजीजनन्त ॥ 3 ॥

उशिक्पावकोवसुर्मानुषेषुवरेण्योहोताधायिविक्षु ।

दमूनागृहपतिर्दमआँ,अग्निर्भुवद्रयिपतीरयीणाम् ॥ 4 ॥

तंत्वावयंपतिमग्नेरयीणांप्रशंसामोमतिभिर्गोतमासः ।

आशुंनवाजम्भरंमर्जयन्तःप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् ॥ 5 ॥

[61] अस्माइद्विति षोळशर्चस्य सूक्तस्य गौतमोनोधाइंद्रस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:11, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:4}

अस्मा,इदुप्रतवसेतुरायप्रयोनहर्मिस्तोमंमाहिनाय ।

ऋचीषमायाध्रिगवओहमिन्द्रायब्रह्माणिराततमा ॥ 1 ॥ वर्ग:27

अस्मा,इदुप्रयइवप्रयसिभराम्याङ्गूषंबाधेसुवृक्ति ।

इन्द्रायहृदामनसामनीषाप्रत्नायपत्येधियोमर्जयन्त ॥ 2 ॥

अस्मा,इदुत्यमुपमंस्वर्षाभराम्याङ्गूषमास्येन ।

मंहिष्ठमच्छोक्तिभिर्मतीनांसुवृक्तिभिःसूरिंवावृधध्यै ॥ 3 ॥

अस्मा,इदुस्तोमंसंहिनोमिरथंनतष्टेवतत्सिनाय ।

गिरश्चगिर्वाहसेसुवृक्तीन्द्रायविश्वमिन्वंमेधिराय ॥ 4 ॥

अस्मा,इदुसप्तिमिवश्रवस्येन्द्रायार्कंजुह्वा३(आ)समंजे ।

वीरंदानौकंसंवन्दध्यैपुरांगूर्तश्रवसंदुर्माणम् ॥ 5 ॥

अस्मा,इदुत्वष्टातक्षद्वज्रंस्वपस्तमंस्वर्य१(अं)रणाय ।

वृत्रस्यचिद्विदद्येनमर्मतुजन्नीशानस्तुजताकियेधाः ॥ 6 ॥ वर्ग:28

अस्येदुमातुःसवनेषुसद्योमहःपितुंपपिवांचार्वन्ना ।

मुषायद्विष्णुःपचतंसहीयान्विध्यद्वराहंतिरो,अद्रिमस्ता ॥ 7 ॥

अस्मा,इदुग्नाश्चिद्देवपत्नीरिन्द्रायार्कमहिहत्यऊवुः ।

परिद्यावापृथिवीजभ्रउर्वीनास्यतेमहिमानंपरिष्टः ॥ 8 ॥

अस्येदेवप्ररिरिचेमहित्वंदिवस्पृथिव्याःपर्यन्तरिक्षात् ।

स्वराळिन्द्रोदमआविश्वगूर्तःस्वरिरमत्रोववक्षेरणाय ॥ 9 ॥

अस्येदेवशवसाशुषन्तंविवृश्चद्वज्रेणवृत्रमिन्द्रः ।

गानव्राणा,अवनीरमुंचदभिश्रवोदावनेसचेताः ॥ 10 ॥

अस्येदुत्वेषसारन्तसिन्धवःपरियद्वज्रेणसीमयच्छत् ।

ईशानकृद्दाशुषेदशस्यन्तुर्वीतयेगाधंतुर्वणिःकः ॥ 11 ॥ वर्ग:29

अस्मा,इदुप्रभरातूतुजानोवृत्रायवज्रमीशानःकियेधाः ।

गोर्नपर्वविरदातिरश्चेष्यन्नर्णांस्यपांचरध्यै ॥ 12 ॥

अस्येदुप्रब्रूहिपूर्व्याणितुरस्यकर्माणिनव्यउक्थैः ।

युधेयदिष्णानआयुधान्यृघायमाणोनिरिणातिशत्रून् ॥ 13 ॥

अस्येदुभियागिरयश्चदृळ्हाद्यावाचभूमाजनुषस्तुजेते ।

उपोवेनस्यजोगुवानओणिंसद्योभुवद्वीर्यायनोधाः ॥ 14 ॥

अस्मा,इदुत्यदनुदाय्येषामेकोयदव्वन्नेभूरेरीशानः ।

प्रैतशंसूर्यपस्पृधानंसौवश्व्येसुष्विमावदिन्द्रः ॥ 15 ॥

एवातेहारियोजनासुवृक्तीन्द्रब्रह्माणिगोतमासो,अक्रन् ।

ऐषुविश्वपेशसंधियंधाःप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् ॥ 16 ॥

[62] प्रमन्मह इतित्रयोदशर्चस्य सूक्तस्य गौतमोनोधाइंद्रस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:11, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:5}

प्रमन्महेशवसानायशूषमाङ्गूषंगिर्वणसे,अङ्गिरस्वत् ।

सुवृक्तिभिःस्तुवतऋग्मियायाऽर्चामार्कंनरेविश्रुताय ॥ 1 ॥ वर्ग:1

प्रवोमहेमहिनमोभरध्वमाङ्गूष्यंशवसानायसामं ।

येनानःपूर्वपितरःपदज्ञा,अर्चन्तो,अङ्गिरसोगा,अविन्दन् ॥ 2 ॥

इन्द्रस्याङ्गिरसांचेष्टौविदत्सरमातनयायधासिम् ।

बृहस्पतिर्भिनदद्रिंविदद्गाःसमुस्रियाभिर्वावशन्तनरः ॥ 3 ॥

ससुष्टुभासस्तुभासप्तविप्रैःस्वरेणाद्रिंस्वर्योऽ(ओ)नवग्वैः ।

सरण्युभिःफलिगमिन्द्रशक्रवलंरवेणदरयोदशग्वैः ॥ 4 ॥

गृणानो,अङ्गिरोभिर्दस्मविवरुषसासूर्येणगोभिरन्धः ।

विभूम्या,अप्रथयइन्द्रसानुदिवोरजउपरमस्तभायः ॥ 5 ॥

तदुप्रयक्षतममस्यकर्मदस्मस्यचारुतममस्तिदंसः ।

उपह्वरेयदुपरा, अपिन्वन्मध्वर्णसोनद्य१(अ)श्चतस्रः ॥ 6 ॥ वर्ग:2

द्विताविवव्रेसनजासनीळे, अयास्यःस्तवमानेभिरर्कैः ।

भगोनमेनेपरमेव्योमन्नधारयद्रोदसीसुदंसाः ॥ 7 ॥

सनाद्दिवंपरिभूमाविरूपेपुनर्भुवायुवतीस्वेभिरेवैः ।

कृष्णेभिरक्तोषारुशद्भिर्वपुर्भिराचरतो, अन्यान्या ॥ 8 ॥

सनेमिसख्यंस्वपस्यमानःसूनुर्दाधारशवसासुदंसाः ।

आमासुचिद्दधिषेपक्वमन्तःपयःकृष्णासुरुशद्रोहिणीषु ॥ 9 ॥

सनात्सनीळा, अवनीरवाताव्रतारक्षन्ते, अमृताःसहोभिः ।

पुरूसहस्राजनयोनपत्नीर्दुवस्यन्तिस्वसारो, अह्रयाणम् ॥ 10 ॥

सनायुवोनमसानव्यो, अर्कैर्वसूयवोमतयोदस्मदद्रुः ।

पतिंनपत्नीरुशतीरुशन्तंस्पृशन्तित्वाशवसावन्मनीषाः ॥ 11 ॥

सनादेवतवरायोगभस्तौनक्षीयन्तेनोपदस्यन्तिदस्म ।

द्युमाँ, असिक्रतुमाँ, इन्द्रधीरःशिक्षाशचीवस्तवनःशचीभिः ॥ 12 ॥ वर्ग:3

सनायतेगोतमइन्द्रनव्यमतक्षद्ब्रह्महरियोजनाय ।

सुनीथायनःशवसाननोधाःप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् ॥ 13 ॥

[63] त्वंमहानिति नवर्चस्य सूक्तस्य गौतमोनोधाइंद्रस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:11, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:5}

त्वंमहाँ, इन्द्रयोहशुष्मैर्द्यावाजज्ञानःपृथिवी, अमेधाः ।

यद्धतेविश्वागिरयश्चिदभ्वाभियादृळ्हासःकिरणानैजन् ॥ 1 ॥ वर्ग:4

आयद्धरी, इन्द्रविव्रतावेरातेवज्रंजरिताबाह्वोर्धात् ।

येनाविहर्यतक्रतो, अमित्रान्पुरइष्णासिपुरुहूतपूर्वीः ॥ 2 ॥

त्वंसत्यइन्द्रधृष्णुरेतान्त्वमृभुक्षानर्यस्त्वंषाट् ।

त्वंशुष्णंवृजनेपृक्षआणौयूनेकुत्सायद्युमतेसचाहन् ॥ 3 ॥

त्वंह॒त्यदि॑न्द्रचोदी॒ःसखा॑वृ॒त्रंयद्व॑ज्रिन्वृषकर्मन्नु॒भ्नाः ।

यद्ध॑शूरवृषमणःपरा॒चैर्विदस्यूँ॒र्योना॒वकृ॑तोवृथा॒षाट् ॥ 4 ॥

त्वंह॒त्यदि॒न्द्रारि॑षण्यन्द॒ळ्हस्य॑चि॒न्मर्ता॑ना॒मजु॑ष्टौ ।

व्य१॑(अ॒)स्मदाकाष्ठा॒,अर्व॑तेवर्घ॒नेव॑वज्रिंछ्वथिह्य॒मित्रा॑न् ॥ 5 ॥

त्वांह॒त्यदि॒न्द्रार्ण॑सातौ॒स्व॑र्मीळ्हे॒नर॑आ॒जाह॑वन्ते ।

तव॑स्वधावइ॒यमास॑म॒र्यऊ॒तिर्वाजे॑ष्वत॒साय्या॑भूत् ॥ 6 ॥ वर्ग:5

त्वंह॒त्यदि॑न्द्रस॒प्तयुध्य॒न्पुरो॑वज्रिन्पुरु॒कुत्सा॑यदर्दः ।

ब॒र्हिर्नयत्सु॒दासे॒वृथा॒वर्गं॑होरा॑ज॒न्वरि॑वःपू॒रवे॑कः ॥ 7 ॥

त्वंत्यांन॑इन्द्रदेवचि॒त्रामिष॒मापो॒नपी॑पयः॒परि॑ज्मन् ।

यया॑शूर॒प्रत्य॒स्मभ्यं॒यंसि॒त्मन॒मूर्ज॑नवि॒श्वध॒क्षर॑ध्यै ॥ 8 ॥

अका॑रितइन्द्र॒गोत॑मेभि॒र्ब्रह्मा॒ण्योक्ता॒नम॑सा॒हरि॑भ्याम् ।

सु॒पेश॑सं॒वाज॒माभ॑रानःप्रा॒तर्म॒क्षूधि॒याव॑सुर्जगम्यात् ॥ 9 ॥

[64] वृष्णेशर्धायेति पंचदशर्चस्य सूक्तस्य गौतमोनोधामरुतोजगती अंत्यात्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:11, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:5}

वृष्णे॒शर्धा॑य॒सुम॑खायवे॒धसे॒नोध॑ःसुवृ॒क्तिंप्रभ॑रामरुद्भ्यः ।

अ॒पोनधीरो॒मन॑सासु॒हस्त्यो॒गिरः॒सम॑जेवि॒दथे॑ष्वा॒भुवः॑ ॥ 1 ॥ वर्ग:6

तेज॑ज्ञिरेदि॒वऋ॒ष्वास॑उ॒क्षणो॑रु॒द्रस्य॒मर्या॒,असु॑रा,अरे॒पसः॑ ।

पा॒व॒कासः॒शुच॑यः॒सूर्या॑,इव॒सत्वा॑नो॒नद्र॒प्सिनो॑घो॒रव॑र्पसः ॥ 2 ॥

युवा॑नोरु॒द्रा,अ॒जरा॑,अभो॒ग्घनो॑वव॒क्षुरध्रि॑गावः॒पर्व॑ता,इव ।

द॒ळ्हाचि॒द्विश्वा॒भुव॑नानि॒पार्थि॑वा॒प्रच्या॑वयन्तिदि॒व्यानि॑म॒ज्मना॑ ॥ 3 ॥

चि॒त्रैर॑जिभि॒र्वपु॑षे॒व्य॑जते॒वक्ष॑स्सुरु॒क्माँ,अधि॑येतिरेशु॒भे ।

अंसे॑ष्वेषां॒निमि॑मृक्षुरृ॒ष्टयः॑सा॒कंज॑ज्ञिरेस्व॒धया॑दि॒वोनरः॑ ॥ 4 ॥

ई॒शा॒न॒कृतो॒धुन॑योरि॒शाद॑सो॒वाता॑न्वि॒द्युत॒स्तवि॑षीभिरक्रत ।

दुहन्त्यूधर्दिव्यानिधूतयोभूमिंपिन्वन्तिपयसापरिज्रयः ॥ 5 ॥

पिन्वन्त्यपोमरुतःसुदानवःपयोघृतवद्विदथेष्वाभुवः ।

अत्यनमिहेविनयन्तिवाजिनमुत्संदुहन्तिस्तनयन्तमक्षितम् ॥ 6 ॥ वर्ग:7

महिषासोमायिनश्चित्रभानवोगिरयोनस्वतवसोरघुष्यदः ।

मृगा,इवहस्तिनःखादथावनायदारुणीषुतविषीरयुग्ध्वम् ॥ 7 ॥

सिंहा,इवनानदतिप्रचेतसःपिशा,इवसुपिशोविश्ववेदसः ।

क्षपोजिन्वन्तःपृषतीभिरृष्टिभिःसमित्सबाधःशवसाहिमन्यवः ॥ 8 ॥

रोदसी,आवदतागणश्रियोनृषाचःशूराःशवसाहिमन्यवः ।

आवन्धुरेष्वमतिर्नदर्शताविद्युन्नतस्थौमरुतोरथेषुवः ॥ 9 ॥

विश्ववेदसोरयिभिःसमोकसःसम्मिश्लासस्तविषीभिर्विरप्शिनः ।

अस्तारइषुदधिरेगभस्त्योरनन्तशुष्मावृषखादयोनरः ॥ 10 ॥

हिरण्ययेभिःपविभिःपयोवृधउज्जिघ्नन्तआपथ्योइ(ओ)नपर्वतान् ।

मखा,अयासःस्वसृतोध्रुवच्युतोदुध्रकृतोमरुतोभ्राजदृष्टयः ॥ 11 ॥ वर्ग:8

घृषुपावकंवनिनंविचर्षणिंरुद्रस्यसूनुंहवसागृणीमसि ।

रजस्तुरंतवसंमारुतंगणमृजीषिणंवृषणंसश्चतश्रिये ॥ 12 ॥

प्रनूसमर्तःशवसाजनाँ,अतितस्थौवऊतीमरुतोयमावत ।

अर्वद्भिर्वाजंभरतेधनानृभिरापृच्छ्यंक्रतुमाक्षेतिपुष्यति ॥ 13 ॥

चर्कृत्यमरुतःपृत्सुदुष्टरंद्युमन्तंशुष्मंमघवत्सुधत्तन ।

धनस्पृतमुक्थ्यंविश्वचर्षणिंतोकंपुष्येमतनयंशतंहिमाः ॥ 14 ॥

नूष्टिरंमरुतोवीरवन्तमृतीषाहंरयिमस्मासुधत्त ।

सहस्रिणंशतिनंशूशुवांसंप्रातर्मक्षूधियावसुर्जगम्यात् ॥ 15 ॥

[65] पश्चानेति दशर्चस्य सूक्तस्य शात्त्यः पराशरोग्निर्द्विपदाविराट् । {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:5}

प॒श्चानता॒युं,गुहा॒चत॑न्त॒नमो॑युजा॒नं,नमो॒वह॑न्तम् ॥ 1 ॥ वर्ग:9

स॒जोषा॒धीराः॑,प॒दैरनु॑ग्म॒न्नुप॑त्वासीद॒न्,विश्वे॒यज॑त्राः ॥ 2 ॥

ऋ॒तस्य॑दे॒वा,अनु॑व्र॒तागु॒र्भुव॒त्परि॑ष्टि॒र्द्यौर्नभूम॑ ॥ 3 ॥

वर्ध॑न्ती॒मापः॑,प॒न्वासुशि॑श्विमृ॒तस्य॒योना॒,गर्भे॒सुजा॑तम् ॥ 4 ॥

पु॒ष्टिर्नर॒ण्वा,क्षि॒तिर्नपृ॒थ्वीगि॒रिर्नभुज्म॒,क्षोदो॒नशु॒म्भु ॥ 5 ॥

अत्यो॒नाज्म॒न्,त्सर्ग॑प्रतक्तः॒सिन्धु॒र्नक्षोदः॒,कई॑वराते ॥ 6 ॥

जा॒मिःसिन्धू॑नां॒,भ्राते॑व॒स्वस्रा॒मिभ्या॒न्नराजा॒,वना॑न्यत्ति ॥ 7 ॥

यद्वात॑जूतो॒,वना॒व्यस्था॑द॒ग्निर्ह॑दाति॒,रोमा॑पृथि॒व्याः ॥ 8 ॥

श्वसि॑त्य॒प्सु,हं॒सोनसीद॒न्क्रत्वा॒चेति॑ष्ठो,वि॒शामु॑ष॒र्भुत् ॥ 9 ॥

सोमो॒नवे॒धा,ऋ॒तप्र॑जातः॒प॒शुर्नशिश्वा॑,वि॒भुर्दू॒रेभाः॑ ॥ 10 ॥

[66] रयिर्नेति दशर्चस्य सूक्तस्य शात्तयः पराशरोग्निर्द्विपदाविराट् । {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:5}

र॒यिर्नचि॒त्रा,सूरो॒नसं॒दृगायु॒र्नप्रा॒णो,नित्यो॒नसू॒नुः ॥ 1 ॥ वर्ग:10

तक्वा॒नभूर्णि॒र्वना॑सिषक्ति॒पयो॒नधे॒नुः,शुचि॑र्वि॒भावा॑ ॥ 2 ॥

दा॒धार॒क्षेम॒मोको॒नर॒ण्वोयवो॒नप॒क्वो,जेता॒जना॑नाम् ॥ 3 ॥

ऋषि॒र्नस्तुभ्वा॑,वि॒क्षुप्र॑शस्तोवा॒जीनप्री॒तो,वयो॑दधाति ॥ 4 ॥

दु॒रोक॑शोचिः॒,क्रतु॒र्ननित्यो॑जा॒येव॒योना॒वर॑विश्व॑स्मै ॥ 5 ॥

चि॒त्रोयदभ्रा॑ट्,छ्वे॒तोनवि॒क्षुरथो॒नरु॒क्मी,त्वे॒षःस॒मत्सु॑ ॥ 6 ॥

सेने॑वसृ॒ष्टाम॑दधा॒त्यस्तु॒र्नदि॒द्युत्,त्वे॒षप्र॑तीका ॥ 7 ॥

य॒मोह॑जा॒तो,य॒मोजनि॑त्वंजा॒रःक॒नीना॒,पति॒र्जनी॑नाम् ॥ 8 ॥

तंव॑श्व॒राथा॑,व॒यंव॑स॒त्याऽस्त॒नगावो॒,नक्ष॑न्तइ॒द्धम् ॥ 9 ॥

सिन्धु॒र्नक्षोदः॒,प्रनीची॑रैनो॒न्नव॑न्त॒गावः॒,स्व१(अ॒)र्दृशी॑के ॥ 10 ॥

[67] वनेष्वितिदशर्चस्य सूक्तस्य शात्तयः पराशरोग्निर्द्विपदाविराट् । {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:5}

वनेषुजायुर्मर्तेषुमित्रोवृणीतेश्रुष्टिं,राजेवाजुर्यम् ॥ 1 ॥ वर्ग:11

क्षेमोनसाधुः,क्रतुर्नभद्रोभुवत्स्वाधी,होताहव्यवाट् ॥ 2 ॥

हस्तेदधानो,नृम्णाविश्वान्यमेदेवान्धाद्,गुहानिषीदन् ॥ 3 ॥

विदन्तीमत्र,नरोधियंधाहृदायत्तष्टान्,मन्त्राँ,अशंसन् ॥ 4 ॥

अजोनक्षां,दाधारपृथिवींतस्तम्भद्यां,मन्त्रेभिःसत्यैः ॥ 5 ॥

प्रियापदानि,पश्वोनिपाहिविश्वायुरग्ने,गुहागुहंगाः ॥ 6 ॥

यईंचिकेत,गुहाभवन्तमायःससाद,धारामृतस्य ॥ 7 ॥

वियेचृतन्त्यृतासपन्तआदिद्वसूनि,प्रवाचास्मै ॥ 8 ॥

वियोवीरुत्सु,रोधन्महित्वोतप्रजा,उतप्रसूष्वन्तः ॥ 9 ॥

चित्तिरपां,दमेविश्वायुःसद्मेवधीराः,सम्मायचक्रुः ॥ 10 ॥

[68] श्रीणन्निति दशर्चस्य सुक्तस्य शात्त्यः पराशरोग्निर्द्विपदाविराट् । {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:5}

श्रीणन्नुपस्थाद्,दिवंभुरण्युःस्थातुश्चरथंमक्तून्व्यूर्णोत् ॥ 1 ॥ वर्ग:12

परियदेषामेकोविश्वेषांभुवद्देवो,देवानांमहित्वा ॥ 2 ॥

आदित्तेविश्वे,क्रतुंजुषन्तशुष्कादयद्देव,जीवोजनिष्ठाः ॥ 3 ॥

भजन्तविश्वे,देवत्वंनामऋतंसपन्तो,अमृतमेवैः ॥ 4 ॥

ऋतस्यप्रेषा,ऋतस्यधीतिर्विश्वायुर्विश्वे,अपांसिचक्रुः ॥ 5 ॥

यस्तुभ्यंदाशाद्,योवातेशिक्षात्तस्मैचिकित्वान्,रयिंदयस्व ॥ 6 ॥

होतानिषत्तो,मनोरपत्येसचिन्वासां,पतीरयीणाम् ॥ 7 ॥

इच्छन्तरेतो,मिथस्तनूषुसंजानतस्वैर्दक्षैरमूराः ॥ 8 ॥

पितुर्नपुत्राः,क्रतुंजुषन्तश्रोषन्ये,अस्य,शासंतुरासः ॥ 9 ॥

विरायऔर्णोद्,दुरःपुरुक्षुःपिपेशनाकं,स्तृभिर्दमूनाः ॥ 10 ॥

[69] शुक्रइति दशर्चस्य सूक्तस्य शात्त्यः पराशरोग्निर्द्विपदाविराट् । {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:5}

शुक्रःशुशुक्वाँ,उषोनजारःपप्रासमीची,दिवोनज्योतिः ॥ 1 ॥ वर्ग:13

परिप्रजातः,क्रत्वाबभूथभुवोदेवानां,पितापुत्रःसन् ॥ 2 ॥

वेधा,अदृप्तो,अग्निर्विजानन्नूधर्नगोनां,स्वाद्मापितूनाम् ॥ 3 ॥

जनेनशेव,आहूर्यःसन्मध्येनिषत्तो,रण्वोदुरोणे ॥ 4 ॥

पुत्रोनजातो,रण्वोदुरोणेवाजीनप्रीतो,विशोवितारीत् ॥ 5 ॥

विशोयदह्वे,नृभिःसनीळा,अग्निर्देवत्वा,विश्वान्यश्याः ॥ 6 ॥

नकिष्टएता,व्रतामिनन्तिनृभ्योयदेभ्यः,श्रुष्टिंचकर्थ ॥ 7 ॥

तत्तुतेदंसो,यदहन्त्समानैर्नृभिर्यद्युक्तो,विवेरपांसि ॥ 8 ॥

उषोनजारो,विभावोस्रःसंज्ञातरूपश्चिकेतदस्मै ॥ 9 ॥

त्मनावहन्तो,दुरोव्यृण्वन्नवन्तविश्वे,स्वः(अ)दृशीके ॥ 10 ॥

[70] वनेमेत्येकादशर्चस्य सूक्तस्य शात्त्यः पराशरोग्निर्द्विपदाविराट् । {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:5}

वनेमपूर्वीरर्योमनीषा,अग्निःसुशोको,विश्वान्यश्याः ॥ 1 ॥ वर्ग:14

आदैव्यानि,व्रताचिकित्वानामानुषस्य,जनस्यजन्म ॥ 2 ॥

गर्भोयो,अपां,गर्भोवनानांगर्भश्चस्थातां,गर्भश्चरथाम् ॥ 3 ॥

अद्रौचिदस्मा,अन्तर्दुरोणेविशांनविश्वो,अमृतःस्वाधीः ॥ 4 ॥

सहिक्षपावाँ,अग्नीरयीणांदाशद्यो,अस्मा,अरंसूक्तैः ॥ 5 ॥

एताचिकित्वो,भूमानिपाहिदेवानांजन्म,मर्ताश्चविद्वान् ॥ 6 ॥

वर्धान्यंपूर्वीः,क्षपोविरूपाःस्थातुश्चरथमृतप्रवीतम् ॥ 7 ॥

अराधिहोता,स्वः(अ)र्निषत्तःकृण्वन्,विश्वान्यपांसिसत्या ॥ 8 ॥

गोषुप्रशस्तिं,वनेषुधिषेभरन्तविश्वे,बलिंस्वर्णः ॥ 9 ॥

वित्वानरः,पुरुत्रासपर्यन्पितुर्नजिव्रेर्विवेदोभरन्त ॥ 10 ॥

साधुर्नगृध्नुरस्तेवशूरोयातेवभीमस्त्वेषःसमत्सु ॥ 11 ॥

[71] उपप्रजिन्वन्निति दशर्चस्य सूक्तस्य शात्त्यः पराशरोग्निस्त्रिष्टुप् {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:5}

उपप्रजिन्वन्नुशतीरुशन्तंपतिंननित्यंजनयःसनीळाः ।

स्वसारःश्यावीमरुषीमजुष्रंचित्रमुच्छन्तीमुषसंनगावः ॥ 1 ॥ वर्ग:15

वीळुचिद्दृळ्हापितरोनउक्थैरद्रिंरुजन्नङ्गिरसोरवेण ।

चक्रुर्दिवोबृहतोगातुमस्मे,अहःस्वर्विविदुःकेतुमुस्राः ॥ 2 ॥

दधन्नृतंधनयन्नस्यधीतिमादिदर्योदिधिष्वोऽ३(ओ)विभृत्राः ।

अतृष्यन्तीरपसोयन्त्यच्छादेवांजन्मप्रयसावर्धयन्तीः ॥ 3 ॥

मथीद्यदींविभृतोमातरिश्वागृहेगृहेश्येतोजेन्योभूत् ।

आदींराज्ञेनसहीयसेसचासन्नादूत्य१(अं)भृगवाणोविवाय ॥ 4 ॥

महेयत्पित्रईंरसंदिवेकरवत्सरत्पृशन्यश्चिकित्वान् ।

सृजदस्ताधृषतादिद्युमस्मैस्वायांदेवोदुहितरित्विषिंधात् ॥ 5 ॥

स्वआयस्तुभ्यंदमआविभातिनमोवादाशादुशतो,अनुद्यून् ।

वधा,अग्नेवयो,अस्यद्विबर्हायासदरायासरथंयंजुनासि ॥ 6 ॥ वर्ग:16

अग्निंविश्वा,अभिपृक्षःसचन्तेसमुद्रंनस्रवतःसप्तयह्वीः ।

नजामिभिर्विचिकितेवयोनोविदादेवेषुप्रमतिंचिकित्वान् ॥ 7 ॥

आयदिषेनृपतितेजआनट्छुचिरेतोनिषिक्तंद्यौरभीके ।

अग्निःशर्धमनवद्यंयुवानंस्वाध्यंजनयत्सूदयच्च ॥ 8 ॥

मनोनयोऽध्वनःसद्यएत्येकःसत्रासूरोवस्वईशे ।

राजानामित्रावरुणासुपाणीगोषुप्रियममृतंरक्षमाणा ॥ 9 ॥

मानो,अग्नेसख्यापित्र्याणिप्रमर्षिष्ठा,अभिविदुष्कविःसन् ।

नभोनरूपंजरिमामिनातिपुरातस्या,अभिशस्तेरधीहि ॥ 10 ॥

[72] निकाव्येति दशर्चस्य सूक्तस्य शात्त्यः पराशरोग्निस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:8}{अष्टक:1, अध्याय:5}

निकाव्याँवेधसःशश्वतस्कर्हस्तेदधानोनर्यापुरूणि ।

अग्निर्भुवद्रयिपतीरयीणांसत्राचक्राणो,अमृताँनिविश्वाँ ॥ 1 ॥ वर्ग:17

अस्मेवत्संपरिषन्तंनविन्दन्निच्छन्तोविश्वे,अमृता,अमूराः ।

श्रमयुवःपदव्योधियंधास्तस्थुःपदेपरमेचार्वग्नेः ॥ 2 ॥

तिस्रोयदग्नेशरदस्त्वामिच्छुचिंघृतेनशुचयःसपर्यान् ।

नामानिचिद्दधिरेयज्ञियान्यसूदयन्ततन्वः(अः)सुजाताः ॥ 3 ॥

आरोदसीबृहतीवेविदानाःप्ररुद्रियाजभ्रिरेयज्ञियासः ।

विदन्मर्तोनेमधिताचिकित्वानग्निंपदेपरमेतस्थिवांसम् ॥ 4 ॥

संजानाना,उपसीदन्नभिज्ञुपत्नीवन्तोनमस्यंनमस्यन् ।

रिरिक्वांसस्तन्वःकृण्वतस्वाःसखासख्युर्निमिषिरक्षमाणाः ॥ 5 ॥

त्रिःसप्तयद्गुह्यानित्वे,इत्पदाविदन्निहितायज्ञियासः ।

तेभीरक्षन्ते,अमृतंसजोषाःपशूंचस्थातॄंचरथंचपाहि ॥ 6 ॥ वर्ग:18

विद्वाँ,अग्नेवयुनानिक्षितीनांव्यानुषक्छुरुधोजीवसेधाः ।

अन्तर्विद्वाँ,अध्वनोदेवयानानतन्द्रोदूतो,अभवोहविर्वाट् ॥ 7 ॥

स्वाध्योदिवआसप्तयह्वीरायोदुरोव्यृतज्ञा,अजानन् ।

विदद्गव्यंसरमादृळ्हमूर्वंयेनानुकमानुषीभोजतेविट् ॥ 8 ॥

आयेविश्वास्वपत्यानितस्थुःकृण्वानासो,अमृतत्वायगातुम् ।

मह्नामहद्भिःपृथिवीवितस्थेमातापुत्रैरदितिर्धायसेवेः ॥ 9 ॥

अधिश्रियंनिदधुश्चारुमस्मिन्दिवोयदक्षी,अमृता,अकृण्वन् ।

अधक्षरन्तिसिन्धवोनसृष्टाःप्रनीचीरग्ने,अरुषीरजानन् ॥ 10 ॥

[73] रयिर्नेति दशर्चस्य सूक्तस्य शात्त्यः पराशरोग्निस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:12, सूक्त:9}{अष्टक:1, अध्याय:5}

रयिर्नयःपितृवित्तोवयोधाःसुप्रणीतिश्चिकितुषोनशासुः ।

स्योनशीरतिथिर्नप्रीणानोहोतेवसद्मविधतोवितारीत् ॥ 1 ॥ वर्ग:19

देवोनयःसवितासत्यमन्माक्रत्वानिपातिवृजनानिविश्वा ।

पुरुप्रशस्तो,अमतिर्नसत्यआत्मेवशेवादिधिषाय्योभूत् ॥ 2 ॥

देवोनयःपृथिवींविश्वधाया,उपक्षेतिहितमित्रोनराजा ।

पुरःसदःशर्मसदोनवीरा,अनवद्यापतिजुष्टेवनारी ॥ 3 ॥

तंत्वानरोदमआनित्यमिद्धमग्नेसचन्तक्षितिषुध्रुवासु ।

अधिद्युम्नंनिदधुर्भूर्यस्मिन्भवाविश्वायुर्धरुणोरयीणाम् ॥ 4 ॥

विपृक्षो,अग्नेमघवानो,अश्युर्विसूरयोददतोविश्वमायुः ।

सनेमवाजंसमिथेष्वर्योभागंदेवेषुश्रवसेदधानाः ॥ 5 ॥

ऋतस्यहिधेनवावावशानाःस्मदूध्नीःपीपयन्तद्युभक्ताः ।

परावतःसुमतिंभिक्षमाणाविसिन्धवःसमयासस्रुरद्रिम् ॥ 6 ॥ वर्ग:20

त्वे,अग्नेसुमतिंभिक्षमाणादिविश्रवादधिरेयज्ञियासः ।

नक्ताचचक्रुरुषसाविरूपेकृष्णंचवर्णमरुणंचसंधुः ॥ 7 ॥

यान्रायेमर्तान्त्सुषूदो,अग्नेतेस्यामममघवानोवयंच ।

छायेवविश्वंभुवनंसिसक्ष्यापप्रिवान्रोदसी,अन्तरिक्षम् ॥ 8 ॥

अर्वद्भिरग्ने,अर्वतोनृभिर्नॄन्वीरैर्वीरान्वनुयामात्वोताः ।

ईशानासःपितृवित्तस्यरायोविसूरयःशतहिमानो,अश्युः ॥ 9 ॥

एताते,अग्नउचथानिवेधोजुष्टानिसन्तुमनसेहृदेच ।

शकेमरायःसुधुरोयमंतेऽधिश्रवादेवभक्तंदधानाः ॥ 10 ॥

[74] उपप्रयंतइति नवर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमोग्निर्गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:5}

उपप्रयन्तो,अध्वरंमन्त्रंवोचेमाग्नये । आरे,अस्मेचशृण्वते ॥ 1 ॥ वर्ग:21

यःस्नीहितीषुपूर्व्यःसंजग्मानासुकृष्टिषु । अरक्षद्दाशुषेगयम् ॥ 2 ॥

उतब्रुवन्तुजन्तवउदग्निर्वृत्रहाजनि । धनंजयोरणेरणे ॥ 3 ॥

यस्यदूतो,असिक्षयेवेषिहव्यानिवीतये । दस्मत्कृणोष्यध्वरम् ॥ 4 ॥

तमित्सुहव्यमङ्गिरःसुदेवंसहसोयहो । जनाँ,आहुःसुबर्हिषम् ॥ 5 ॥

आचवहासिताँ,इहदेवाँ,उपप्रशस्तये । हव्यासुश्चन्द्रवीतये ॥ 6 ॥ वर्ग:22

नयोरुपब्दिरश्वयःशृण्वेरथस्यकच्चन । यदग्नेयासिदूत्यम् ॥ 7 ॥

त्वोतोवाज्यह्वयोऽभिपूर्वस्मादपरः । प्रदाश्वाँ,अग्ने,अस्थात् ॥ 8 ॥

उतद्युमत्सुवीर्यंबृहदग्नेविवाससि । देवेभ्योदेवदाशुषे ॥ 9 ॥

[75] जुषस्वेति पंचर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमोग्निर्गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:5}

जुषस्वसप्रथस्तमंवचोदेवप्सरस्तमम् । हव्याजुह्वानआसनि ॥ 1 ॥ वर्ग:23

अथाते,अङ्गिरस्तमाग्नेवेधस्तमप्रियम् । वोचेमब्रह्मसानसि ॥ 2 ॥

कस्तेजामिर्जनानामग्नेकोदाश्वध्वरः । कोहकस्मिन्नसिश्रितः ॥ 3 ॥

त्वंजामिर्जनानामग्नेमित्रो,असिप्रियः । सखासखिभ्यईड्यः ॥ 4 ॥

यजानोमित्रावरुणायजादेवाँ,ऋतंबृहत् । अग्नेयक्षिस्वंदमम् ॥ 5 ॥

[76] कातइति पंचचस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमोग्निस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:5}

कातउपेतिर्मनसोवरायभुवदग्नेशन्तमाकामनीषा ।

कोवायज्ञैःपरिदक्षंतआपकेनवातेमनसादाशेम ॥ 1 ॥ वर्ग:24

एह्यग्नइहहोतानिषीदादब्धःसुपुरएताभवानः ।

अवतांत्वारोदसीविश्वमिन्वेयजामहेसौमनसायदेवान् ॥ 2 ॥

प्रसुविश्वान्रक्षसोधक्ष्यग्नेभवायज्ञानामभिशस्तिपावा ।

अथावहसोमपतिंहरिभ्यामातिथ्यमस्मैचकृमासुदान्वे ॥ 3 ॥

प्रजावतावचसावह्निरासाचहुवेनिचसत्सीहदेवैः ।

वेषिहोत्रमुतपोत्रंयजत्रबोधिप्रयन्तर्जनितर्वसूनाम् ॥ 4 ॥

यथाविप्रस्यमनुषोहविर्भिर्देवाँ,अयजःकविभिःकविःसन् ।

एवाहोतःसत्यतरत्वमद्याग्नेमन्द्रयाजुह्वायजस्व ॥ 5 ॥

[77] कथादाशेमेति पंचर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमोग्निस्त्रिष्टुप् {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:5}

कथादाशेमाग्नयेकास्मैदेवजुष्टोच्यतेभामिनेगीः ।

योमर्त्येष्वमृतऋतावाहोतायजिष्ठइत्कृणोतिदेवान् ॥ 1 ॥ वर्ग:25

यो,अध्वरेषुशन्तमऋतावाहोतातमूनमोभिराकृणुध्वम् ।

अग्निर्यद्वेर्मर्तायदेवान्त्सचाबोधातिमनसायजाति ॥ 2 ॥

सहिक्रतुःसमर्यःससाधुर्मित्रोनभूदद्भुतस्यरथीः ।

तंमेधेषुप्रथमंदेवयन्तीर्विशउपब्रुवतेदस्ममारीः ॥ 3 ॥

सनोनृणांनृतमोरिशादा,अग्निर्गिरोऽवसावेतुधीतिम् ।

तनाचयेमघवानःशविष्ठावाजप्रसूता,इषयन्तमन्म ॥ 4 ॥

एवाग्निर्गोतमेभिरृतावाविप्रेभिरस्तोष्टजातवेदाः ।

सएषुद्युम्नंपीपयत्सवाजंसपुष्टिंयातिजोषमाचिकित्वान् ॥ 5 ॥

[78] अभित्वेति पंचर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमोग्निर्गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:5}

अभित्वागोतमागिराजातवेदोविचर्षणे । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः ॥ 1 ॥ वर्ग:26

तमुत्वागोतमोगिरारायस्कामोदुवस्यति । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः ॥ 2 ॥

तमुत्वावाजसातममङ्गिरस्वद्धवामहे । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः ॥ 3 ॥

तमुत्वावृत्रहन्तमंयोदस्यूँरवधूनुषे । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः ॥ 4 ॥

अवोचामरहूगणा,अग्नयेमधुमद्वचः । द्युम्नैरभिप्रणोनुमः ॥ 5 ॥

[79] हिरण्यकेशइति द्वादशर्चस्य सूक्तस्य राहूगणो गोतमोग्निर्गायत्री आद्यास्तिस्रोस्त्रिष्टुभः ततस्तिस्रउष्णिह: (आद्यानांतिसृणांमध्यमोग्निः पार्थिवोवा) । {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:5}

हिरण्यकेशोरजसोविसारेऽहिर्धुनिर्वातइवध्रजीमान् ।

शुचिंभ्राजा,उषसोनवेदायशस्वतीरपस्युवोनसत्याः ॥ 1 ॥ वर्ग:27

आतेसुपर्णा,अमिनन्तँ,एवैःकृष्णोनोनाववृषभोयदीदम् ।

शिवाभिर्नस्मयमानाभिरागात्पतन्तिमिहःस्तनयन्त्यभ्रा ॥ 2 ॥

यदीमृतस्यपयसापियानोनयन्नृतस्यपथिभीरजिष्ठैः ।

अर्यमामित्रोवरुणःपरिज्मात्वचंपृंचन्त्युपरस्ययोनौ ॥ 3 ॥

अग्नेवाजस्यगोमतईशानःसहसोयहो । अस्मेधेहिजातवेदोमहिश्रवः ॥ 4 ॥

सइधानोवसुष्कविरग्निरीळेन्योगिरा । रेवदस्मभ्यंपुर्वणीकदीदिहि ॥ 5 ॥

क्षपोराजन्नुतत्मनाग्नेवस्तोरुतोषसः । सतिग्मजम्भरक्षसोदहप्रति ॥ 6 ॥

अवानो,अग्नऊतिभिर्गायत्रस्यप्रभर्मणि । विश्वासुधीषुवन्द्य ॥ 7 ॥ वर्ग:28

आनो,अग्नेरयिंभरसत्रासाहंवरेण्यम् । विश्वासुपृत्सुदुष्टरम् ॥ 8 ॥

आनो,अग्नेसुचेतुनारयिंविश्वायुपोषसम् । मार्डीकंधेहिजीवसे ॥ 9 ॥

प्रपूतास्तिग्मशोचिषेवाचोगोतमाग्नये । भरस्वसुम्नयुर्गिरः ॥ 10 ॥

योनो,अग्नेऽभिदासत्यन्तिदूरेपदीष्टसः । अस्माकमिद्वृधेभव ॥ 11 ॥

सहस्राक्षोविचर्षणिरग्नीरक्षांसिसेधति । होतागृणीतउक्थ्यः ॥ 12 ॥

[80] इत्थाहीति षोडशर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमइंद्रोंत्यायादद्ध्यङ्मनुरथर्वाचपंक्तिः । {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:5}

इत्थाहिसोमइन्मदेब्रह्माचकारवर्धनम् ।

शविष्ठवज्रिन्नोजसापृथिव्यानिःशशा,अहिमर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 1 ॥ वर्ग:29

सत्वामदद्वृषामदःसोमःश्येनाभृतःसुतः ।

येनावृत्रंनिरुद्ध्योजघन्थवज्रिन्नोजसार्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 2 ॥

प्रेह्यभीहिधृष्णुहिनतेवज्रोनियंसते ।

इन्द्रनृम्णंहितेशवोहनोवृत्रंजया,अपोऽर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 3 ॥

निरिन्द्रभूम्या, अधिवृत्रंजघन्थनिर्दिवः ।

सृजामरुत्वतीरवजीवधन्या, इमा, अपोऽर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 4 ॥

इन्द्रोवृत्रस्यदोधतःसानुंवज्रेणहीळितः ।

अभिक्रम्यावजिघ्नतेऽपःसमायचोदयन्नर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 5 ॥

अधिसानौनिजिघ्नतेवज्रेणशतपर्वणा ।

मन्दानइन्द्रो, अन्धसःसखिभ्योगातुमिच्छत्यर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 6 ॥ वर्ग:30

इन्द्रतुभ्यमिदद्रिवोऽनुत्तंवज्रिन्वीर्यम् ।

यद्वृत्यंमायिनंमृगंतमुत्वंमाययावधीरर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 7 ॥

वितेवज्रासो, अस्थिरन्नवतिंनाव्याइ(आ)अनु ।

महत्तइन्द्रवीर्यंबाह्वोस्तेबलंहितमर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 8 ॥

सहस्रंसाकमर्चतपरिष्टोभतविंशतिः ।

शतैनमन्वनोनवुरिन्द्रायब्रह्मोद्यतमर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 9 ॥

इन्द्रोवृत्रस्यतविषींनिरहन्त्सहसासहः ।

महत्तदस्यपौंस्यंवृत्रंजघन्वाँ, असृजदर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 10 ॥

इमेचित्तवमन्यवेवेपेतेभियसामही ।

यदिन्द्रवज्रिन्नोजसावृत्रंमरुत्वाँ, अवधीरर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 11 ॥ वर्ग:31

नवेपसानतन्यतेन्द्रंवृत्रोविबीभयत् ।

अभ्येनंवज्रआयसःसहस्रभृष्टिरायतार्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 12 ॥

यद्वृत्रंतवचाशनिंवज्रेणसमयोधयः ।

अहिमिन्द्रजिघांसतोदिवितेबद्धधेशवोऽर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 13 ॥

अभिष्टनेते, अद्रिवोयत्स्थाजगच्चरेजते ।

त्वष्टाचित्तवमन्यवइन्द्रवेविज्यतेभियार्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 14 ॥

नहिनुयादधीमसीन्द्रंकोवीर्यापरः ।

तस्मिन्नृम्णमुतक्रतुंदेवा,ओजांसिसंदधुरर्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 15 ॥

यामथर्वामनुष्पितादध्यङ्धियमत्नत ।

तस्मिन्ब्रह्माणिपूर्वथेन्द्रउक्थासमग्मतार्चन्ननुस्वराज्यम् ॥ 16 ॥

[81] इंद्रोमदायेति नवर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमइंद्रःपंक्तिः {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:8}{अष्टक:1, अध्याय:6}

इन्द्रोमदायवावृधेशवसेवृत्रहानृभिः ।

तमिन्महत्स्वाजिषूतेमर्भेहवामहेसवाजेषुप्रनोऽविषत् ॥ 1 ॥ वर्ग:1

असिहिवीरसेन्योऽसिभूरिपरादादिः ।

असिदभ्रस्यचिद्वृधोयजमानायशिक्षसिसुन्वतेभूरितेवसु ॥ 2 ॥

यदुदीरतआजयोधृष्णवेधीयतेधना ।

युक्ष्वामदच्युताहरीकंहनःकंवसौदधोऽस्माँ,इन्द्रवसौदधः ॥ 3 ॥

क्रत्वामहाँ,अनुष्वधंभीमआवावृधेशवः ।

श्रियऋष्वउपाकयोर्निशिप्रीहरिवान्दधेहस्तयोर्वज्रमायसम् ॥ 4 ॥

आपप्रौपार्थिवंरजोबद्बधेरोचनादिवि ।

नत्वावाँ,इन्द्रकश्चननजातोनजनिष्यतेऽतिविश्वंववक्षिथ ॥ 5 ॥

यो,अर्योमर्तभोजनंपरादददातिदाशुषे ।

इन्द्रो,अस्मभ्यंशिक्षतुविभजाभूरितेवसुभक्षीयतवराधसः ॥ 6 ॥ वर्ग:2

मदेमदेहिनोददिर्यूथागवामृजुक्रतुः । संगृभायपुरूशतोभयाहस्त्यावसुशिशीहिरायआभर ॥ 7 ॥

मादयस्वसुतेसचाशवसेशूरराधसे ।

विद्माहित्वापुरूवसुमुपकामान्त्ससृज्महेथानोऽविताभव ॥ 8 ॥

एतेतइन्द्रजन्तवोविश्वंपुष्यन्तिवार्यम् ।

अन्तर्हिख्योजनानामर्योवेदो,अदाशुषांतेषांनोवेदआभर ॥ 9 ॥

[82] उपोष्विति षळर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमइंद्रःपंक्तिरंत्याजगती {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:9}{अष्टक:1, अध्याय:6}

उपोषुश्रृणुहीगिरोमघवन्मातथा,इव ।

यदानःसूनृतावतःकरआदर्थयासइद्योजान्विन्द्रतेहरी ॥ 1 ॥ वर्ग:3

अक्षन्नमीमदन्तह्यवप्रिया,अधूषत ।

अस्तोषतस्वभानवोविप्रानविष्ठयामतीयोजान्विन्द्रतेहरी ॥ 2 ॥

सुसंदृशंत्वावयंमघवन्वन्दिषीमहि ।

प्रनूनंपूर्णवन्धुरःस्तुतोयाहिवशाँ,अनुयोजान्विन्द्रतेहरी ॥ 3 ॥

सघातंवृषणंरथमधितिष्ठातिगोविदम् ।

यःपात्रंहारियोजनंपूर्णमिन्द्रचिकेततियोजान्विन्द्रतेहरी ॥ 4 ॥

युक्तस्ते,अस्तुदक्षिणउतसव्यःशतक्रतो ।

तेनजायामुपप्रियांमन्दानोयाह्यन्धसोयोजान्विन्द्रतेहरी ॥ 5 ॥

युनज्मितेब्रह्मणाकेशिनाहरी,उपप्रयाहिदधिषेगभस्त्योः ।

उत्त्वासुतासोरभसा,अमन्दिषुःपूषण्वान्वज्रिन्त्समुपत्न्यामदः ॥ 6 ॥

[83] अश्वावतीतिषड्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमइंद्रोजगती {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:10}{अष्टक:1, अध्याय:6}

अश्वावतिप्रथमोगोषुगच्छतिसुप्रावीरिन्द्रमर्त्यस्तवोतिभिः ।

तमित्पृणक्षिवसुनाभवीयसासिन्धुमापोयथाभितोविचेतसः ॥ 1 ॥ वर्ग:4

आपोनदेवीरुपयन्तिहोत्रियमवःपश्यन्तिवितततंयथारजः ।

प्राचैर्देवासःप्रणयन्तिदेवयुंब्रह्मप्रियंजोषयन्तेवरा,इव ॥ 2 ॥

अधिद्वयोरदधा,उक्थ्यं(अं)वचोयतस्रुचामिथुनायासपर्यतः ।

असंयत्तोव्रतेतेक्षेतिपुष्यतिभद्राशक्तिर्यजमानायसुन्वते ॥ 3 ॥

आदङ्गिराःप्रथमंदधिरेवयइद्धाग्नयःशम्यायेसुकृत्यया ।

सर्वंपणेःसमविन्दन्तभोजनमश्वावन्तंगोमन्तमापशुंनरः ॥ 4 ॥

यज्ञैरथर्वाप्रथमःपथस्तेततःसूर्योव्रतपावेनआजनि ।

आगा,आजदुशनाकाव्यःसचायमस्यजातममृतंयजामहे ॥ 5 ॥

बर्हिर्वायत्स्वपत्यायवृज्यतेर्कोवाश्लोकमाघोषतेदिवि ।

ग्रावायत्रवदतिकारुरुक्थ्य१(अ)स्तस्येदिन्द्रो,अभिपित्वेषुरण्यति ॥ 6 ॥

[84] असावीति विंशत्यृचस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमइंद्रआद्याः षळनुष्टुभः सप्तम्याद्यास्तिस्रउष्णिहः दशम्याद्यास्तिस्रःपंक्त्यः त्रयोदशाद्यास्तिस्रो गायत्र्यः षोळश्याद्यास्तिस्रस्त्रिष्टुभः अंत्येद्वेबृहतीसतोबृहत्यौ {मंडल:1, अनुवाक:13, सूक्त:11}{अष्टक:1, अध्याय:6}

असाविसोमइन्द्रतेशविष्ठधृष्णवागहि । आत्वापृणक्त्विन्द्रियंरजःसूर्योनरश्मिभिः ॥ 1 ॥ वर्ग:5

इन्द्रमिद्धरीवहतोऽप्रतिधृष्टशवसम् । ऋषीणांचस्तुतीरुपयज्ञंचमानुषाणाम् ॥ 2 ॥

आतिष्ठवृत्रहन्रथंयुक्तातेब्रह्मणाहरी । अर्वाचीनंसुतेमनोग्रावाकृणोतुवग्नुना ॥ 3 ॥

इममिन्द्रसुतंपिबज्येष्ठममर्त्यंमदम् । शुक्रस्यत्वाभ्यक्षरन्धारऋतस्यसादने ॥ 4 ॥

इन्द्रायनूनमर्चतोक्थानिचब्रवीतन । सुता,अमत्सुरिन्दवोज्येष्ठंनमस्यतासहः ॥ 5 ॥

नकिष्ट्वद्रथीतरोहरीयदिन्द्रयच्छसे । नकिष्ट्वानुमज्मनानकिःस्वश्वआनशे ॥ 6 ॥ वर्ग:6

यएकइद्विदयतेवसुमतायदाशुषे । ईशानो,अप्रतिष्कुतइन्द्रो,अङ्ग ॥ 7 ॥

कदामर्तमराधसंपदाक्षुम्पमिवस्फुरत् । कदानःशुश्रवद्गिरइन्द्रो,अङ्ग ॥ 8 ॥

यश्चिद्धित्वाबहुभ्यआसुतावा,आविवासति । उग्रंतत्पत्यतेशवइन्द्रो,अङ्ग ॥ 9 ॥

स्वादोरित्थाविषूवतोमध्वःपिबन्तिगौर्यः ।

या,इन्द्रेणसयावरीर्वृष्णामदन्तिशोभसेवस्वीरनुस्वराज्यम् ॥ 10 ॥

ता,अस्यपृशनायुवःसोमंश्रीणन्तिपृश्नयः ।

प्रिया,इन्द्रस्यधेनवोवज्रंहिन्वन्तिसायकंवस्वीरनुस्वराज्यम् ॥ 11 ॥ वर्ग:7

ता,अस्यनमसासहःसपर्यन्तिप्रचेतसः ।

व्रतान्यस्यसश्चिरेपुरूणिपूर्वचित्तयेवस्वीरनुस्वराज्यम् ॥ 12 ॥

इन्द्रोदधीचो,अस्थभिर्वृत्राण्यप्रतिष्कुतः । जघाननवतीर्नव ॥ 13 ॥

इच्छन्नश्वस्ययच्छिरःपर्वतेष्वपश्रितम् । तद्विदच्छर्यणावति ॥ 14 ॥

अत्राहगोरमन्वतनामत्वष्टुरपीच्यम् । इत्थाचन्द्रमसोगृहे ॥ 15 ॥

को,अद्ययुङ्क्तेधुरिगा,ऋतस्यशिमीवतोभामिनोदुर्हणायून् ।

आसन्निषून्हृत्स्वसोमयोभून्यएषांभृत्यामृणधत्सजीवात् ॥ 16 ॥ वर्ग:8

कईषतेतुज्यतेकोबिभायकोमंसतेसन्तमिन्द्रंको,अन्ति ।

कस्तोकायकइभायोतरायेऽधिब्रवत्तन्वे३(ए)कोजनाय ॥ 17 ॥

को,अग्निमीट्टेहविषाघृतेनस्रुचायजाता,ऋतुभिर्ध्रुवेभिः ।

कस्मैदेवा,आवहानाशुहोमकोमंसतेवीतिहोत्रःसुदेवः ॥ 18 ॥

त्वमङ्गप्रशंसिषोदेवःशविष्ठमर्त्यम् । नत्वदन्योमघवन्नस्तिमर्डितेन्द्रब्रवीमितेवचः ॥ 19 ॥

मातेराधांसिमातऊतयोवसोऽस्मान्कदाचनादभन् ।

विश्वाचनउपमिमीहिमानुषवसूनिचर्षणिभ्यआ ॥ 20 ॥

[85] प्रयेशुंभंतइति द्वादशर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमो मरुतो जगतीपंचम्यंत्येत्रिष्टुभौ । {मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:6}

प्रयेशुम्भन्तेजनयोनसप्तयोयामन्रुद्रस्यसूनवःसुदंससः ।

रोदसीहिमरुतश्चक्रिरेवृधेमदन्तिवीराविदथेषुघृष्वयः ॥ 1 ॥ वर्ग:9

तउक्षितासोमहिमानमाशतदिविरुद्रासो,अधिचक्रिरेसदः ।

अर्चन्तो,अर्कंजनयन्तइन्द्रियमधिश्रियोदधिरेपृश्निमातरः ॥ 2 ॥

गोमातरोयच्छुभयन्ते,अंजिभिस्तनूषुशुभ्रादधिरेविरुक्मतः ।

बाधन्तेविश्वमभिमातिनमपवर्मान्येषामनुरीयतेघृतम् ॥ 3 ॥

वियेभ्राजन्तेसुमखासऋष्टिभिःप्रच्यावयन्तो,अच्युताचिदोजसा ।

मनोजुवोयन्मरुतोरथेष्वावृषव्रातासःपृषतीरयुग्ध्वम् ॥ 4 ॥

प्रयद्रथेषुपृषतीरयुग्ध्वंवाजे,अद्रिंमरुतोरंहयन्तः ।

उतारुषस्यविष्यन्तिधाराश्चर्मेवोदभिर्व्युन्दन्तिभूम ॥ 5 ॥

आवोवहन्तुसप्तयोरघुष्यदोरघुपत्वानःप्रजिगातबाहुभिः ।

सीदताबर्हिरुरुवःसदस्कृतंमादयध्वंमरुतोमध्वो,अन्धसः ॥ 6 ॥

तेऽवर्धन्तस्वतवसोमहित्वनानाकंतस्थुरुरुचक्रिरेसदः ।

विष्णुर्यद्धावद्वृषणंमदच्युतंवयोनसीदन्नधिबर्हिषिप्रिये ॥ 7 ॥ वर्ग:10

शूरा,इवेद्युयुधयोनजग्मयःश्रवस्यवोनपृतनासुयेतिरे ।

भयन्तेविश्वाभुवनामरुद्भ्योराजानइवत्वेषसंदृशोनरः ॥ 8 ॥

त्वष्टायद्वज्रंसुकृतंहिरण्ययंसहस्रभृष्टिंस्वपा,अवर्तयत् ।

धत्तइन्द्रोनर्यपांसिकर्तवेऽहन्वृत्रंनिरपामौब्जदर्णवम् ॥ 9 ॥

ऊर्ध्वंनुनुद्रेऽवतंतओजसादादृहाणंचिद्बिभिदुर्विपर्वतम् ।

धमन्तोवाणंमरुतःसुदानवोमदेसोमस्यरण्यानिचक्रिरे ॥ 10 ॥

जिह्मंनुनुद्रेऽवतंतयादिशासिंचन्नुत्सगोतमायतृष्णजे ।

आगच्छन्तीमवसाचित्रभानवःकामंविप्रस्यतर्पयन्तधामभिः ॥ 11 ॥

यावःशर्मशशमानायसन्तित्रिधातूनिदाशुषेयच्छताधि ।

अस्मभ्यंतानिमरुतोवियन्तरयिंनोधत्तवृषणःसुवीरम् ॥ 12 ॥

[86] मरुतोयस्येति दशर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमो मरुतो गायत्री {मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:6}

मरुतोयस्यहिक्षयेपाथादिवोविमहसः । ससुगोपातमोजनः ॥ 1 ॥ वर्ग:11

यज्ञैर्वायज्ञवाहसोविप्रस्यवामतीनाम् । मरुतःशृणुताहवम् ॥ 2 ॥

उतवायस्यवाजिनोऽनुविप्रमतक्षत । सगन्तागोमतिव्रजे ॥ 3 ॥

अस्यवीरस्यबर्हिषिसुतःसोमोदिविष्टिषु । उक्थंमदश्चशस्यते ॥ 4 ॥

अस्यश्रोषन्त्वाभुवोविश्वायश्चर्षणीरभि । सूरंचित्सस्रुषीरिषः ॥ 5 ॥

पूर्वीभिर्हिददाशिमशरद्भिर्मरुतोवयम् । अवोभिश्चर्षणीनाम् ॥ 6 ॥ वर्ग:12

सुभगःसप्रयज्यवोमरुतो,अस्तुमर्त्यः । यस्यप्रयांसिपर्षथ ॥ 7 ॥

शशमानस्यवानरःस्वेदस्यसत्यशवसः । विदाकामस्यवेनतः ॥ 8 ॥

यूयंतत्सत्यशवसआविष्कर्तमहित्वना । विध्यतावि॒द्युतारक्षः ॥ 9 ॥

गूहतागुह्यंतमोवियातविश्वमत्रिणम् । ज्योतिष्कर्तायदुश्मसि ॥ 10 ॥

[87] प्रत्वक्षसइति षड्ऋचस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमो मरुतोजगती {मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:6}

प्रत्वक्षसःप्रतवसोविरप्शिनोऽनानता,अविथुरा,ऋजीषिणः ।

जुष्टतमासोनृतमासो,अंजिभिर्व्यानजेकेचिदुस्रा,इवस्तृभिः ॥ 1 ॥ वर्ग:13

उपह्वरेषुयदचिध्वंययिंवयइवमरुतःकेनचित्पथा ।

श्चोतन्तिकोशा,उपवोरथेष्वाघृतमुक्षतामधुवर्णमर्चते ॥ 2 ॥

प्रैषामज्मेषुविथुरेवरेजतेभूमिर्यामेषुयद्धयुंजतेशुभे ।

तेक्रीळयोधुनयोभ्राजदृष्टयःस्वयंमहित्वंपनयन्तधूतयः ॥ 3 ॥

सहिस्वसृत्पृषदश्वोयुवागणोऽ(ओ)ऽया,ईशानस्तविषीभिरावृतः ।

असिसत्यऋणयावानेद्योऽस्याधियःप्राविताथावृषागणः ॥ 4 ॥

पितुःप्रत्नस्यजन्मनावदामसिसोमस्यजिह्वाप्रजिगातिचक्षसा ।

यदीमिन्द्रंशम्यृक्वाणआशताऽदिन्नामानियज्ञियानिदधिरे ॥ 5 ॥

श्रियसेकंभानुभिःसंमिमिक्षिरेतेरश्मिभिस्तऋक्वभिःसुखादयः ।

तेवाशीमन्तइष्मिणो,अभीरवोविद्रेप्रियस्यमारुतस्यधाम्नः ॥ 6 ॥

[88] आविद्युन्मद्भिरिति षड्ऋचस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमोमरुतस्त्रिष्टुप् आद्यांत्ये प्रस्तारपंक्तीपंचमीविराड्रूपा {मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:6}

आविद्युन्मद्भिर्मरुतःस्वर्कैरथेभिर्यातऋष्टिमद्भिरश्वपर्णैः ।

आवर्षिष्ठयानइषावयोनपतासुमायाः ॥ 1 ॥ वर्ग:14

तेऽरुणेभिर्वरमापिशङ्गैःशुभेकंयान्तिरथतूर्भिरश्वैः ।

रुक्मोनचित्रःस्वधितीवान्पव्यारथस्यजङ्घनन्तभूम ॥ 2 ॥

श्रियेकंवो,अधितनूषुवाशीर्मेधावनानकृणवन्तऊर्ध्वा ।

युष्मभ्यंकंमरुतःसुजातास्तुविद्युम्नासोधनयन्ते,अद्रिम् ॥ 3 ॥

अहानिगृध्राःपर्यावआगुरिमांधियंवार्कार्यांचदेवीम् ।

ब्रह्मकृण्वन्तोगोतमासो,अर्कैरूर्ध्वंनुनुद्रउत्सधिंपिबध्यै ॥ 4 ॥

एतत्त्यन्नयोजनमचेतिसस्वर्हयन्मरुतोगोतमोवः ।

पश्यन्हिरण्यचक्रानयोदंष्ट्रान्विधावतोवराहून् ॥ 5 ॥

एषास्यावोमरुतोऽनुभर्त्रीप्रतिष्टोभतिवाघतोनवाणी ।

अस्तोभयद्वृथासामनुस्वधांगभस्त्योः ॥ 6 ॥

[89] आनोभद्राइति दशर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमो विश्वेदेवास्त्रिष्टुप् आद्याः पंचसप्तमीच जगत्यः षष्ठीविराट्स्थाना (सूक्तभेदप्रयोगपक्षेतुआद्यानांचतसृणां विश्वेदेवाः ततएकस्याइंद्रापूषणौततश्चतसृणां विश्वेदेवाःततएकस्याअदितिः एवंदश) । {मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:6}

आनोभद्राःक्रतवोयन्तुविश्वतोऽदब्धासो,अपरीतासउद्भिदः ।

देवानोयथासदमिद्वृधे,असन्नप्रायुवोरक्षितारोदिवेदिवे ॥ 1 ॥ वर्ग:15

देवानांभद्रासुमतिर्ऋजूयतांदेवानांरातिरभिनोनिवर्तताम् ।

देवानांसख्यमुपसेदिमावयंदेवान्आयुःप्रतिरन्तुजीवसे ॥ 2 ॥

तान्पूर्वयानिविदाहूमहेवयंभगंमित्रमदितिंदक्षमस्रिधम् ।

अर्यमणंवरुणंसोममश्विनासरस्वतीनःसुभगामयस्करत् ॥ 3 ॥

तन्नोवातोमयोभुवातुभेषजंतन्मातापृथिवीतत्पिताद्यौः ।

तद्ग्रावाणःसोमसुतोमयोभुवस्तदश्विनाशृणुतंधिष्ण्यायुवम् ॥ 4 ॥

तमीशानंजगतस्तस्थुषस्पतिंधियंजिन्वमवसेहूमहेवयम् ।

पूषानोयथावेदसामसद्वृधेरक्षितापायुरदब्धःस्वस्तये ॥ 5 ॥

स्वस्तिनइन्द्रोवृद्धश्रवाःस्वस्तिनःपूषाविश्ववेदाः ।

स्वस्तिनस्तार्क्ष्योअरिष्टनेमिःस्वस्तिनोबृहस्पतिर्दधातु ॥ 6 ॥ वर्ग:16

पृषदश्वामरुतःपृश्निमातरःशुभंयावानोविदथेषुजग्मयः ।

अग्निजिह्वामनवःसूरचक्षसोविश्वेनोदेवा,अवसागमन्निह ॥ 7 ॥

भद्रंकर्णेभिःशृणुयामदेवाभद्रंपश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।

स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेमदेवहितंयदायुः ॥ 8 ॥

शतमिन्नुशरदो,अन्तिदेवायत्रानश्चक्राजरसंतनूनाम् ।

पुत्रासोयत्रपितरोभवन्तिमानोमध्यारीरिषतायुर्गन्तोः ॥ 9 ॥

अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्मातासपितासपुत्रः ।

विश्वेदेवा,अदितिःपंचजना,अदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् ॥ 10 ॥

[90] ऋजुनीतीनइतिनवर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमो विश्वेदेवागायत्री अंत्यानुष्टुप् (वैश्वदेवसूक्तेप्यस्मिन्भेदप्रयोगकरणाशक्यत्वान्नवानामपिविश्वेदेवाएव) । {मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:6}

ऋजुनीतीनोवरुणोमित्रोनयतुविद्वान् । अर्यमादेवैःसजोषाः ॥ 1 ॥ वर्ग:17

तेहिवस्वोवसवानास्ते,अप्रमूरामहोभिः । व्रतारक्षन्तेविश्वाहा ॥ 2 ॥

ते,अस्मभ्यंशर्मयंसन्नमृतामर्त्येभ्यः । बाधमाना,अपद्विषः ॥ 3 ॥

विनःपथःसुविताय चियन्त्विन्द्रोमरुतः । पूषाभगोवन्द्यासः ॥ 4 ॥

उतनोधियोगो,अग्राःपूषन्विष्णवेवयावः । कर्तानःस्वस्तिमतः ॥ 5 ॥

मधुवाताऋतायतेमधुक्षरन्तिसिन्धवः । माध्वीर्नःसन्त्वोषधीः ॥ 6 ॥ वर्ग:18

मधुनक्तमुतोषसोमधुमत्पार्थिवंरजः । मधुद्यौरस्तुनःपिता ॥ 7 ॥

मधुमान्नोवनस्पतिर्मधुमाँ,अस्तुसूर्यः । माध्वीर्गावोभवन्तुनः ॥ 8 ॥

शंनोमित्रःशंवरुणःशंनोभवत्वर्यमा । शंनइन्द्रोबृहस्पतिःशंनोविष्णुरुरुक्रमः ॥ 9 ॥

[91] त्वंसोमइति त्रयोविंशत्यृचस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमःसोमस्त्रिष्टुप् पंचम्यादिद्वादशगायत्र्यः सप्तदश्युष्णिक् । {मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:6}

त्वंसोमप्रचिकितोमनीषात्वंरजिष्ठमनुनेषिपन्थाम् ।

तवप्रणीतीपितरोनइन्दोदेवेषुरत्नमभजन्तधीराः ॥ 1 ॥ वर्ग:19

त्वंसोम॒क्रतु॑भिः सु॒क्रतु॑र्भू॒स्त्वंदक्षैः॑ सु॒दक्षो॑ वि॒श्ववे॑दाः ।

त्वंवृषा॑वृष॒त्वेभि॑र्महि॒त्वाद्यु॒म्नेभि॑र्द्यु॒म्न्य॑भवोनृ॒चक्षाः॑ ॥ 2 ॥

राज्ञो॒नुते॒वरु॑णस्यव्र॒तानि॑बृ॒हद्ग॑भी॒रंतव॑सोम॒धाम॑ ।

शुचि॒ष्ट्वम॑सिप्रि॒योनमि॒त्रोद॒क्षाय्यो॑,अर्य॒मेवा॑सिसोम ॥ 3 ॥

याते॒धामा॑निदि॒वियापृ॑थि॒व्यांयापर्व॑ते॒ष्वोष॑धीष्व॒प्सु ।

तेभि॑र्नो॒विश्वैः॑ सु॒मना॒,अहे॑ळ॒न्राज॑न्त्सोम॒प्रति॑ह॒व्यागृ॑भाय ॥ 4 ॥

त्वंसो॑मासि॒सत्प॑ति॒स्त्वंराजो॒तवृ॑त्र॒हा । त्वंभ॒द्रो,अ॑सि॒क्रतुः॑ ॥ 5 ॥

त्वंच॑सोमनो॒वशो॑जी॒वातु॑नम॑रामहे । प्रि॒यस्तो॑त्रो॒वन॒स्पतिः॑ ॥ 6 ॥ वर्ग:20

त्वंसो॑मम॒हेभगं॒त्वंयून॑ऋताय॒ते । दक्षं॑दधासिजी॒वसे॑ ॥ 7 ॥

त्वंनः॑सोमवि॒श्वतो॒रक्षा॑राजन्नघाय॒तः । नरि॑ष्ये॒त्त्वाव॑तः॒सखा॑ ॥ 8 ॥

सोम॒यास्ते॑मयो॒भुव॑ऊतयः॒सन्ति॑दा॒शुषे॑ । ताभि॑र्नोऽवि॒ताभ॑व ॥ 9 ॥

इ॒मंय॒ज्ञमि॒दंवचो॑जुजुषा॒णउ॒पाग॑हि । सोम॒त्वंनो॑वृ॒धेभ॑व ॥ 10 ॥

सोम॑गी॒र्भिष्ट्वा॑व॒यंव॒र्धया॑मोवचो॒विदः॑ । सु॒मृ॒ळी॒को॒नआवि॑श ॥ 11 ॥ वर्ग:21

ग॒य॒स्फानो॑,अमीव॒हाव॑सु॒वित्पु॑ष्टि॒वर्ध॑नः । सु॒मि॒त्रःसो॑मनोभव ॥ 12 ॥

सोम॑रार॒न्धिनो॑ह॒दिगावो॒नयव॑से॒ष्वा । मर्य॑इव॒स्वओ॒क्ये॑ ॥ 13 ॥

यःसो॑मस॒ख्येतव॑रा॒रण॑द्देव॒मर्त्यः॑ । तंदक्षः॑सचतेकु॒विः ॥ 14 ॥

उ॒रु॒ष्याणो॑,अ॒भिश॑स्तेः॒सोम॒निपा॒ह्यंह॑सः । सखा॑सु॒शेव॑एधिनः ॥ 15 ॥

आप्या॑यस्व॒समे॑तुतेवि॒श्वतः॑सोम॒वृष्ण्य॑म् । भवा॒वाज॑स्यसंग॒थे ॥ 16 ॥ वर्ग:22

आप्या॑यस्वमदिन्तम॒सोम॒विश्वे॑भिर॒ंशुभिः॑ । भवा॑नःसु॒श्रव॑स्तमः॒सखा॑वृ॒धे ॥ 17 ॥

संते॒पयां॑सि॒समु॑यन्तु॒वाजा॒ःसंवृष्ण्या॑न्यभिमाति॒षाहः॑ ।

आ॒प्याय॑मानो,अ॒मृता॑यसोमदि॒विश्रवां॑स्युत्त॒मानि॑धिष्व ॥ 18 ॥

याते॒धामा॑निह॒विषा॒यज॑न्ति॒तातेविश्वा॑परि॒भूर॑स्तुय॒ज्ञम् ।

गयस्फानःप्रतरणःसुवीरोऽवीरहाप्रचरासोमदुर्यान् ॥ 19 ॥

सोमोधेनुंसोमो,अर्वन्तमाशुंसोमोवीरंकर्मण्यंददाति ।

सादन्यंविदथ्यंसभेयंपितृश्रवणंयोददाशदस्मै ॥ 20 ॥

अषाळ्हंयुत्सुपृतनासुपप्रिंस्वर्षामप्सांवृजनस्यगोपाम् ।

भरेषुजांसुक्षितिंसुश्रवसंजयन्तंत्वामनुमदेमसोम ॥ 21 ॥ वर्ग:23

त्वमिमा,ओषधीःसोमविश्वास्त्वमपो,अजनयस्त्वंगाः ।

त्वमाततन्थोर्व१(अ)न्तरिक्षंत्वंज्योतिषावितमोववर्थ ॥ 22 ॥

देवेननोमनसादेवसोमरायोभागंसहसावन्नभियुध्य ।

मात्वातनदीशिषेवीर्यस्योभयेभ्यःप्रचिकित्सागविष्टौ ॥ 23 ॥

[92] एताउत्याइत्यष्टादशर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतम उषाः अंत्यानां तिसृणामश्विनौ आद्याश्चतस्रोजगत्यः ततोष्टौत्रिष्टुभः अंत्याः षळुष्णिहः । {मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:8}{अष्टक:1, अध्याय:6}

एता,उत्या,उषसःकेतुमक्रतपूर्वे,अर्धरजसोभानुमंजते ।

निष्कृण्वाना,आयुधानीवधृष्णवःप्रतिगावोऽरुषीर्यन्तिमातरः ॥ 1 ॥ वर्ग:24

उदपप्तन्नरुणाभानवोवृथास्वायुजो,अरुषीर्गा,अयुक्षत ।

अक्रन्नुषासोवयुनानिपूर्वथारुशन्तंभानुमरुषीरशिश्रयुः ॥ 2 ॥

अर्चन्तिनारीरपसोनविष्टिभिःसमानेनयोजनेनापरावतः ।

इषंवहन्तीःसुकृतेसुदानवेविश्वेदहयजमानायसुन्वते ॥ 3 ॥

अधिपेशांसिवपतेनृतूरिवापोर्णुतेवक्षउस्रेवबर्जहम् ।

ज्योतिर्विश्वस्मैभुवनायकृण्वतीगावोनव्रजंव्यु१(उ)षा,आवर्तमः ॥ 4 ॥

प्रत्यर्चीरुशदस्या,अदर्शिवितिष्ठतेबाधतेकृष्णमभ्वम् ।

स्वरुनपेशोविदथेष्वंजचित्रंदिवोदुहिताभानुमश्रेत् ॥ 5 ॥

अतारिष्मतमसस्पारमस्योषा,उच्छन्तीवयुनाकृणोति ।

श्रियेछन्दोनस्मयतेविभातीसुप्रतीकासौमनसायाजीगः ॥ 6 ॥ वर्ग:25

भास्वतीनेत्रीसूनृतानांदिवःस्तवेदुहितागोतमेभिः ।

प्रजावतोनृवतो,अश्वबुध्यानुषोगो,अग्राँ,उपमासिवाजान् ॥ 7 ॥

उषस्तमश्यांयशसंसुवीरंदासप्रवर्गंरयिमश्वबुध्यम् ।

सुदंससाश्रवसायाविभासिवाजप्रसूतासुभगेबृहन्तम् ॥ 8 ॥

विश्वानिदेवीभुवनाभिचक्ष्याप्रतीचीचक्षुरुर्वियाविभाति ।

विश्वंजीवंचरसेबोधयन्तीविश्वस्यवाचमविदन्मनायोः ॥ 9 ॥

पुनःपुनर्जायमानापुराणीसमानंवर्णमभिशुम्भमाना ।

श्वघ्नीवकृत्नुर्विजआमिनानामर्तस्यदेवीजरयन्त्यायुः ॥ 10 ॥

व्यूर्णवतीदिवो,अन्ताँ,अबोध्यपस्वसारंसनुतर्युयोति ।

प्रमिनतीमनुष्यायुगानियोषाजारस्यचक्षसाविभाति ॥ 11 ॥ वर्ग:26

पशून्नचित्रासुभगाप्रथानासिन्धुर्नक्षोदउर्वियाव्यश्वैत् ।

अमिनतीदैव्यानिव्रतानिसूर्यस्यचेतिरश्मिभिर्दृशाना ॥ 12 ॥

उषस्तच्चित्रमाभरास्मभ्यंवाजिनीवति । येनतोकंचतनयंचधामहे ॥ 13 ॥

उषो,अद्येहगोमत्यश्वावतिविभावरि । रेवदस्मेव्युच्छसूनृतावति ॥ 14 ॥

युक्ष्वाहिवाजिनीवत्यश्वाँ,अद्यारुणाँ,उषः । अथानोविश्वासौभगान्यावह ॥ 15 ॥

अश्विनावर्तिरस्मदागोमदस्राहिरण्यवत् । अर्वाग्रथंसमनसानियच्छतम् ॥ 16 ॥ वर्ग:27

यावित्थाश्लोकमादिवोज्योतिर्जनायचक्रथुः । आनऊर्जंवहतमश्विनायुवम् ॥ 17 ॥

एहदेवामयोभुवादस्राहिरण्यवर्तनी । उषर्बुधोवहन्तुसोमपीतये ॥ 18 ॥

[93] अग्नीषोमाविति द्वादशर्चस्य सूक्तस्य राहूगणोगोतमोग्नीषोमौत्रिष्टुप् आद्यास्तिस्रोनुष्टुभोष्टमीजगतीवा नवम्यादितिस्रोगायत्र्यः ।
{मंडल:1, अनुवाक:14, सूक्त:9}{अष्टक:1, अध्याय:6}

अग्नीषोमाविमंसुमेशृणुतंवृषणाहवम् । प्रतिसूक्तानिहर्यतंभवतंदाशुषेमयः ॥ 1 ॥ वर्ग:28

अग्नीषोमायो,अद्यवामिदंवचःसपर्यति । तस्मैधत्तंसुवीर्यंगवांपोषंस्वश्व्यम् ॥ 2 ॥

अग्नीषोमायआहुतियोवांदाशाद्धविष्कृतिम् । सप्रजयासुवीर्यंविश्वमायुर्व्यश्नवत् ॥ 3 ॥

अग्नीषोमाचेतितद्वीर्यंवांयदमुष्णीतमवसंपणिंगाः ।

अवातिरतंबृसयस्यशेषोऽविन्दतंज्योतिरेकंबहुभ्यः ॥ 4 ॥

युवमेतानिदिविरोचनान्यग्निश्चसोमसक्रतू,अधत्तम् ।

युवंसिन्धूरभिशस्तेरवद्यादग्नीषोमावमुंचतंगृभीतान् ॥ 5 ॥

आन्यंदिवोमातरिश्वाजभारामथ्नादन्यंपरिश्येनो,अद्रेः ।

अग्नीषोमाब्रह्मणावावृधानोरुंयज्ञायचक्रथुरुलोकम् ॥ 6 ॥

अग्नीषोमाहविषःप्रस्थितस्यवीतंहर्यतंवृषणाजुषेथाम् ।

सुशर्माणास्ववसाहिभूतमथाधत्तंयजमानायशंयोः ॥ 7 ॥ वर्ग:29

यो,अग्नीषोमाहविषासपर्याद्देवद्रीचामनसायोघृतेन ।

तस्यव्रतंरक्षतंपातमंहसोविशेजनायमहिशर्मयच्छतम् ॥ 8 ॥

अग्नीषोमासवेदसासहूतीवनतंगिरः । संदेवत्राबभूवथुः ॥ 9 ॥

अग्नीषोमावनेनवांयोवांघृतेनदाशति । तस्मैदीदयतंबृहत् ॥ 10 ॥

अग्नीषोमाविमानिनोयुवंहव्याजुजोषतम् । आयातमुपनःसचा ॥ 11 ॥

अग्नीषोमापिपृतमर्वतोनआप्यायन्तामुस्रियाहव्यसूदः ।

अस्मेबलानिमघवत्सुधत्तंकृणुतंनो,अध्वरंश्रुष्टिमन्तम् ॥ 12 ॥

[94] इमंस्तोममिति षोडशर्चस्य सूक्तस्य कुत्सोग्निः पूर्वोदेवाइत्यस्यादेवाअग्निश्च तन्नोमित्र इत्यंत्यार्धर्चस्यमित्रवरुणादिति सिंधुपृथिवीद्यावोजगती अंत्येत्रिष्टुभौ । (यद्दैवत्यंवा सूक्तमितिपक्षेऽग्निरेवदेवता) । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:6}

इमंस्तोममर्हतेजातवेदसेरथमिवसंमहेमामनीषया ।

भद्राहिनःप्रमतिरस्यसंसद्यग्नेसख्येमारिषामावयंतव ॥ 1 ॥ वर्ग:30

यस्मै॒त्वमा॒यज॑से॒ससा॑धत्यन॒र्वाक्षे॑ति॒दध॑तेसु॒वीर्य॑म् ।

सतू॑ताव॒नैन॑मश्नोत्यंह॒तिरग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 2 ॥

श॒केम॑त्वास॒मिधं॑सा॒धया॒धिय॒स्त्वेदे॒वाह॒विर॑द॒न्त्याहु॑तम् ।

त्वमा॑दि॒त्याँ, आव॑ह॒तान्ह्यु१(उ॒)श्मस्यग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 3 ॥

भरा॑मे॒ध्मंकृ॒णवा॑माह॒वींषि॑तेचि॒तय॑न्तः॒पर्व॑णापर्वणाव॒यम् ।

जी॒वात॑वेप्रत॒रंसा॑धया॒धियोऽग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 4 ॥

वि॒शांगो॒पा, अ॑स्यचरन्तिज॒न्तवो॑द्वि॒पच्च॒यदु॒तचतु॑ष्पद॒क्तुभिः॑ ।

चि॒त्रः प्र॑के॒तउ॒षसा॑म॒हाँ, अ॒स्यग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 5 ॥

त्वम॑ध्व॒र्युरु॒तहोता॑सिपू॒र्व्यः प्र॑शा॒स्तापोता॑ज॒नुषा॑पु॒रोहि॑तः ।

विश्वा॑वि॒द्वाँ, आर्त्वि॑ज्याधीरपुष्य॒स्यग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 6 ॥ वर्ग:31

योवि॒श्वतः॑सु॒प्रती॑कःस॒दृङ्ङसि॑दू॒रेचि॒त्सन्त॒ळिदि॒वाति॑रोचसे ।

रात्र्या॑श्चि॒दन्धो॒, अति॑देवपश्य॒स्यग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 7 ॥

पूर्वो॑देवाभवतुसुन्व॒तोरथो॒ऽस्माकं॒शंसो॑, अ॒भ्य॑स्तुदू॒ढ्यः॑ ।

तदाजा॑नीतो॒तपु॑ष्यता॒वचोऽग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 8 ॥

व॒धैर्दुः॒शंसा॒ँ, अप॑दू॒ढ्यो॑जहिदू॒रेवा॒ये, अन्ति॑वा॒केचि॑द॒त्रिणः॑ ।

अथा॑य॒ज्ञाय॑गृण॒तेसु॒गंकृ॒ध्यग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 9 ॥

यदयु॑क्था, अरु॒षारोहि॑ता॒रथे॒वात॑जूतावृष॒भस्ये॑वते॒रवः॑ ।

आदि॑न्वसिव॒निनो॑धू॒मके॑तु॒नाऽग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 10 ॥

अध॑स्व॒नादु॒तबि॑भ्युः पत॒त्रिणो॑द्र॒प्सायत्ते॑यव॒सादो॒व्यस्थि॑रन् ।

सु॒गंतत्ते॑ताव॒केभ्यो॒रथे॒भ्योऽग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 11 ॥ वर्ग:32

अ॒यंमि॒त्रस्य॒वरु॑णस्य॒धाय॑सेवया॒तांम॒रुतां॒हेळो॒, अद्भु॑तः ।

मृ॒ळासुनो॒भूत्वे॑षां॒मन॒ः पुन॒रग्ने॑स॒ख्येमारि॑षामाव॒यंतव॑ ॥ 12 ॥

देवोदेवानांमसिमित्रो,अद्भुतोवसुर्वसूनामसिचारुरध्वरे ।

शर्मन्त्स्यामतवसप्रथस्तमेऽग्नेसख्येमारिषामावयंतव ॥ 13 ॥

तत्तेभद्रंयत्समिद्धःस्वेदमेसोमाहुतोजरसेमृळयत्तमः ।

दधासिरत्नंद्रविणंचदाशुषेऽग्नेसख्येमारिषामावयंतव ॥ 14 ॥

यस्मैत्वंसुद्रविणोददाशोऽनागास्त्वमदितेसर्वताता ।

यंभद्रेणशवसाचोदयासिप्रजावताराधसातेस्याम ॥ 15 ॥

सत्वमग्नेसौभगत्वस्यविद्वानस्माकमायुःप्रतिरेहदेव ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 16 ॥

[95] द्वेविरूपेइत्येकादशर्चस्य सूक्तस्य कुत्स उषोग्निस्त्रिष्टुप् । (इतआरभ्यजातवेदसइत्यंतं शुद्धोग्निर्वा) । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:7}

द्वेविरूपेचरतःस्वर्थे,अन्यान्यावत्समुपधापयेते ।

हरिरन्यस्यांभवतिस्वधावांछुक्रो,अन्यस्यांददृशेसुवर्चाः ॥ 1 ॥ वर्ग:1

दशेमंत्वष्टुर्जनयन्तगर्भमतन्द्रासोयुवतयोविभृत्रम् ।

तिग्मानीकंस्वयशसंजनेषुविरोचमानंपरिषींनयन्ति ॥ 2 ॥

त्रीणिजानापरिभूषन्त्यस्यसमुद्रएकंदिव्येकमप्सु ।

पूर्वामनुप्रदिशंपार्थिवानामृतूनप्रशासद्विदधावनुष्ठु ॥ 3 ॥

कइमंवोनिण्यमाचिकेतवत्सोमातृर्जनयतस्वधाभिः ।

बह्वीनांगर्भो,अपसामुपस्थान्महान्कविर्निश्चरतिस्वधावान् ॥ 4 ॥

आविष्ट्योवर्धतेचारुरासुजिह्मानामूर्ध्वःस्वयशा,उपस्थे ।

उभेत्वष्टुर्बिभ्यतुर्जायमानात्प्रतीचीसिंहंप्रतिजोषयेते ॥ 5 ॥

उभेभद्रेजोषयेतेनमेनेगावोनवाश्रा,उपतस्थुरेवैः ।

सदक्षाणांदक्षपतिर्बभूवांजन्तियंदक्षिणतोहविर्भिः ॥ 6 ॥ वर्ग:2

उद्यंयमीतिसवितेवबाहू,उभेसिचौयततेभीमऋंजन् ।

उच्छुक्रमत्कमजतेसिमस्मान्नवामातृभ्योवसनाजहाति ॥ 7 ॥

त्वेषंरूपंकृणुतउत्तरंयत्सम्पृंचानःसदनेगोभिरद्भिः ।

कविर्बुध्नंपरिमर्मृज्यतेधीःसादेवतातासमितिर्बभूव ॥ 8 ॥

उरुतेज्रयःपर्येतिबुध्नंविरोचमानंमहिषस्यधाम ।

विश्वेभिरग्नेस्वयशोभिरिद्धोऽदब्धेभिःपायुभिःपाह्यस्मान् ॥ 9 ॥

धन्वन्त्स्रोतःकृणुतेगातुमूर्मिंशुक्रैरूर्मिभिरभिनक्षतिक्षाम् ।

विश्वासनानिजठरेषुधत्तेऽन्तर्नवासुचरतिप्रसूषु ॥ 10 ॥

एवानो,अग्नेसमिधावृधानोरेवत्पावकश्रवसेविभाहि ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 11 ॥

[96] सप्रत्नथेति नवर्चस्य सूक्तस्य कुत्सोद्रविणोदाअग्निस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:7}

सप्रत्नथासहसाजायमानःसद्यःकाव्यानिबळधत्तविश्वा ।

आपश्चमित्रंधिषणाचसाधन्देवा,अग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ॥ 1 ॥ वर्ग:3

सपूर्वयानिविदाकव्यतायोरिमाःप्रजा,अजनयन्मनूनाम् ।

विवस्वताचक्षसाद्यामपश्यदेवा,अग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ॥ 2 ॥

तमीळतप्रथमंयज्ञसाधंविशआरीराहुतमृंजसानम् ।

ऊर्जःपुत्रंभरतंसूप्रदानुंदेवा,अग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ॥ 3 ॥

समातरिश्वापुरुवारपुष्टिर्विदद्गातुंतनयायस्वर्वित् ।

विशांगोपाजनितारोदस्योर्देवा,अग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ॥ 4 ॥

नक्तोषासावर्णमामेम्यानेधापयेतेशिशुमेकंसमीची ।

द्यावाक्षामारुक्मो,अन्तर्विभातिदेवा,अग्निंधारयन्द्रविणोदाम् ॥ 5 ॥

रायोबुध्नःसंगमनोवसूनांयज्ञस्यकेतुर्मन्मसाधनोवेः ।

अमृतत्वंरक्षमाणासएनंदेवा,अग्निंधीरयन्द्रविणोदाम् ॥ 6 ॥ वर्ग:4

नूचपुराचसदनंरयीणांजातस्यचजायमानस्यचक्षाम् ।

सतश्चगोपांभवतश्चभूरेर्देवा,अग्निंधीरयन्द्रविणोदाम् ॥ 7 ॥

द्रविणोदाद्रविणसस्तुरस्यद्रविणोदाःसनरस्यप्रयंसत् ।

द्रविणोदावीरवतीमिषंनोद्रविणोदारासतेदीर्घमायुः ॥ 8 ॥

एवानो,अग्नेसमिधावृधानोरेवत्पावकश्रवसेविभाहि ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 9 ॥

[97] अपनइत्यष्टर्चस्य सूक्तस्यकुत्सःशुचिरग्निर्गायत्री । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:7}

अपनःशोशुचदघमग्नेशुशुग्ध्यारयिम् । अपनःशोशुचदघम् ॥ 1 ॥ वर्ग:5

सुक्षेत्रियासुगातुयावसूयाचयजामहे । अपनःशोशुचदघम् ॥ 2 ॥

प्रयद्भन्दिष्ठएषांप्रास्माकासश्चसूरयः । अपनःशोशुचदघम् ॥ 3 ॥

प्रयत्ते,अग्नेसूरयोजायेमहिप्रतेवयम् । अपनःशोशुचदघम् ॥ 4 ॥

प्रयदग्नेःसहस्वतोविश्वतोयन्तिभानवः । अपनःशोशुचदघम् ॥ 5 ॥

त्वंहिविश्वतोमुखविश्वतःपरिभूरसि । अपनःशोशुचदघम् ॥ 6 ॥

द्विषोनोविश्वतोमुखातिनावेवपारय । अपनःशोशुचदघम् ॥ 7 ॥

सनःसिन्धुमिवनावयातिपर्षास्वस्तये । अपनःशोशुचदघम् ॥ 8 ॥

[98] वैश्वानरस्येतितृचस्य सूक्तस्य कुत्सोवैश्वानरोग्निस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:7}

वैश्वानरस्यसुमतौस्यामराजाहिकंभुवनानामभिश्रीः ।

इतोजातोविश्वमिदंविचष्टेवैश्वानरोयतसूर्येण ॥ 1 ॥ वर्ग:6

पृष्टोदिविपृष्टो,अग्निःपृथिव्यांपृष्टोविश्वा,ओषधीराविवेश ।

वैश्वानरःसहसापृष्टो,अग्निःसनोदिवासरिषःपातुनक्तम् ॥ 2 ॥

वैश्वानरतवतत्सत्यमस्त्वस्मान्रायोमघवानःसचन्ताम् ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 3 ॥

[99] जातवेदसइत्येकर्चस्य सूक्तस्य मारीचः कश्यपोजातवेदा अग्निस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:7}

जातवेदसेसुनवामसोममरातीयतोनिदहातिवेदः ।

सनःपर्षदतिदुर्गाणिविश्वानावेवसिन्धुंदुरितात्यग्निः ॥ 1 ॥ वर्ग:7

[100] सयोवृषेत्येकोनविंशतृचस्य सूक्तस्य वार्षागिराऋज्राश्वांबरीष सहदेव भयमानसुराधसइंद्रस्त्रिष्टुप् (इतआरभ्य मरुत्वानिंद्रैतिकश्चित् । तन्न । सर्वानुक्रमादिभिरनादृतत्वात्) {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:7}

सयोवृषावृष्ण्येभिःसमोकामहोदिवःपृथिव्याश्चसम्राट् ।

सतीनसत्वाहव्योभरेषुमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ॥ 1 ॥ वर्ग:8

यस्यानाप्तःसूर्यस्येवयामोभरेभरेवृत्रहाशुष्मो,अस्ति ।

वृषन्तमःसखिभिःस्वेभिरेवैर्मरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ॥ 2 ॥

दिवोनयस्यरेतसोदुघानाःपन्थासोयन्तिशवसापरीताः ।

तरद्वेषाःसासहिःपौंस्येभिर्मरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ॥ 3 ॥

सो,अङ्गिरोभिरङ्गिरस्तमोभूद्वृषावृषभिःसखिभिःसखासन् ।

ऋग्मिभिरृग्मीगातुभिर्ज्येष्ठोमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ॥ 4 ॥

ससूनुभिर्नरुद्रेभिरृभ्वानृषाह्येसासह्वाँ,अमित्रान् ।

सनीळेभिःश्रवस्यानितूर्वन्मरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ॥ 5 ॥

समन्युमीःसमदनस्यकर्तास्माकेभिर्नृभिःसूर्यसनत् ।

अस्मिन्नहन्त्सत्पतिःपुरुहूतोमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ॥ 6 ॥ वर्ग:9

तमूतयोरणयंछूरसातौतंक्षेमस्यक्षितयःकृण्वतत्राम् ।

सविश्वस्यकरुणस्येशएकोमरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ॥ 7 ॥

तमप्सन्तशवसउत्सवेषुनरोनरमवसेतंधनाय ।

सो,अन्धेचित्तमसिज्योतिर्विदन्मरुत्वान्नोभवत्विन्द्रऊती ॥ 8 ॥

सस॒व्येन॑यमति॒व्राध॑तश्चि॒त्सद॑क्षि॒णेसंगृ॑भीताकृ॒तानि॑ ।

सकी॒रिणा॑चि॒त्सनि॑ता॒धना॑निम॒रुत्वा॑न्नोभव॒त्विन्द्र॑ऊ॒ती ॥ 9 ॥

सग्रामे॑भि॒ःसनि॑ता॒सरथे॑भिर्वि॒देविश्वा॑भिःकृ॒ष्टिभि॒र्न्व१॑(अ॒)द्य ।

सपौं॑स्ये॑भिरभि॒भूरश॑स्तीर्म॒रुत्वा॑न्नोभव॒त्विन्द्र॑ऊ॒ती ॥ 10 ॥

सजा॒मिभि॒र्यत्स॒मजा॑तिमी॒ळ्हेऽजा॑मिभिर्वापुरुहू॒तएवैः॑ ।

अ॒पांतो॒कस्य॒तन॑यस्यजे॒षेम॒रुत्वा॑न्नोभव॒त्विन्द्र॑ऊ॒ती ॥ 11 ॥ वर्ग:10

सव॑ज्र॒भृद्द॑स्यु॒हाभी॒मउ॒ग्रःस॒हस्र॑चेताःश॒तनी॑थ॒ऋभ्वा॑ ।

च॒म्री॒षोनशव॑सा॒पांच॑जन्योम॒रुत्वा॑न्नोभव॒त्विन्द्र॑ऊ॒ती ॥ 12 ॥

तस्य॒वज्र॑ःक्रन्दति॒स्मत्स्व॒र्षादि॒वोनत्वे॒षोर॒वथ॒ःशिमी॑वान् ।

तंस॑चन्तेस॒नय॒स्तंधना॑निम॒रुत्वा॑न्नोभव॒त्विन्द्र॑ऊ॒ती ॥ 13 ॥

यस्याज॑स्र॒ंशव॑सा॒मान॑मु॒क्थंप॑रिभु॒जद्रोद॑सीवि॒श्वत॑ःसीम् ।

सपा॑रिष॒त्क्रतु॑भिर्मन्दसा॒नोम॒रुत्वा॑न्नोभव॒त्विन्द्र॑ऊ॒ती ॥ 14 ॥

नयस्य॑दे॒वादे॒वता॒नमर्ता॒,आप॑श्च॒नशव॑सो॒,अन्त॑मा॒पुः ।

सप्र॒रिक्वा॒त्वक्ष॑सा॒क्ष्मोदि॒वश्च॑म॒रुत्वा॑न्नोभव॒त्विन्द्र॑ऊ॒ती ॥ 15 ॥

रो॒हिच्छ्या॒वासु॒मद॑ंशुर्ललामी॒र्घु॒क्षारा॒यऋ॒ज्राश्व॑स्य ।

वृषा॑ण्वन्तं॒बिभ्र॑तीधू॒र्षुरथं॑म॒न्द्राचि॑केत॒नाहु॑षीषुवि॒क्षु ॥ 16 ॥ वर्ग:11

ए॒तत्त्यत्त॑इन्द्र॒वृष्ण॑उ॒क्थंवा॑र्षागि॒रा,अ॒भिगृ॑णन्ति॒राध॑ः ।

ऋ॒ज्राश्व॒ःप्रष्टि॑भिरम्ब॒रीष॑ःस॒हदे॑वो॒भय॑मानःसु॒राधाः॑ ॥ 17 ॥

दस्यूं॒छिम्यूं॑श्चपुरुहू॒तएवैर्ह॒त्वापृ॑थि॒व्यांशर्वा॒निब॑र्हीत् ।

सन॒त्क्षेत्रं॒सखि॑भिःश्वि॒त्न्येभि॒ःसन॒त्सूर्यं॒सन॑द॒पःसु॒वज्रः॑ ॥ 18 ॥

वि॒श्वाहेन्द्रो॑,अधिव॒क्तानो॑,अ॒स्त्वप॑रिह्वृताःसनुयाम॒वाज॑म् ।

तन्नो॑मि॒त्रोवरु॑णोमामहन्ता॒मदि॑ति॒ःसिन्धुः॑पृथि॒वी,उ॒तद्यौः ॥ 19 ॥

[101] प्रमंदिनइत्येकादशर्चस्य सूक्तस्य कुत्स इंद्रोजगतीअंत्याश्चतस्रत्रिष्टुभः । (आद्यागर्भस्राविणीतिगुणः) । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:8}{अष्टक:1, अध्याय:7}

प्रमन्दिनेपितुमदर्चतावचोयःकृष्णगर्भानिरहन्नृजिश्वना ।

अवस्यवोवृषणंवज्रदक्षिणंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ॥ 1 ॥ वर्ग:12

योव्यंसंजाहृषाणेनमन्युनायःशम्बरंयो,अहन्पिप्रुमव्रतम् ।

इन्द्रोयःशुष्णमशुषंन्यावृणङ्मरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ॥ 2 ॥

यस्यद्यावापृथिवीपौंस्यंमहद्यस्यव्रतेवरुणोयस्यसूर्यः ।

यस्येन्द्रस्यसिन्धवःसश्चतिव्रतंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ॥ 3 ॥

यो,अश्वानांयोगवांगोपतिर्वशीयआरितःकर्मणिकर्मणिस्थिरः ।

वीळोश्चिदिन्द्रोयो,असुन्वतोवधोमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ॥ 4 ॥

योविश्वस्यजगतःप्राणतस्पतिर्योब्रह्मणेप्रथमोगा,अविन्दत् ।

इन्द्रोयोदस्यूँरधराँ,अवातिरन्मरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ॥ 5 ॥

यःशूरैर्भिर्हव्योयश्चभीरुभिर्योधावद्भिर्हूयतेयश्चजिग्युभिः ।

इन्द्रंयंविश्वाभुवनाभिसंदधुर्मरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ॥ 6 ॥

रुद्राणामेतिप्रदिशाविचक्षणोरुद्रेभिर्योषातनुतेपृथुज्रयः ।

इन्द्रंमनीषा,अभ्यर्चतिश्रुतंमरुत्वन्तंसख्यायहवामहे ॥ 7 ॥ वर्ग:13

यद्वामरुत्वःपरमेसधस्थेयद्वावमेवृजनेमादयासे ।

अतआयाह्यध्वरंनो,अच्छात्वायाहविश्वकृमासत्यराधः ॥ 8 ॥

त्वायेन्द्रसोमंसुषुमासुदक्षत्वायाहविश्वकृमाब्रह्मवाहः ।

अधानियुत्वःसगणोमरुद्भिरस्मिन्यज्ञेबर्हिषिमादयस्व ॥ 9 ॥

मादयस्वहरिभिर्येतइन्द्रविष्यस्वशिप्रेविसृजस्वधेने ।

आत्वासुशिप्रहरयोवहन्तूशन्हव्यानिप्रतिनोजुषस्व ॥ 10 ॥

मरुत्स्तोत्रस्यवृजनस्यगोपावयमिन्द्रेणसनुयामवाजम् ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 11 ॥

[102] इमांतइत्येकादशर्चस्य सूक्तस्य कुत्स इंद्रोजगतीअंत्यात्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:9}{अष्टक:1, अध्याय:7}

इमांतेधियंप्रभरेमहोमहीमस्यस्तोत्रेधिषणायत्तआनजे ।

तमुत्सवेचप्रसवेचसासहिमिन्द्रंदेवासःशवसामदन्ननु ॥ 1 ॥ वर्ग:14

अस्यश्रवोनद्यःसप्तबिभ्रतिद्यावाक्षामापृथिवीदर्शतंवपुः ।

अस्मेसूर्याचन्द्रमसाभिचक्षेश्रद्धेकमिन्द्रचरतोवितर्तुरम् ॥ 2 ॥

तंस्मारथंमघवन्प्रावसातयेजैत्रंयंते,अनुमदामसंगमे ।

आजानइन्द्रमनसापुरुष्टुतत्वायद्भ्योमघवंछर्मयच्छनः ॥ 3 ॥

वयंजयेमत्वयायुजावृतमस्माकमंशमुदवाभरेभरे ।

अस्मभ्यमिन्द्रवरिवःसुगंकृधिप्रशत्रूणांमघवन्वृष्ण्यारुज ॥ 4 ॥

नानाहित्वाहवमानाजना,इमेधनानांधर्तरवसाविपन्यवः ।

अस्माकंस्मारथमातिष्ठसातयेजैत्रंहीन्द्रनिभृतंमनस्तव ॥ 5 ॥

गोजिताबाहू,अमितक्रतुःसिमःकर्मन्कर्मछतमूतिःखजंकरः ।

अकल्पइन्द्रःप्रतिमानमोजसाथाजनाविह्वयन्तेसिषासवः ॥ 6 ॥ वर्ग:15

उत्तेशतान्मघवन्नुच्चभूयसउत्सहस्राद्रिरिचेकृष्टिषुश्रवः ।

अमात्रंत्वाधिषणातित्विषेमह्यधावृत्राणिजिघ्नसेपुरंदर ॥ 7 ॥

त्रिविष्टिधातुप्रतिमानमोजसस्तिस्रोभूमीर्नृपतेत्रीणिरोचना ।

अतीदंविश्वंभुवनंववक्षिथाशत्रुरिन्द्रजनुषासनादसि ॥ 8 ॥

त्वांदेवेषुप्रथमंहवामहेत्वंबभूथपृतनासुसासहिः ।

सेमंनःकारुमुपमन्युमुद्भिदमिन्द्रःकृणोतुप्रसवेरथंपुरः ॥ 9 ॥

त्वंजिगेथनधनारुरोधिथाभेष्वाजामघवन्महत्सुच ।

त्वामुग्रमवसेसंशिशीमस्यथानइन्द्रहवनेषुचोदय ॥ 10 ॥

विश्वाहेन्द्रो,अधिवक्तानो,अस्त्वपरिह्वृताःसनुयामवाजम् ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 11 ॥

[103] तत्तइत्यष्टर्चस्य सूक्तस्य कुत्स इंद्रस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:10}{अष्टक:1, अध्याय:7}

तत्तइन्द्रियंपरमंपराचैरधारयन्तकवयःपुरेदम् ।

क्षमेदमन्यद्दिव्य१(अ)न्यदस्यसमीपृच्यतेसमनेवकेतुः ॥ 1 ॥ वर्ग:16

सधारयत्पृथिवींपप्रथच्चवज्रेणहत्वानिरपःससर्ज ।

अहन्नहिमभिनद्रौहिणंव्यहन्व्यंसंमघवाशचीभिः ॥ 2 ॥

सजातूभर्माश्रद्दधानओजःपुरोविभिन्दन्नचरद्विदासीः ।

विद्वान्वज्रिन्दस्यवेहेतिमस्यार्यंसहोवर्धयाद्युम्नमिन्द्र ॥ 3 ॥

तदूचुषेमानुषेमायुगानिकीर्तेन्यंमघवानामबिभ्रत् ।

उपप्रयन्दस्युहत्यायवज्रीयद्धसूनुःश्रवसेनामदधे ॥ 4 ॥

तदस्येदंपश्यताभूरिपुष्टंश्रदिन्द्रस्यधत्तनवीर्याय ।

सगा,अविन्दुत्सो,अविन्ददश्वान्त्सओषधीःसो,अपःसवनानि ॥ 5 ॥

भूरिकर्मणेवृषभायवृष्णेसत्यशुष्मायसुनवामसोमम् ।

यआदृत्यापरिपन्थीवशूरोऽयज्वनोविभजन्नेतिवेदः ॥ 6 ॥ वर्ग:17

तदिन्द्रप्रेववीर्यंचकर्थयत्ससन्तंवज्रेणाबोधयोहिम् ।

अनुत्वापत्नीर्हषितंवयश्चविश्वेदेवासो,अमदन्ननुत्वा ॥ 7 ॥

शुष्णंपिप्रुंकुयवंवृत्रमिन्द्रयदावधीर्विपुरःशम्बरस्य ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 8 ॥

[104] योनिष्टइति नवर्चस्य सूक्तस्य कुत्स इंद्रस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:11}{अष्टक:1, अध्याय:7}

योनिष्टइन्द्रनिषदे,अकारितमानिषीदस्वानोनावा ।

वि॒मुच्या॒वयो॑ऽव॒सायाश्वा॑न्दो॒षावस्तो॒र्वही॑यसःप्रपि॒त्वे ॥ 1 ॥ वर्ग:18

ओत्येनर॒इन्द्र॑मू॒तये॑गु॒र्नूचि॒त्तान्त्स॒द्यो,अध्व॑नोजगम्यात् ।

दे॒वासो॑म॒न्युंदास॑स्यश्चम्न॒न्तेन॒आव॑क्षन्त्सुवि॒ताय॒वर्ण॑म् ॥ 2 ॥

अव॒त्मना॑भरते॒केत॑वेदा॒,अव॒त्मना॑भरते॒फेन॑मु॒दन् ।

क्षी॒रेण॑स्नातः॒कुय॑वस्य॒योष॑ह॒तेतेस्या॑तांप्रव॒णेशिफा॑याः ॥ 3 ॥

यु॒योप॒नाभि॒रुप॑रस्या॒योःप्रपूर्वा॑भिस्तिरते॒राष्टि॒शूर॑ः ।

अ॑ज॒सीकु॑लि॒शीवी॒रप॑त्नी॒पयो॑हिन्वा॒ना,उ॒दभि॑र्भरन्ते ॥ 4 ॥

प्रति॒यत्स्यानीथाद॑र्शि॒दस्यो॒रोको॒नाच्छा॒सद॑नंजान॒तीगा॑त् ।

अध॑स्मानोमघवंचर्कृ॒तादिन्मानो॑म॒घेव॑निष्षपीपरा॑दाः ॥ 5 ॥

सत्वं॑नइन्द्र॒सूर्ये॒सो,अ॒प्स्व॑नागा॒स्त्वआभ॑जजीवशं॒से ।

मान्त॑रां॒भुज॒मारी॑रिषोन॒ःश्रद्धि॑तंतेमह॒तइ॑न्द्रि॒याय॑ ॥ 6 ॥ वर्ग:19

अधा॑मन्ये॒श्रत्ते॑,अस्मा,अधायि॒वृषा॑चोदस्वमह॒तेधना॑य ।

मानो॒,अकृ॑तेपुरुहूत॒योना॒विन्द्र॒क्षुध्य॑द्भ्यो॒वय॑आसु॒तिंदाः॑ ॥ 7 ॥

मानो॑वधीरिन्द्र॒मापरा॑दा॒मान॑ःप्रि॒याभोज॑नानि॒प्रमो॑षीः ।

आ॒ण्डामानो॑मघवंछक्र॒निर्भे॒न्मान॒ःपात्रा॑भेत्स॒हजा॑नुषाणि ॥ 8 ॥

अ॒र्वाङे॑हि॒सोम॑कामंत्वाहुर॒यंसु॒तस्तस्य॑पिबा॒मदा॑य ।

उ॒रु॒व्यचा॑ज॒ठर॒आवृ॑षस्वपि॒तेव॑नःशृणुहिहू॒यमा॑नः ॥ 9 ॥

[105] चंद्रमाइत्येकोनविंशत्यृचस्य सूक्तस्यास्यस्त्रितो विश्वेदेवाः पंक्तिः अंत्यात्रिष्टुप् अष्टमी महाबृहतीयवमध्या ।
(सूक्तभेदप्रयोगपक्षेतु आद्याया विश्वेदेवाः द्वितीयायारोदसी तृतीयाया विश्वेदेवाः चतुर्थ्याअग्निरोदस्यः ततस्तिसृणां विश्वेदेवाः अष्टम्याइंद्ररोदस्यः नवम्याः सूर्यरश्मिरोदस्यः दशम्या विश्वेदेवाः एकादश्याः सूर्यरश्मिरोदस्यः द्वादश्या विश्वेदेवाः ततोद्वयोरग्निरोदसी ततएकस्यावरुणरोदस्यः ततोद्वयोर्विश्वेदेवाः तत एकस्यारोदसी अंत्यायाविश्वेदेवाः, उत्तरसूक्तद्वयेविश्वेदेवाएव)।
{मंडल:1, अनुवाक:15, सूक्त:12}{अष्टक:1, अध्याय:7}

च॒न्द्रमा॑,अ॒प्स्व१(अ॒)न्तरासु॑प॒र्णोधा॑वतेदि॒वि ।

नवो॑हिरण्यनेमयः प॒दंवि॑न्दन्तिविद्युतोवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 1 ॥ वर्ग:20

अर्थ॒मिद्वा, उ॑ अ॒र्थिन॒आजा॒यायु॑वते॒पति॑म् ।

तुं॒जाते॒वृष्ण्य॑पयः॑परि॒दाय॒रस॑दुहेवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 2 ॥

मोषुदे॑वा, अ॒दः स्व१॑(अ॒)रव॑पादिदि॒वस्परि॑ ।

मासो॒म्यस्य॑श॒म्भुवः॒ शूने॑भूम॒कदा॑च॒नवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 3 ॥

य॒ज्ञंपृ॑च्छाम्यव॒मंसतद्दू॒तोविवो॑चति ।

क्व॑ ऋ॒तंपू॒र्व्यंग॒तंकस्तद्बि॑भर्ति॒नूत॑नोवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 4 ॥

अ॒मीयेदे॑वा॒ः स्थन॑त्रि॒ष्वारो॑च॒नेदि॒वः ।

कद्व॑ ऋ॒तंकदनृ॑तं॒क्वप्र॒त्नाव॒आहु॑तिर्वि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 5 ॥

कद्व॑ ऋ॒तस्य॑धर्ण॒सिकद्वरु॑णस्य॒चक्ष॑णम् ।

कदर्य॒म्णोम॒हस्प॒थाति॑क्रामेमदू॒ढ्योवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 6 ॥ वर्ग:21

अ॒हंसो, अ॑स्मि॒यः पु॒रासु॒तेवदा॑मि॒कानि॑चित् ।

तंमा॑व्यन्त्या॒ध्यो॒३॑(ओ॒)वृको॒नतृ॒ष्णजं॑मृ॒गंवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 7 ॥

संमा॑तपन्त्य॒भितः॑ स॒पत्नी॑रिव॒पर्श॑वः ।

मूषो॒नशि॒श्नाव्य॑दन्तिमा॒ध्यः॑स्तो॒तार॑ंतेशतक्रतोवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 8 ॥

अ॒मीयेस॒प्तर॒श्मय॒स्तत्रा॑मे॒नाभि॒रात॑ता ।

त्रि॒तस्तद्वे॑दा॒प्त्यः सजा॑मि॒त्वाय॑रेभतिवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 9 ॥

अ॒मीयेपंचो॒क्षणो॒मध्ये॑त॒स्थुर्म॒होदि॒वः ।

दे॒व॒त्रानुप्र॒वाच्य॑सध्रीची॒नानिवा॑वृतुर्वि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 10 ॥

सु॒प॒र्णा, ए॒तआ॑सते॒मध्य॑आ॒रोध॑नेदि॒वः ।

तेसे॑धन्तिप॒थोवृकं॒तर॑न्तंय॒ह्वती॑र॒पोवि॒त्तंमे॑, अ॒स्यरो॑दसी ॥ 11 ॥ वर्ग:22

नव्यं॒तदु॒क्थ्यं॑हि॒तंदेवा॑सःसुप्रवाच॒नम् ।

ऋ॒तम॑र्षन्ति॒सिन्ध॑वःस॒त्यंता॑ता॒नसूर्या॑वि॒त्तंमे॑,अ॒स्यरो॑दसी ॥ 12 ॥

अग्ने॒तव॒त्यदु॒क्थ्यं॑दे॒वेष्व॒स्त्याप्य॑म् ।

सन॑ःस॒त्तोम॑नु॒ष्वदादे॒वान्य॑क्षिवि॒दुष्ट॑रोवि॒त्तंमे॑,अ॒स्यरो॑दसी ॥ 13 ॥

स॒त्तोहोता॑मनु॒ष्वदादे॒वाँ,अच्छा॑वि॒दुष्ट॑रः ।

अ॒ग्निर्ह॒व्यासु॑षूदतिदे॒वोदे॒वेषु॒मेधि॑रोवि॒त्तंमे॑,अ॒स्यरो॑दसी ॥ 14 ॥

ब्रह्मा॑कृणोति॒वरु॑णोगातु॒विदं॒तमी॑महे ।

व्यू॑र्णोतिहृ॒दाम॒तिंनव्यो॑जायतामृ॒तंवि॒त्तंमे॑,अ॒स्यरो॑दसी ॥ 15 ॥

अ॒सौयःपन्था॑,आदि॒त्योदि॒विप्र॒वाच्य॑कृ॒तः ।

नसदे॑वा,अति॒क्रमे॒तंम॑र्तासो॒नप॑श्यथवि॒त्तंमे॑,अ॒स्यरो॑दसी ॥ 16 ॥ वर्ग:23

त्रि॒तःकूपेऽव॑हितोदे॒वान्ह॑वतऊ॒तये॑ ।

तच्छु॑श्राव॒बृह॒स्पतिः॑कृ॒ण्वन्नंहू॒रणादु॒रुवि॒त्तंमे॑,अ॒स्यरो॑दसी ॥ 17 ॥

अ॒रु॒णोमा॑स॒कृद्वृक॑ःप॒थायन्तं॑द॒दर्श॑हि ।

उज्जि॑हीतेनि॒चाय्या॒तष्टे॑वपृष्ट्याम॒यीवि॒त्तंमे॑,अ॒स्यरो॑दसी ॥ 18 ॥

ए॒नाङ्गू॒षेण॑व॒यमिन्द्र॑वन्तो॒ऽभिष्या॑मवृ॒जने॒सर्व॑वीराः ।

तन्नो॑मि॒त्रोवरु॑णोमामहन्ता॒मदि॑ति॒ःसिन्धुः॑पृथि॒वी,उ॒तद्यौः ॥ 19 ॥

[106] इंद्रंमित्रमिति सप्तर्चस्य सूक्तस्य कुत्सो विश्वेदेवाजगतीअंत्यात्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:7}

इन्द्रं॑मि॒त्रंवरु॑णम॒ग्निमू॒तये॒मारु॑तं॒शर्धो॒,अदि॑तिंहवामहे ।

रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवःसुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒,अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ॥ 1 ॥ वर्ग:24

तआ॑दित्या॒,आग॑तास॒र्वता॑तयेभू॒तदे॑वावृत्र॒तूर्ये॑षुश॒म्भुवः॑ ।

रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवःसुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒,अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ॥ 2 ॥

अव॑न्तुनःपि॒तरः॑सुप्रवाच॒ना,उ॒तदे॒वीदे॒वपु॑त्रे,ऋता॒वृधा॑ ।

रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवः सुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒,अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ॥ 3 ॥

नरा॒शंसं॑वा॒जिनं॑वा॒जय॑न्निहक्ष॒यद्वी॑रंपू॒षणं॑सु॒म्नैरी॑महे ।

रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवः सुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒,अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ॥ 4 ॥

बृह॑स्पते॒सद॒मिन्नः॑सु॒गंकृ॑धि॒शंयोर्यत्ते॒मनु॑र्हितं॒तदी॑महे ।

रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवः सुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒,अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ॥ 5 ॥

इन्द्रं॒कुत्सो॑वृत्र॒हणं॒शची॒पतिं॑का॒टेनिबा॑ळ्ह॒ऋषि॑रह्वद॒तये॑ ।

रथं॒नदु॒र्गाद्व॑सवः सुदानवो॒विश्व॑स्मान्नो॒,अंह॑सो॒निष्पि॑पर्तन ॥ 6 ॥

दे॒वैर्नो॑दे॒व्यदि॑ति॒र्निपा॑तुदे॒वस्त्रा॒तात्रा॑यता॒मप्र॑युच्छन् ।

तन्नो॑मि॒त्रोवरु॑णोमामहन्ता॒मदि॑ति॒ःसिन्धुः॑पृथि॒वी,उ॒तद्यौः ॥ 7 ॥

[107] यज्ञोदेवानामिति तृचस्य सूक्तस्य कुत्सोविश्वेदेवास्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:7}

य॒ज्ञोदे॒वानां॒प्रत्ये॑तिसु॒म्नमादि॑त्यासो॒भव॑तामृळ॒यन्तः॑ ।

आवो॒ऽर्वाची॑सुम॒तिर्व॑वृत्यादं॒होश्चि॒द्यावा॑रिवो॒वित्त॒रास॑त् ॥ 1 ॥ वर्ग:25

उप॑नोदे॒वा,अव॒सागम॒न्त्वङ्गि॑रसां॒साम॑भिःस्तू॒यमा॑नाः ।

इन्द्र॑इन्द्रि॒यैर्म॒रुतो॑म॒रुद्भि॑रादि॒त्यैर्नो॒,अदि॑ति॒ःशर्म॑यंसत् ॥ 2 ॥

तन्न॒इन्द्र॒स्तद्वरु॑ण॒स्तद॒ग्निस्तद॑र्य॒मातत्स॑वि॒ताचनो॑धात् ।

तन्नो॑मि॒त्रोवरु॑णोमामहन्ता॒मदि॑ति॒ःसिन्धुः॑पृथि॒वी,उ॒तद्यौः ॥ 3 ॥

[108] यइंद्राग्नी इति त्रयोदशर्चस्य सूक्तस्य कुत्स इंद्राग्नीत्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:7}

यइ॑न्द्राग्नीचि॒त्रत॑मो॒रथो॑वाम॒भिविश्वा॑नि॒भुव॑नानि॒चष्टे॑ ।

तेनाया॑तंस॒रथं॑तस्थि॒वांसाथा॒सोम॑स्यपिबतंसु॒तस्य॑ ॥ 1 ॥ वर्ग:26

याव॑दि॒दंभुव॑नं॒विश्व॒मस्त्युरु॒व्यचा॑वरि॒मता॑गभी॒रम् ।

तावा॑,अ॒यंपात॑वे॒सोमो॑,अ॒स्त्वर॑मिन्द्राग्नी॒मन॑सेयु॒वभ्या॑म् ॥ 2 ॥

च॒क्राथे॒हिस॒ध्र्य१(अ॒)ङ्गाम॑भ॒द्रंस॑ध्रीची॒नावृ॑त्रहणा,उ॒तस्थः॑ ।

ताविन्द्राग्नीसध्र्यंचानिषद्यावृष्णःसोमस्यवृषणावृषेथाम् ॥ 3 ॥

समिद्धेष्वग्निष्वानजानायतस्रुचाबर्हिरुतिस्तिराणा ।

तीव्रैःसोमैःपरिषिक्तेभिरर्वागेन्द्राग्नीसौमनसाययातम् ॥ 4 ॥

यानीन्द्राग्नीचक्रथुर्वीर्याणियानिरूपाण्युतवृष्ण्यानि ।

यावाप्रत्नानिसख्याशिवानितेभिःसोमस्यपिबतंसुतस्य ॥ 5 ॥

यदब्रवंप्रथमंवावृणानोऽयंसोमो,असुरैर्नोविहव्यः ।

तांसत्यांश्रद्धामभ्याहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ॥ 6 ॥ वर्ग:27

यदिन्द्राग्नीमदथःस्वेदुरोणेयद्ब्रह्मणिराजनिवायजत्रा ।

अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ॥ 7 ॥

यदिन्द्राग्नीयदुषुतुर्वशेषुयद्द्रुह्युष्वनुषुपूरुषुस्थः ।

अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ॥ 8 ॥

यदिन्द्राग्नी,अवमस्यांपृथिव्यांमध्यमस्यांपरमस्यामुतस्थः ।

अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ॥ 9 ॥

यदिन्द्राग्नीपरमस्यांपृथिव्यांमध्यमस्यामवमस्यामुतस्थः ।

अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ॥ 10 ॥

यदिन्द्राग्नीदिविष्ठोयत्पृथिव्यांयत्पर्वतेष्वोषधीष्वप्सु ।

अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ॥ 11 ॥

यदिन्द्राग्नी,उदितासूर्यस्यमध्येदिवःस्वधयामादयेथे ।

अतःपरिवृषणावाहियातमथासोमस्यपिबतंसुतस्य ॥ 12 ॥

एवेन्द्राग्नीपपिवांसासुतस्यविश्वास्मभ्यंसंजयतंधनानि ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 13 ॥

[109] विह्वयमित्यष्टर्चस्य सूक्तस्य कुत्सइंद्राग्नीत्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:7}

विह्यख्यंमनंसावस्यंइच्छन्निन्द्राग्नीज्ञासउतवासजातान् ।

नान्यायुवत्प्रमंतिरस्तिमह्यंसवांधियंवाजयन्तीमतक्षम् ॥ 1 ॥ वर्ग:28

अश्रंवंहिभूरिदावंत्तरावांविजामातुरुतवाघास्यालात् ।

अथासोमंस्यप्रयंतीयुवभ्यामिन्द्राग्नीस्तोमंजनयामिनव्यम् ॥ 2 ॥

माच्छेद्मररश्मींरितिनाधंमानाःपितॄणांशक्तीरंनुयच्छंमानाः ।

इन्द्राग्निभ्यांकंवृषंणोमदन्तिताह्यद्रीधिषणायाउपस्थे ॥ 3 ॥

युवाभ्यांदेवीधिषणामदायेन्द्राग्नीसोमंमुशतीसुंनोति ।

तावंश्विनाभद्रहस्तासुपाणी,आधावतंमधुंनापृङ्क्तमप्सु ॥ 4 ॥

युवामिन्द्राग्नीवसुंनोविभागेतवस्तंमाशुश्रववृत्रहत्ये ।

तावासद्याबर्हिषियज्ञे,अस्मिन्प्रचंर्षणीमादयेथांसुतस्यं ॥ 5 ॥

प्रचंर्षणिभ्यंःपृतनाहवेषुप्रपृंथिव्यारिंरिचाथेदिवश्चं ।

प्रसिन्धुंभ्यःप्रगिरिभ्योमहित्वाप्रेन्द्राग्नीविश्वाभुवनात्यन्या ॥ 6 ॥ वर्ग:29

आभंरतंशिक्षंतंवज्रबाहू,अस्माँ,इन्द्राग्नी,अवतंशचीभिः ।

इमेनुतेरश्मयःसूर्यंस्ययेभिंःसपित्वंपितरोनआसंन् ॥ 7 ॥

पुरंदराशिक्षंतंवज्रहस्तास्माँ,इन्द्राग्नी,अवतंभरेषु ।

तन्नोमित्रोवरुंणोमामहन्तामदिंतिःसिन्धुंःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 8 ॥

[110] ततंमइति नवर्चस्य सूक्तस्य कुत्स ऋभवोजगतीपंचम्यंत्येत्रिष्टुभौ {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:5}{अष्टक:1, अध्याय:7}

ततंमे,अपस्तदुंतायतेपुनःस्वादिंष्ठाधीतिरुचथायशस्यते ।

अयंसंमुद्रइहविश्वदेव्यःस्वाहाकृतस्यसमुंतृप्णुतऋभवः ॥ 1 ॥ वर्ग:30

आभोगयंप्रयदिच्छन्तऐतनापाकाःप्रांचोममकेचिंदापयंः ।

सौधन्वनासश्चरितस्यंभूमनागंच्छतसवितुर्दाशुषोगृहम् ॥ 2 ॥

ततसंवितावोऽमृतत्वमासुंवदगोह्यंयच्छवयन्तऐतंन ।

त्यंचि॑च्चम॒समसु॑रस्य॒भक्षं॑ण॒मेकं॒सन्त॑मकृणुता॒चतु॑र्वयम् ॥ 3 ॥

वि॒ष्ट्वीशमी॑तरणि॒त्वेन॑वा॒घतो॒मर्ता॑स॒ःसन्तो॑,अमृत॒त्वमा॑नशुः ।

सौ॒ध॒न्व॒ना,ऋ॒भव॒ःसूर॑चक्षसःसंवत्स॒रेसम॑पृच्यन्तधी॒तिभिः॑ ॥ 4 ॥

क्षेत्र॑मिव॒विम॑मु॒स्तेज॑नेन॒ँ,एकं॒पात्र॑मृ॒भवो॒जेह॑मानम् ।

उप॑स्तुता,उप॒मंनाध॑माना॒,अम॑र्त्येषु॒श्रव॑इ॒च्छमा॑नाः ॥ 5 ॥

आम॑नी॒षाम॒न्तरि॑क्षस्य॒नृभ्य॑ःस्रु॒चेव॑घृ॒तंजु॑हवामवि॒ष्मना॑ ।

त॒र॒णि॒त्वायेपि॒तुर॑स्यसश्चि॒रऋ॒भवो॒वाज॑मरुहन्दि॒वोरज॑ः ॥ 6 ॥ वर्ग:31

ऋ॒भुर्न॒इन्द्रः॒शव॑सा॒नवी॑यानृ॒भुर्वाजे॑भि॒र्वसु॑भि॒र्वसु॑र्ददिः ।

यु॒ष्माकं॑देवा॒,अव॒साह॑निप्रि॒ये॒३॑(ए)ऽभिति॑ष्ठेमपृत्सु॒तीरसु॑न्वताम् ॥ 7 ॥

निश्चर्म॑णऋभवो॒गाम॑पिंशत॒संव॒त्सेना॑सृजताम॒तरं॒पुन॑ः ।

सौध॑न्वनासःस्वप॒स्यया॑नरो॒जिव्री॒युवा॑नापि॒तरा॑कृणोतन ॥ 8 ॥

वाजे॑भिर्नो॒वाज॑साताविड्ढ्यृभु॒माँ,इ॑न्द्रचि॒त्रमाद॑र्षि॒राध॑ः ।

तन्नो॑मि॒त्रोवरु॑णोमामहन्ता॒मदि॑ति॒ःसिन्धु॑ःपृथि॒वी,उ॒तद्यौः ॥ 9 ॥

[111] तक्षन्रथमिति पंचर्चस्य सूक्तस्य कुत्स ऋभवोजगतीअंत्यात्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:6}{अष्टक:1, अध्याय:7}

तक्ष॒न्रथं॑सु॒वृतं॑विद्म॒नाप॑स॒स्तक्ष॒न्हरी॑,इन्द्र॒वाहा॒वृष॑ण्वसू ।

तक्ष॑न्पि॒तृभ्या॑मृ॒भवो॒युव॒द्वय॒स्तक्ष॑न्व॒त्साय॑मा॒तर॑सचा॒भुव॑म् ॥ 1 ॥ वर्ग:32

आनो॑य॒ज्ञाय॑तक्षतऋभु॒मद्वय॒ःऋत्वे॒दक्षा॑यसुप्र॒जाव॑ती॒मिष॑म् ।

यथा॒क्षया॑म॒सर्व॑वीरयावि॒शातन्नः॒शर्धा॑यधासथा॒स्वि॑न्द्रि॒यम् ॥ 2 ॥

आत॑क्षतसा॒तिम॒स्मभ्य॑मृभवःसा॒तिंरथा॑यसा॒तिमर्व॑तेनरः ।

सा॒तिंनो॒जैत्रीं॒संम॑हेतवि॒श्वहा॑जा॒मिमजा॑मिं॒पृत॑नासुस॒क्षणि॑म् ॥ 3 ॥

ऋ॒भु॒क्षण॒मिन्द्र॒माहु॑वऊ॒तय॑ऋ॒भून्वाजा॑न्म॒रुत॒ःसोम॑पीतये ।

उ॒भामि॒त्रावरु॑णानू॒नम॒श्विना॒तेनो॑हिन्वन्तुसा॒तये॑धि॒येजि॒षे ॥ 4 ॥

ऋभुर्भरा॑य॒संशि॑शातुसा॒तिंस॑मर्य॒जिद्वाजो॑,अ॒स्माँ,अ॑विष्टु ।

तन्नो॑मि॒त्रोवरु॑णोमामहन्ता॒मदि॑ति॒ःसिन्धु॑ःपृथि॒वी,उ॒तद्यौः ॥ 5 ॥

[112] ईळेद्यावापृथिवीइति पंचविंशत्यृचस्य सूक्तस्य कुत्सः आद्यायाद्यावापृथिव्यग्न्यश्विनः शिष्टानामश्विनौ जगतीअंत्येद्वेत्रिष्टुभौ {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:7}{अष्टक:1, अध्याय:7}

ईळे॒द्यावा॑पृथि॒वीपू॒र्वचि॑त्तये॒ऽग्निंघ॒र्मंसु॒रुचं॒याम॑न्नि॒ष्टये॑ ।

याभि॒र्भरे॑का॒रमंशा॑य॒जिन्व॑थ॒स्ताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 1 ॥ वर्ग:33

यु॒वोर्दा॒नाय॑सु॒भरा॑,अस॒श्चतो॒रथ॒मात॑स्थुर्वच॒संनमन्त॑वे ।

याभि॒र्धियोऽव॑थ॒ःकर्म॑न्नि॒ष्टये॒ताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 2 ॥

यु॒वंतासां॑दि॒व्यस्य॑प्र॒शास॑नेवि॒शांक्ष॑यथो,अ॒मृत॑स्यम॒ज्मना॑ ।

याभि॑र्धे॒नुम॒स्व१(अं॒)पिन्व॑थोनरा॒ताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 3 ॥

याभि॒ःपरि॑ज्मा॒तन॑यस्यम॒ज्मना॑द्विमा॒तातू॒र्षुत॒रणि॑र्वि॒भूष॑ति ।

याभि॑स्त्रि॒मन्तु॒रभ॑वद्विचक्ष॒णस्ताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 4 ॥

याभी॑रे॒भंनिवृ॑तंसि॒तम॒द्भ्यउद्वन्द॑न॒मैर॑यत॒ंस्व॑र्दृ॒शे ।

याभि॒ःकण्वं॒प्रसिषा॑सन्त॒माव॑त॒ंताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 5 ॥

याभि॒रन्त॑कं॒जस॑मान॒मार॑णेभु॒ज्युंयाभि॑रव्य॒थिभि॑र्जिजि॒न्वथुः॑ ।

याभि॑ःक॒र्कन्धुं॑व॒य्यं॑च॒जिन्व॑थ॒स्ताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 6 ॥ वर्ग:34

याभि॑ःशु॒च॒न्तिंध॑न॒सांसु॑ष॒सदं॑त॒प्तंघ॒र्ममो॒म्याव॑न्त॒मत्र॑ये ।

याभि॒ःपृश्नि॑गुं॒पुरु॒कुत्स॒माव॑त॒ंताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 7 ॥

याभि॒ःशची॑भिर्वृषणापरा॒वृजं॒प्रान्धंश्रो॒णंचक्ष॑स॒एत॑वेकृ॒थः ।

याभि॒र्वर्ति॑कांग्रसि॒ताममुं॑चत॒ंताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 8 ॥

याभि॒ःसिन्धु॑मधु॒मन्त॒मस॑श्चत॒ंवसि॑ष्ठं॒याभि॑रजरा॒वजि॑न्वतम् ।

याभि॒ःकुत्सं॑श्रु॒तर्य॑नर्य॒माव॑त॒ंताभि॑रू॒षुऊ॒तिभि॑रश्वि॒नाग॑तम् ॥ 9 ॥

याभिर्विश्पलाधनसामथर्व्यसहस्रमीळ्हआजावजिन्वतम् ।

याभिर्वशमश्व्यंप्रेणिमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 10 ॥

याभिःसुदानू,औशिजायवणिजेदीर्घश्रवसेमधुकोशो,अक्षरत् ।

कक्षीवन्तंस्तोतारंयाभिरावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 11 ॥ वर्ग:35

याभीरसांक्षोदसोद्रःपिपिन्वथुरनश्वंयाभीरथमावतंजिषे ।

याभिस्त्रिशोकउस्रियाँ,उदाजततताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 12 ॥

याभिःसूर्यंपरियाथःपरावतिमन्धातारंक्षैत्रपत्येष्वावतम् ।

याभिर्विप्रंप्रभरद्वाजमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 13 ॥

याभिर्महामतिथिग्वंकशोजुवंदिवोदासंशम्बरहत्यआवतम् ।

याभिःपूर्भिद्येत्रसदस्युमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 14 ॥

याभिर्वम्रंविपिपानमुपस्तुतंकलिंयाभिर्वित्तजानिंदुवस्यथः ।

याभिर्व्यश्वमुतपृथिमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 15 ॥

याभिर्नराशयवेयाभिरत्रयेयाभिःपुरामनंवेगातुमीषथुः ।

याभिःशारीराजतंस्यूमरश्मयेताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 16 ॥ वर्ग:36

याभिःपठर्वाजठरस्यमज्मनाऽग्निर्नादीदेच्चितइद्धो,अज्मन्ना ।

याभिःशर्यातमवथोमहाधनेताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 17 ॥

याभिरङ्गिरोमनसानिरण्यथोऽग्रंगच्छथोविवरेगो,अर्णसः ।

याभिर्मनुंशूरमिषासमावतंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 18 ॥

याभिःपत्नीर्विमदायन्यूहथुराघवायाभिररुणीरशिक्षतम् ।

याभिःसुदासऊहथुःसुदेव्य१(अं)ताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 19 ॥

याभिःशन्तातीभवथोददाशुषेभुज्युंयाभिरवथोयाभिरध्रिगुम् ।

ओम्यावतींसुभराममृतस्तुभंताभिरूषुऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 20 ॥

याभिः कृशानुमसनेदुवस्यथो जवेयाभिर्यूनो, अर्वन्तमावतम् ।

मधुप्रियंभरथो यत्सुरङ्ग्यस्ताभिरूषु ऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 21 ॥ वर्ग:37

याभिर्नरं गोषुयुधं नृषाह्ये क्षेत्रस्य साता तनयस्य जिन्वथः ।

याभी रथाँ, अवथो याभिरर्वतस्ताभिरूषु ऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 22 ॥

याभिः कुत्समार्जुनेयं शतक्रतूप्रतुर्वीतिं प्रचदभीतिमावतम् ।

याभिर्ध्वसन्तिं पुरुषन्तिमावतं ताभिरूषु ऊतिभिरश्विनागतम् ॥ 23 ॥

अप्नस्वतीमश्विना वाचमस्मे कृतं नो दस्रा वृषणामनीषाम् ।

अद्यूत्येऽवसे निह्वये वां वृधे च नो भवतं वाजसातौ ॥ 24 ॥

द्युभिरक्तुभिः परिपातमस्मानरिष्टेभिरश्विना सौभगेभिः ।

तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी, उत द्यौः ॥ 25 ॥

[113] इदं श्रेष्ठमिति विंशत्यृचस्य सूक्तस्य कुत्स उषाद्वितीयाया अर्धर्चो रात्रिस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:8}{अष्टक:1, अध्याय:8}

इदं श्रेष्ठं ज्योतिषां ज्योतिरागाच्चित्रः प्रकेतो, अजनिष्ट विभ्वा ।

यथा प्रसूतासवितुः सवायँ, एवा रात्र्युषसे योनिमारैक् ॥ 1 ॥ वर्ग:1

रुशद्वत्सा रुशती श्वेत्यागादारैगु कृष्णा सदनान्यस्याः ।

समानबन्धू, अमृते, अनूची द्यावा वर्णं चरत आमिनाने ॥ 2 ॥

समानो, अध्वा स्वस्रोरनन्तस्तमन्यान्या चरतो देवशिष्टे ।

न मेथेते न तस्थतुः सुमेके नक्तोषासा समनसा विरूपे ॥ 3 ॥

भास्वती नेत्री सूनृतानां चेतन्ती चित्रा विदुरो न आवः ।

प्राप्या जगद्व्युनो रायो, अख्यदुषा, अजीगर्भुवनानि विश्वा ॥ 4 ॥

जिह्मश्येऽ(ए)चरितवे मघोन्या भोगयइष्टये राय उत्वम् ।

दभ्रं पश्यद्भ्य उर्विया विचक्ष उषा, अजीगर्भुवनानि विश्वा ॥ 5 ॥

क्षत्राय त्वं श्रवसे त्वं महीया, इष्टये त्वमर्थमिव त्वमित्यै ।

विसदृशाजीविताभिःप्रचक्षउषा,अजीगर्भुवनानिविश्वा ॥ 6 ॥ वर्ग:2

एषादिवोदुहिताप्रत्यदर्शिव्युच्छन्तीयुवतिःशुक्रवासाः ।

विश्वस्येशानापार्थिवस्यवस्वउषो,अद्येहसुभगेव्युच्छ ॥ 7 ॥

परायतीनामन्वेतिपाथआयतीनांप्रथमाशश्वतीनाम् ।

व्युच्छन्तीजीवमुदीरयन्त्युषामृतंकंचनबोधयन्ती ॥ 8 ॥

उषोयदग्निंसमिधेचकर्थवियदावश्चक्षसासूर्यस्य ।

यन्मानुषान्यक्ष्यमाणाँ,अजीगस्तद्देवेषुचकृषेभद्रमप्नः ॥ 9 ॥

कियात्यायत्समयाभवातियाव्यूषुर्याश्चनूनंव्युच्छान् ।

अनुपूर्वाःकृपतेवावशानाप्रदीध्यानाजोषमन्याभिरेति ॥ 10 ॥

ईयुष्टेयेपूर्वतरामपश्यन्व्युच्छन्तीमुषसंमर्त्यासः ।

अस्माभिरूनुप्रतिचक्ष्याभूदोतेयन्तिये,अपरीषुपश्यान् ॥ 11 ॥ वर्ग:3

यावयद्द्वेषा,ऋतपा,ऋतेजाःसुम्नावरीसूनृता,ईरयन्ती ।

सुमङ्गलीर्बिभ्रतीदेववीतिमिहाद्योषःश्रेष्ठतमाव्युच्छ ॥ 12 ॥

शश्वत्पुरोषाव्युवासदेव्यथो,अद्येदंव्यावोमघोनी ।

अथोव्युच्छादुत्तराँ,अनुद्यूनजरामृताचरतिस्वधाभिः ॥ 13 ॥

व्य१(अ)न्जिभिर्दिवआतास्वद्यौदपकृष्णांनिर्णिजंदेव्यावः ।

प्रबोधयन्त्यरुणेभिरश्वैरोषायातिसुयुजारथेन ॥ 14 ॥

आवहन्तीपोष्यावार्याणिचित्रंकेतुंकृणुतेचेकिताना ।

ईयुषीणामुपमाशश्वतीनांविभातीनांप्रथमोषाव्यश्वैत् ॥ 15 ॥

उदीर्ध्वंजीवो,असुर्नआगादपप्रागात्तमआज्योतिरेति ।

आरैक्पन्थांयातवेसूर्यायागन्मयत्रप्रतिरन्तआयुः ॥ 16 ॥ वर्ग:4

स्यूमनावाचउदियर्तिवह्निःस्तवानोरेभउषसोविभातीः ।

अद्यातदुच्छगृणतेमघोन्यस्मे,आयुर्निदिदीहिप्रजावत् ॥ 17 ॥

यागोमतीरुषसःसर्ववीराव्युच्छन्तिदाशुषेमर्त्याय ।

वायोरिवसूनृतानामुदर्केता,अश्वदा,अश्नवत्सोमसुत्वा ॥ 18 ॥

मातादेवानामदितेरनीकंयज्ञस्यकेतुर्बृहतीविभाहि ।

प्रशस्तिकृद्ब्रह्मणेनोव्युर्१(उ)च्छानोजनेजनयविश्ववारे ॥ 19 ॥

यच्चित्रमप्नउषसोवहन्तीजानायशशमानायभद्रम् ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 20 ॥

[114] इमारुद्रायेत्येकादशर्चस्य सूक्तस्य कुत्सोरुद्रोजगतीअंत्येद्वेत्रिष्टुभौ । {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:9}{अष्टक:1, अध्याय:8}

इमारुद्रायतवसेकपर्दिनेक्षयद्वीरायप्रभरामहेमतीः ।

यथाशमसद्द्विपदेचतुष्पदेविश्वंपुष्टंग्रामे,अस्मिन्ननातुरम् ॥ 1 ॥ वर्ग:5

मृळानोरुद्रोतनोमयस्कृधिक्षयद्वीरायनमसाविधेमते ।

यच्छंचयोश्चमनुरायेजेपितातदश्यामतवरुद्रप्रणीतिषु ॥ 2 ॥

अश्यामतेसुमतिंदेवयज्ययाक्षयद्वीरस्यतवरुद्रमीढ्वः ।

सुम्नायन्निद्विशो,अस्माकमाचरारिष्टवीराजुहवामतेहविः ॥ 3 ॥

त्वेषंवयंरुद्रंयज्ञसाधंवङ्कुंकविमवसेनिह्वयामहे ।

आरे,अस्मद्दैव्यंहेळो,अस्यतुसुमतिमिद्वयमस्यावृणीमहे ॥ 4 ॥

दिवोवराहमरुषंकपर्दिनंत्वेषंरूपंनमसानिह्वयामहे ।

हस्तेबिभ्रद्भेषजावार्याणिशर्मवर्मच्छर्दिरस्मभ्यंयंसत् ॥ 5 ॥

इदंपित्रेमरुतामुच्यतेवचःस्वादोःस्वादीयोरुद्रायवर्धनम् ।

रास्वाचनो,अमृतमर्तभोजनंत्मनेतोकायतनयायमृळ ॥ 6 ॥ वर्ग:6

मानोमहान्तमुतमानो,अर्भकंमानउक्षन्तमुतमानउक्षितम् ।

मानोवधीःपितरंमोतमातरंमानःप्रियास्तन्वोरुद्ररीरिषः ॥ 7 ॥

मानस्तोकेतनयेमानआयौमानोगोषुमानो,अश्वेषुरीरिषः ।

वीरान्मानोरुद्रभामितोवधीर्हविष्मन्तःसदमित्त्वाहवामहे ॥ 8 ॥

उपतेस्तोमान्पशुपा,इवाकरंरास्वापितर्मरुतांसुम्नमस्मे ।

भद्राहितेसुमतिर्मृळयत्तमाथावयमवइत्तेवृणीमहे ॥ 9 ॥

आरेतेगोघ्नमुतपूरुषघ्नंक्षयद्वीरसुम्नमस्मेते,अस्तु ।

मृळाचनो,अधिचब्रूहिदेवाधाचनःशर्मयच्छद्विबर्हाः ॥ 10 ॥

अवोचामनमो,अस्मा,अवस्यवःशृणोतुनोहवंरुद्रोमरुत्वान् ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 11 ॥

[115] चित्रंदेवानामितिषड्ृचस्य सूक्तस्य कुत्सः सूर्यस्त्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:16, सूक्त:10}{अष्टक:1, अध्याय:8}

चित्रंदेवानामुदगादनीकंचक्षुर्मित्रस्यवरुणस्याग्नेः ।

आप्राद्यावापृथिवी,अन्तरिक्षंसूर्यआत्माजगतस्तस्थुषश्च ॥ 1 ॥ वर्ग:7

सूर्योदेवीमुषसंरोचमानांमर्योनयोषामभ्येतिपश्चात् ।

यत्रानरोदेवयन्तोयुगानिवितन्वतेप्रतिभद्रायभद्रम् ॥ 2 ॥

भद्रा,अश्वाहरितःसूर्यस्यचित्रा,एतग्वा,अनुमाद्यासः ।

नमस्यन्तोदिवआपृष्ठमस्थुःपरिद्यावापृथिवीयन्तिसद्यः ॥ 3 ॥

तत्सूर्यस्यदेवत्वंतन्महित्वंमध्याकर्तोर्वितंतसंजभार ।

यदेदयुक्तहरितःसधस्थादाद्रात्रीवासस्तनुतेसिमस्मै ॥ 4 ॥

तन्मित्रस्यवरुणस्याभिचक्षेसूर्योरूपंकृणुतेद्योरुपस्थे ।

अनन्तमन्यद्रुशदस्यपाजःकृष्णमन्यद्धरितःसंभरन्ति ॥ 5 ॥

अद्यादेवा,उदितासूर्यस्यनिरंहसःपिपृतानिरवद्यात् ।

तन्नोमित्रोवरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुःपृथिवी,उतद्यौः ॥ 6 ॥

[116] नासत्याभ्यामिति पंचविंशत्यृचस्य सूक्तस्य दैर्घतमसः कक्षीवानश्विनौत्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:17, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:8}

नासत्याभ्यांबर्हिरिवप्रवृंजेस्तोमाँ,इयर्म्यभ्रियेववातः ।

यावर्भगायविमदायजायांसेनाजुवान्यूहतूरथेन ॥ 1 ॥ वर्ग:8

वीळुपत्मभिराशुहेमभिर्वादेवानांवाजूतिभिःशाशदाना ।

तद्रासभोनासत्यासहस्रमाजायमस्यप्रधनेजिगाय ॥ 2 ॥

तुग्रोहभुज्युमश्विनोदमेघेरयिंनकश्चिन्ममृवाँ,अवाहाः ।

तमूहथुर्नौभिरात्मन्वतीभिरन्तरिक्षप्रुद्भिरपोदकाभिः ॥ 3 ॥

तिस्रः,क्षपस्त्रिरहातिव्रजद्भिर्नासत्याभुज्युमूहथुःपतंगैः ।

समुद्रस्यधन्वन्नार्द्रस्यपारेत्रिभीरथैःशतपद्भिःषळश्वैः ॥ 4 ॥

अनारम्भणेतदवीरयेथामनास्थाने,अग्रभणेसमुद्रे ।

यदश्विना,ऊहथुर्भुज्युमस्तंशतारित्रांनावमातस्थिवांसम् ॥ 5 ॥

यमश्विनाददथुःश्वेतमश्वमघाश्वायशश्वदित्स्वस्ति ।

तद्वांदात्रंमहिकीर्तेन्यंभूत्पैद्वोवाजीसदमिद्धव्यो,अर्यः ॥ 6 ॥ वर्ग:9

युवंनरास्तुवतेपज्रियायकक्षीवते,अरदतंपुरंधिम् ।

कारोतराच्छफादश्वस्यवृष्णःशतंकुम्भाँ,असिंचतंसुरायाः ॥ 7 ॥

हिमेनाग्निंघ्रंसमवारयेथांपितुमतीमूर्जमस्मा,अधत्तम् ।

ऋबीसे,अत्रिमश्विनावनीतमुन्निन्यथुःसर्वगणंस्वस्ति ॥ 8 ॥

परावतंनासत्यानुदेथामुच्चाबुध्नंचक्रथुर्जिह्मबारम् ।

क्षरन्नापोनपायनायरायेसहस्रायतृष्यतेगोतमस्य ॥ 9 ॥

जुजुरुषोनासत्योतवव्रिंप्रामुंचतंद्रापिमिवच्यवानात् ।

प्रातिरतंजहितस्यायुर्दस्रादित्पतिमकृणुतंकनीनाम् ॥ 10 ॥

तद्वांनराशंस्यंराध्यंचाभिष्टिमन्नासत्यावरूथम् ।

यद्विद्वांसांनिधिमिवापगूळ्हमुद्ददर्शतादूपथुर्वन्दनाय ॥ 11 ॥ वर्ग:10

तद्वांनरासनयेदंसउग्रमाविष्कृणोमितन्यतुर्नवृष्टिम् ।

दध्यङ्ह्यन्मध्वाथर्वणोवामश्वस्यशीर्ष्णाप्रयदीमुवाच ॥ 12 ॥

अजोहवीन्नासत्याकरावांमहेयामन्पुरुभुजापुरंधिः ।

श्रुतंतच्छासुरिववध्रिमत्याहिरण्यहस्तमश्विनावदत्तम् ॥ 13 ॥

आस्नोवृकस्यवर्तिकामभीकेयुवंनरानासत्यामुमुक्तम् ।

उतोकविंपुरुभुजायुवंहकृपमाणमकृणुतंविचक्षे ॥ 14 ॥

चरित्रंहिवेरिवाच्छेदिपर्णमाजाखेलस्यपरितक्म्यायाम् ।

सद्योजङ्घामायसींविश्पलायैधनेहितेसर्तवेप्रत्यधत्तम् ॥ 15 ॥

शतंमेषान्वृक्येचक्षदानमृज्राश्वंतंपितान्धंचकार ।

तस्मा,अक्षीनासत्याविचक्षआधत्तंदस्राभिषजावनर्वन् ॥ 16 ॥ वर्ग:11

आवांरथंदुहितासूर्यस्यकार्ष्मेवातिष्ठदर्वताजयन्ती ।

विश्वेदेवा,अन्वमन्यन्तहृद्भिःसमुश्रियानासत्यासचेथे ॥ 17 ॥

यदयातंदिवोदासायवर्तिर्भरद्वाजायाश्विनाहयन्ता ।

रेवदुवाहसचनोरथोवांवृषभश्चशिंशुमारश्चयुक्ता ॥ 18 ॥

रयिंसुक्षत्रंस्वपत्यमायुःसुवीर्यंनासत्यावहन्ता ।

आजह्नावींसमनसोपवाजैस्त्रिरह्नोभागंदधतीमयातम् ॥ 19 ॥

परिविष्टंजाहुषंविश्वतःसींसुगेभिर्नक्तंमूहथूरजोभिः ।

विभिन्दुनानासत्यारथेनविपर्वताँ,अजरयू,अयातम् ॥ 20 ॥

एकस्यावस्तोरावतंरणायवशमश्विनासनयेसहस्रा ।

निरहतंदुच्छुना,इन्द्रवन्तापृथुश्रवसोवृषणावरातीः ॥ 21 ॥ वर्ग:12

शरस्यचिदार्चत्कस्यावतादानीचादुच्चाचक्रथुःपातवेवाः ।

शयवेचिन्नासत्याशचीभिर्जसुरयेस्तर्यपिप्यथुर्गाम् ॥ 22 ॥

अवस्यतेस्तुवतेकृष्णियायऋजूयतेनासत्याशचीभिः ।

पशुंननष्टमिवदर्शनायविष्णाप्वंददथुर्विश्वकाय ॥ 23 ॥

दशरात्रीरशिवेनानवद्यूनवनद्धंश्नथितमप्स्व१(अ)न्तः ।

विप्रुतंरेभमुदनिप्रवृक्तमुन्निन्यथुःसोमंमिवस्रुवेण ॥ 24 ॥

प्रवांदंसांस्यश्विनाववोचमस्यपतिःस्यांसुगवःसुवीरः ।

उतपश्यन्नश्नुवन्दीर्घमायुरस्तमिवेज्जरिमाणंजगम्याम् ॥ 25 ॥

[117] मध्वःसोमस्येति पंचविंशत्यृचस्य सूक्तस्य दैर्घतमसः कक्षीवानश्विनौत्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:17, सूक्त:2}{अष्टक:1, अध्याय:8}

मध्वःसोमस्याश्विनामदायप्रत्नोहोताविवासतेवाम् ।

बर्हिष्मतीरातिर्विश्रितागीरिषायातंनासत्योपवाजैः ॥ 1 ॥ वर्ग:13

योवामश्विनामनसोजवीयान्रथःस्वश्वोविशआजिगाति ।

येनगच्छथःसुकृतोदुरोणंतेननरावर्तिरस्मभ्यंयातम् ॥ 2 ॥

ऋषिंनरावहसःपांचजन्यमृबीसादत्रिंमुंचथोगणेन ।

मिनन्तादस्योरशिवस्यमाया,अनुपूर्वंवृषणाचोदयन्ता ॥ 3 ॥

अश्वंनगूळ्हमश्विनादुरेवैरृषिंनरावृषणारेभमप्सु ।

संतंरिणीथोविप्रुतंदंसोभिर्नवांजूर्यन्तिपूर्व्याकृतानि ॥ 4 ॥

सुषुप्वांसंननिरृतेरुपस्थेसूर्यंनदंस्रातमसिक्षियन्तम् ।

शुभेरुक्मंनदर्शतंनिखातमुदूपथुरश्विनावन्दनाय ॥ 5 ॥

तद्वांनराशंस्यंपज्रियेणकक्षीवतानासत्यापरिज्मन् ।

शफादश्वस्यवाजिनोजनायशतंकुम्भाँ,असिंचतंमधूनाम् ॥ 6 ॥ वर्ग:14

युवंनरास्तुवतेकृष्णियायविष्णाप्वंददथुर्विश्वकाय ।

घोषायैचित्पितृषदे दुरोणे पतिं जूर्यन्त्या, अश्विनावदत्तम् ॥ 7 ॥

युवं श्यावाय रुशतीमदत्तं महः, क्षोणस्याश्विना कण्वाय ।

प्रवाच्यं तद्वृषणा कृतं वां यन्नार्षदाय श्रवो, अध्यधत्तम् ॥ 8 ॥

पुरूवपांस्यश्विनादधानानि पेदवऊहथुराशुमश्वम् ।

सहस्रसां वाजिनमप्रतीतमहिहनं श्रवस्य१(अं)तरुत्रम् ॥ 9 ॥

एतानि वां श्रवस्यासुदानू ब्रह्माङ्गूषं सदनं रोदस्योः ।

यद्वां पज्रासो, अश्विना हवन्ते यातमिषा च विदुषे च वाजम् ॥ 10 ॥

सूनोर्मानेनाश्विना गृणानावाजं विप्रायभुरणारदन्ता ।

अगस्त्ये ब्रह्मणा वावृधानासं विश्पलां नासत्यारिणीतम् ॥ 11 ॥ वर्ग:15

कुहयान्तासुष्टुतिं काव्यस्य दिवो नपातावृषणाशयुत्रा ।

हिरण्यस्येव कलशं निखातमुदूपथुर्दशमे, अश्विनाहन् ॥ 12 ॥

युवं च्यवानमश्विना जरन्तं पुनर्युवानं चक्रथुः शचीभिः ।

युवोरथं दुहिता सूर्यस्य सहश्रियानासत्यावृणीत ॥ 13 ॥

युवं तुग्रायपूर्व्येभिरेवैः पुनर्मन्यावभवतं युवाना ।

युवं भुज्युमर्णसो निः समुद्राद्बिभिरूहथुरूर्ज्रेभिरश्वैः ॥ 14 ॥

अजोहवीदश्विना तौग्र्यो वां प्रोळ्हः समुद्रमव्यथिर्जगन्वान् ।

निष्टमूहथुः सुयुजा रथेन मनोजवसा वृषणास्वस्ति ॥ 15 ॥

अजोहवीदश्विना वर्तिकावामास्नोयत्सीममुंचतं वृकस्य ।

विजयुषायययथुः सान्वद्रेर्जातं विष्वाचो, अहतं विषेण ॥ 16 ॥ वर्ग:16

शतं मेषान्वृक्ये मामहानं तमः प्रणीतमशिवेन पित्रा ।

आक्षी, ऋज्राश्वे, अश्विनावधत्तं ज्योतिरन्धाय चक्रथुर्विचक्षे ॥ 17 ॥

शुनमन्धायभरमह्वयत्सावृकीरश्विनावृषणानरेति ।

जारःकनीनइवचक्षदानऋजाश्वःशतमेकंचमेषान् ॥ 18 ॥

महीवामूतिरश्विनामयोभूरुतस्रामंधिष्ण्यासंरिणीथः ।

अथायुवामिदह्वयत्पुरंधिरागच्छतंसींवृषणाववोभिः ॥ 19 ॥

अधेनुंदस्रास्तर्य१(अं)विषक्तामपिन्वतंशयवे,अश्विनागाम् ।

युवंशचीभिर्विमदायजायांन्यूहथुःपुरुमित्रस्ययोषाम् ॥ 20 ॥

यवंवृकेणाश्विनावपन्तेषंदुहन्तामनुषायदस्रा ।

अभिदस्युंबकुरेणाधमन्तोरुज्योतिश्चक्रथुरार्याय ॥ 21 ॥ वर्ग:17

आथर्वणायाश्विनादधीचेऽश्व्यंशिरःप्रत्यैरयतम् ।

सवांमधुप्रवोचदृतायन्त्वाष्ट्रंयद्दस्रावपिकक्ष्यंवाम् ॥ 22 ॥

सदाकवीसुमतिमाचकेवांविश्वाधियो,अश्विनाप्रावतंमे ।

अस्मेरयिंनासत्याबृहन्तंमपत्यसाचंश्रुत्यंरराथाम् ॥ 23 ॥

हिरण्यहस्तमश्विनाररणापुत्रंनरावध्रिमत्या,अदत्तम् ।

त्रिधाहृश्यावमश्विनाविकस्तमुज्जीवसऐरयतंसुदानू ॥ 24 ॥

एतानिवामश्विनावीर्याणिप्रपूर्व्याण्यायवोऽवोचन् ।

ब्रह्मकृण्वन्तोवृषणायुवभ्यांसुवीरासोविदथमावदेम ॥ 25 ॥

[118] आवांरथइत्येकादशर्चस्य सूक्तस्य दैर्घतमसः कक्षीवानश्विनौत्रिष्टुप् । {मंडल:1, अनुवाक:17, सूक्त:3}{अष्टक:1, अध्याय:8}

आवांरथो,अश्विनाश्येनपत्वासुमृळीकःस्ववाँयात्वर्वाङ् ।

योमर्त्यस्यमनसोजवीयान्त्रिवन्धुरोवृषणावातरंहाः ॥ 1 ॥ वर्ग:18

त्रिवन्धुरेणत्रिवृतारथेनत्रिचक्रेणसुवृतायातमर्वाक् ।

पिन्वतंगाजिन्वतमर्वतोनोवर्धयतमश्विनावीरमस्मे ॥ 2 ॥

प्रवद्यामनासुवृतारथेनदस्राविमंशृणुतंश्लोकमद्रेः ।

किमङ्गवांप्रत्यवर्तिंगमिष्ठाहुर्विप्रासो,अश्विनापुराजाः ॥ 3 ॥

आवांश्येनासो,अश्विनावहन्तुरथेयुक्तासआशवःपतंगाः ।

ये,अप्तुरोदिव्यासोनगृध्रा,अभिप्रयोनासत्यावहन्ति ॥ 4 ॥

आवांरथंयुवतिस्तिष्ठदत्रजुष्ट्वीनरादुहितासूर्यस्य ।

परिवामश्वावपुषःपतंगावयोवहन्त्वरुषा,अभीके ॥ 5 ॥

उद्वन्दनमैरतंदंसनाभिरुद्रेभंदस्रावृषणाशचीभिः ।

निष्टौग्र्यंपारयथःसमुद्रात्पुनश्च्यवानंचक्रथुर्युवानम् ॥ 6 ॥ वर्ग:19

युवमत्रयेऽवनीतायतप्तमूर्जमोमानमश्विनावधत्तम् ।

युवंकण्वायापिरिप्तायचक्षुःप्रत्यधत्तंसुष्टुतिंजुजुषाणा ॥ 7 ॥

युवंधेनुंशयवेनाधितायापिन्वतमश्विनापूर्व्याय ।

अमुंचतंवर्तिकामंहसोनिःप्रतिजङ्घांविश्पलायाअधत्तम् ॥ 8 ॥

युवंश्वेतंपेदवइन्द्रजूतमहिहनमश्विनादत्तमश्वम् ।

जोहूत्रमर्यो,अभिभूतिमुग्रंसहस्रसांवृषणंवीड्वङ्गम् ॥ 9 ॥

तावांनरास्ववसेसुजाताहवामहे,अश्विनानाधमानाः ।

आनउपवसुमतारथेनगिरोजुषाणासुविताययातम् ॥ 10 ॥

आश्येनस्यजवसानूतनेनास्मेयातंनासत्यासजोषाः ।

हवेहिवामश्विनारातहव्यःशश्वत्तमायाउषसोव्युष्टौ ॥ 11 ॥

[119] आवांरथमिति दशर्चस्य सूक्तस्य दैर्घतमसः कक्षीवानश्विनौजगती । {मंडल:1, अनुवाक:17, सूक्त:4}{अष्टक:1, अध्याय:8}

आवांरथंपुरुमायंमनोजुवंजीराश्वंयज्ञियंजीवसेहुवे ।

सहस्रकेतुंवनिनंशतद्वसुंश्रुष्टीवानंवरिवोधामभिप्रयः ॥ 1 ॥ वर्ग:20

ऊर्ध्वाधीतिःप्रत्यस्यप्रयामन्यधायिशस्मन्त्समयन्तआदिशः ।

स्वदामिघर्मंप्रतियन्त्यूतयआवामूर्जानीरथमश्विनारुहत् ॥ 2 ॥

संयन्मिथःपस्पृधानासो,अग्मतशुभेमखा,अमिताजायवोरणे ।

युवोरहप्रवणेचेकितेरथोयदश्विनावहथःसूरिमावरम् ॥ 3 ॥

युवंभुज्युंभुरमाणंविभिर्गतंस्वयुक्तिभिर्निवहन्तापितृभ्यआ ।

यासिष्टंवर्तिर्वृषणाविजेन्य१(अं)दिवोदासायमहिचेतिवामवः ॥ 4 ॥

युवोरश्विनावपुषेयुवायुजंरथंवाणीयेमतुरस्यशर्ध्यम् ।

आवांपतित्वंसख्यायजग्मुषीयोषावृणीतजेन्यायुवांपती ॥ 5 ॥

युवंरेभंपरिषूतेरुरुष्यथोहिमेनघर्मंपरितप्तमत्रये ।

युवंशयोरवसंपिप्यथुर्गविप्रदीर्घेणवन्दनस्तार्यायुषा ॥ 6 ॥ वर्ग:21

युवंवन्दनंनिरृतंजरण्ययारथंनदस्राकरणासमिन्वथः ।

क्षेत्रादाविप्रंजनथोविपन्ययाप्रवामत्रविधतेदंसनाभुवत् ॥ 7 ॥

अगच्छतंकृपमाणंपरावतिंपितुःस्वस्यत्यजसानिबाधितम् ।

स्वर्वतीरितऊतीर्युवोरहचित्रा,अभीके,अभवन्नभिष्टयः ॥ 8 ॥

उतस्यावांमधुमन्मक्षिकारपन्मदेसोमस्यौशिजोहुवन्यति ।

युवंदधीचोमनआविवासथोऽथाशिरःप्रतिवामश्वयंवदत् ॥ 9 ॥

युवंपेदवेपुरुवारमश्विनास्पृधांश्चेततरुतारंदुवस्यथः ।

शयैरभिद्युंपृतनासुदुष्टरंचकृत्यमिन्द्रमिवचर्षणीसहम् ॥ 10 ॥

[120] काराधदिति द्वादशर्चस्य सूक्तस्य दैर्घतमसः कक्षीवानश्विनौ आद्यागायत्री द्वितीयाककुप् तृतीयाकाविराट् चतुर्थीनष्टरूपी पंचमीतनुशिरा षुष्ट्यष्णिक् सप्तमीविष्टारबृहत्यष्टमीकृतिर्नवमीविराट्अंत्यास्तिस्रोगायत्र्यः (अंत्यादुःस्वप्ननाशिनी) {मंडल:1, अनुवाक:17, सूक्त:5} {अष्टक:1, अध्याय:8}

काराधद्धोत्राश्विनावांकोवांजोषउभयोः । कथाविधात्यप्रचेताः ॥ 1 ॥ वर्ग:22

विद्वांसाविदुरःपृच्छेदविद्वानित्थापरो,अचेताः । नूचिन्नुमर्ते,अक्रौ ॥ 2 ॥

ताविद्वांसाहवामहेवांतानोविद्वांसामन्मवोचेतमद्य । प्रार्चद्दयमानोयुवाकुः ॥ 3 ॥

विपृच्छामिपाक्याऽ(आ)नदेवान्वषट्कृतस्यादभुतस्यदस्रा । पातंचसह्यसोयुवंचरभ्यसोनः ॥ 4 ॥

प्रयाघोषेभृगवाणेनशोभेययावाचायजतिपज्रियोवाम् । प्रैषयुर्नविद्वान् ॥ 5 ॥

श्रुतंगायत्रंतकवानस्याऽहंचिद्धिरिरेभाश्विनावाम् । आक्षीशुभस्पतीदन् ॥ 6 ॥ वर्ग:23

युवंह्यास्तंमहोरन्युवंवायन्निरततंसतम् । तानोवसूसुगोपास्यातंपातंनोवृकादघायोः ॥ 7 ॥

माकस्मैधातमभ्यमित्रिणेनोमाकुत्रानोगृहेभ्योधेनवोगुः । स्तनाभुजो,अशिश्वीः ॥ 8 ॥

दुहीयन्मित्रधितयेयुवाकुरायेचनोमिमीतंवाजवत्यै । इषेचनोमिमीतंधेनुमत्यै ॥ 9 ॥

अश्विनोरसनरथमनश्वंवाजिनीवतोः । तेनाहंभूरिचाकन ॥ 10 ॥

अयंसमहमातनूह्यातेजनाँ,अनु । सोमपेयंसुखोरथः ॥ 11 ॥

अधस्वप्नस्यनिर्विदेऽभुंजतश्चरेवतः । उभाताबस्निनश्यतः ॥ 12 ॥

[121] कदित्थेति पंचदशर्चस्य सूक्तस्य दैर्घतमसः कक्षीवानिंद्रस्त्रिष्टुप् (विश्वेदेवावा) । {मंडल:1, अनुवाक:18, सूक्त:1}{अष्टक:1, अध्याय:8}

कदित्थानृंःपात्रंदेवयतांश्रवद्गिरो,अङ्गिरसांतुरण्यन् ।

प्रयदानड्विशआहर्म्यस्योरुक्रंसते,अध्वरेयजत्रः ॥ 1 ॥ वर्ग:24

स्तम्भीद्वद्यांसधरुणंप्रुषायद्दभुर्वाजायद्रविणंनरोगोः ।

अनुस्वजांमहिषस्चक्षतव्रांमेनामश्वस्यपरिमातरंगोः ॥ 2 ॥

नक्षद्धवंमरुणीःपूर्व्यराट्तुरोविशामङ्गिरसामनुद्यून् ।

तक्षद्वज्रंनियुतंतस्तम्भद्द्यांचतुष्पदेनर्यायद्विपादे ॥ 3 ॥

अस्यमदेस्वर्यदा,ऋतायापीवृतमुस्रियाणामनीकम् ।

यद्धप्रसर्गेत्रिककुम्निवर्तदपद्रुहोमानुषस्यदुरोवः ॥ 4 ॥

तुभ्यंपयोयत्पितरावनीतांराधःसुरेतस्तुरणेभुरण्यू ।

शुचियत्तेरेक्णआयजन्तसबर्दुघायाःपयउस्रियायाः ॥ 5 ॥

अधप्रजज्ञेतरणिर्ममत्तुप्ररोच्यस्या,उषसोनसूरः ।

इन्दुर्येभिराष्टस्वेदुहव्यैःस्रुवेणसिंचंजरणाभिधाम ॥ 6 ॥ वर्ग:25

स्विध्मायद्वनधितिरपस्यात्सूरो,अध्वरेपरिरोधनागोः ।

यद्धप्रभासिकृत्व्याँ,अनुद्यूनन्विशेपश्चिषेतुराय ॥ 7 ॥

अष्टामहोदिवआदोहरी,इहद्युम्नासाहमभियोधानउत्सम् ।

हरियत्तेमन्दिनंदुक्षन्वृधेगोरभसमद्रिभिर्वाताप्यम् ॥ 8 ॥

त्वमायसंप्रतिवर्तयोगोर्दिवो,अश्मानमुपनीतमृभ्वा ।

कुत्साययत्रपुरुहूतवन्वंछुष्णमनन्तैःपरियासिवधैः ॥ 9 ॥

पुरायत्सूरस्तमसो,अपीतेस्तमद्रिवःफलिगंहेतिमस्य ।

शुष्णस्यचित्परिहितंयदोजोदिवस्परिसुग्रथितंतदादः ॥ 10 ॥

अनुत्वामहीपाजसी,अचक्रेद्यावाक्षामामदतामिन्द्रकर्मन् ।

त्वंवृत्रमाशयानंसिरासुमहोवज्रेणसिष्वपोवराहुम् ॥ 11 ॥ वर्ग:26

त्वमिन्द्रनर्योयाँ,अवोनृन्तिष्ठावातस्यसुयुजोवहिष्ठान् ।

यंतेकाव्यउशनामन्दिनंदाद्वृत्रहणंपार्यंततक्षवज्रम् ॥ 12 ॥

त्वंसूरोहरितोरामयोनृन्भरच्चक्रमेतशोनायमिन्द्र ।

प्रास्यपारंनवतिंनाव्यानामपिकर्तमवर्तयोऽयज्यून् ॥ 13 ॥

त्वंनो,अस्या,इन्द्रदुर्हणायाःपाहिवज्रिवोदुरिताद्भीके ।

प्रनोवाजान्रथ्योऽ(ओ)अश्वबुध्यानिषेयन्धिश्रवसेसूनृतायै ॥ 14 ॥

मासाते,अस्मत्सुमतिर्विदसद्वाजप्रमहःसमिषोवरन्त ।

आनोभजमघवन्गोष्वर्योमंहिष्ठास्तेसधमादःस्याम ॥ 15 ॥